

KAUPUNKITASOINEN
PALVELUVERKKOSUUNNITELMA
2022 - 2031, LUONNOS 30.6.2022

SISÄLLYS

KAUPUNKITASOINEN PALVELUVERKKOSUUNNITELMA 2022 - 2031,

LUONNOS 30.6.2022	1
-------------------------	---

SISÄLLYS	2
----------------	---

Esipuhe	5
---------------	---

Kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnitelma	6
---	---

OSA I KAUPUNKI KASVAA JA TIIVISTYY	7
--	---

1.1 Kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman lähtökohdat	7
--	---

1.2 Kestävä toimintapa.....	11
-----------------------------	----

1.3 Taloudellisesti ja elinvoimaisesti vahva kaupunki.....	14
--	----

OSA II KAUPUNGIN PALVELUVERKOT KEHITTYVÄT	16
---	----

2. Palveluiden järjestämisen tavoitteet, yleiset periaatteet ja linjaukset	16
--	----

2.1 Kasvatus ja oppiminen	18
---------------------------------	----

2.1.1 Varhaiskasvatus.....	18
----------------------------	----

2.1.2 Perusopetus	22
-------------------------	----

2.1.3 Toisen asteen koulutus	27
------------------------------------	----

2.2 Kaupunkikulttuuri.....	31
----------------------------	----

2.2.1 Kirjasto- ja asukaspalvelut.....	32
--	----

2.2.2 Kulttuuripalvelut.....	36
------------------------------	----

2.2.3 Liikuntapalvelut	39
------------------------------	----

2.2.4 Nuorisopalvelut	42
-----------------------------	----

2.3 Kasvupalvelut.....	44
------------------------	----

2.3.1 Työllisyyspalvelut	45
--------------------------------	----

2.3.2 Elinkeinopalvelut	46
-------------------------------	----

2.4 Kaupunkiympäristö.....	46
----------------------------	----

2.4.1 Puistot, viheralueet ja yleiset alueet	47
--	----

2.4.2 Kestävä liikkuminen.....	51
--------------------------------	----

2.4.3 Ympäristöpalvelut.....	54
------------------------------	----

3. Palvelujen järjestämisen kehittämistarpeet suuralueittain	54
--	----

3.1 Tikkurila	54
---------------------	----

3.1.1 Väestönkehitys.....	55
---------------------------	----

3.1.2 Kasvatuksen ja oppimisen palvelut	55
---	----

3.1.3 Kaupunkikulttuurin palvelut	57
3.1.4 Kaupunkiympäristön palvelut	59
3.1.5 Kasvupalvelut.....	61
3.2 Myyrmäki	61
3.2.1 Väestönkehitys.....	62
3.2.2 Kasvatuksen ja oppimisen palvelut	62
3.2.3 Kaupunkikulttuurin palvelut	64
3.2.4 Kaupunkiympäristön palvelut	66
3.3 Aviapolis.....	66
3.3.1 Väestönkehitys.....	67
3.3.2 Kasvatuksen ja oppimisen palvelut	68
3.3.3 Kaupunkikulttuurin palvelut	69
3.3.4 Kaupunkiympäristön palvelut	70
3.3.5 Kasvupalvelut.....	71
3.4 Kivistö	71
3.4.1 Väestönkehitys.....	72
3.4.2 Kasvatuksen ja oppimisen palvelut	72
3.4.3 Kaupunkikulttuurin palvelut	73
3.4.4 Kaupunkiympäristön palvelut	74
3.5 Koivukylä	75
3.5.1 Väestönkehitys.....	75
3.5.2 Kasvatuksen ja oppimisen palvelut	76
3.5.3 Kaupunkikulttuurin palvelut	77
3.5.4 Kaupunkiympäristön palvelut	77
3.5.5 Kasvupalvelut.....	78
3.6 Korso	78
3.6.1 Väestönkehitys.....	78
3.6.2 Kasvatuksen ja oppimisen palvelut	79
3.6.3 Kaupunkikulttuurin palvelut	80
3.6.4 Kaupunkiympäristön palvelut	80
3.7 Hakunila.....	81
3.7.1 Väestönkehitys.....	81
3.7.2 Kasvatuksen ja oppimisen palvelut	82
3.7.3 Kaupunkikulttuurin palvelut	83
3.7.4 Kaupunkiympäristön palvelut	84
4. Kaupungin yhteiset palveluverkkoasiat	85

5. Sähköisten palvelujen kehittäminen	87
6. Työryhmä	89
Liite 1. Väestöennuste, teemakartat.....	90
Liite 2. Edunvalvonta (sote- ja valtion palvelut Vantaalla).....	93
Liite 3. Vaikuttamistoimielimien kannanotot	99
Lähteitä	104

Esipuhe

(Esipuhe tulee lopulliseen versioon)

Kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnitelma

Vantaan kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Yleiskaavan 2020 (25.1.2021). Sen tavoitteiden toteuttamista ohjataan muun muassa maankäytön suunnittelun ja toteutuksen ohjelmointiin liittyvillä strategisilla linjauksilla ja asemakaavoituksen työohjelmalla. Kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnitelma toteuttaa omalta osaltaan Vantaan yleiskaavaan tavoitteita ja se on laadittu valtuustokauden strategian (kv 31.1.2022 § 5) linjausten ja tavoitteiden pohjalta yhteistyössä toimialojen kanssa vuosille 2022–2031.

Palveluverkkosuunnitelmassa käsitellään kaupungin asukkaille tarjoamia palveluja ja niiden palveluverkkoa. Palveluverkolle soveltuvien tonttien kaavoitusta ja tonttien luovutusta on ennakoitava ja suunniteltava pitkällä tähtäimellä. Palveluiden tilatarpeiden muutoksia hallitaan säännöllisellä palveluverkkosuunnittelulla ja ratkaisuvaihtoehtoja tutkitaan alueellisilla tai palvelukohtaisilla selvityksillä. Tavoitteena on palvelutarpeiden mukaisen taloudellisesti ja toiminnallisesti tehokkaan sekä monikäyttöisen palveluverkon kehittäminen, mikä vastaa myös kaupungin väestömäärän kasvun aiheuttamaan palvelutarpeen lisääntymiseen. Kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnitelma ohjaa muun muassa vuotuista talousarvioprosessiin kuuluvaa toimitilainvestointiohjelman päivittämistä.

Hallintosäännön mukaan talouden ja strategian palvelualue vastaa kaupunkitasoisesta palveluverkon ohjauksesta. Edellinen kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnitelma 2018–2027 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 24.9.2018. Kaupungin palveluverkkoja on kehitetty voimassa olevan kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman 2018–2027 periaatteiden mukaisesti.

Kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman päivitystyö käynnistettiin kaupungin hankejohtoryhmän (hankejoton) toimeksiannosta syksyllä 2021. Työn ohjausryhmänä on toiminut kaupungin hankejohtoryhmä. Palveluverkkosuunnitelman laatimista varten koottu työryhmä on kokoontunut syksyn 2021 ja alkuvuoden 2022 aikana. Lisäksi palveluverkkosuunnitelmaa on käsitelty palveluverkkosuunnittelun workshopeissa 29.3.2022 ja 26.4.2022, vaikuttamistoimielimissä 13.4.–4.5.2022, valtuustoseminaarissa 13.5.2022, kaupungin johtoryhmässä 16.5.2022, yhteistoimintaryhmässä 21.6.2022 sekä lautakunnissa elokuussa 2022.

Asukkailla on ollut mahdollisuus antaa palautetta ja kehittämis ehdotuksia kaupungin palvelujen saavutettavuudesta OsallistuvaVantaa.fi sivustolla 14.1.–18.2.2022. Kyselyyn vastasi 769 vantaalaista. Kyselyn tuloksia on käsitelty toimialoilla. Kooste tuloksista on erillisenä liitteenä.

Kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnitelma 2022–2031 tarkistetaan tarvittavilta osin seuraavalla valtuustokaudella.

OSA I KAUPUNKI KASVAA JA TIIVISTYY

1.1 Kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman lähtökohdat

Strategia

Vantaan strategiassa painottuvat vahvasti kaupunkilaisten hyvinvointi ja yhdenvertaisuus. Tavoitteena on tukea ihmisiä elämänkaaren eri vaiheissa, panostaa onnistuneeseen hyvinvointialuesiirtymään sekä tasata hyvinvointieroja. Vahvana teemana nousee esiin oppiminen elämän eri vaiheissa. Osaamisen pohja luodaan varhaiskasvatuksessa ja peruskoulussa, mutta koulutuspolkuja tulee rakentaa eri ikäisille. Osaamisen ja oppimisen merkitys tunnistetaan niin tasa-arvon, vieraskielisten integraation kuin elinvoiman näkökulmista. Lisäksi kaupunkia ja sen useita keskuksia kehitetään viihtyisämmiksi, turvallisemmiksi ja toimivammiksi.

Strategia sisältää poikkihallinnollisia kärkihankkeita, jotka ovat pitkäkestoisia investointihankkeita, eivätkä ne toteudu kokonaisuudessaan yhden strategiakauden aikana vaan suuntaavat tulevaisuutta pidemmälle. Kärkihankkeita ovat Vantaan ratikka, joka mahdollistaa tiivistyvän kaupungin. Kuusijärven kehittäminen luontomatkailu- ja virkistyskohteena, joka parantaa matkailua ja luonnon virkistyskäyttöä. Myyrmäen kaupunkikulttuuritalo, joka nostaa kulttuurin merkitystä sekä Oppimiskampus Tikkurilassa, joka tukee niin elinvoiman kuin jatkuvan oppimisen tarpeita.

Kuva 1. Innovaatioiden Vantaa. Kaupunkistrategia 2022–2025.

Kaupungin kehittämisen lähtökohtana on kestävä ja alueellisesti tasapainoinen kasvu. Mahdollisimman optimaalisesti ajoitetulla kuntatekniikan rakentamisella, liikennehankkeilla ja palveluinvestoinneilla ohjaamme kaupungin kasvua taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävästi.

Vantaa on asettanut kaupunkistrategiassaan tavoitteeksi hiilineutraaliuden vuoden 2030 loppuun mennessä. Tavoitteen saavuttamiseksi ja uusien ja tehokkaampien

toimintatapojen edistämiseksi vuonna 2018 laadittiin resurssiviisauden tiekartta ja toimialakohtaiset toteutussuunnitelmat. Resurssiviisauden tiekartta on päivitetty uudelle valtuustokaudelle vuosille 2022–2025. Tiekartan tavoitteiden toteutumisen kannalta merkittävimpiä toimenpiteitä ovat rakentamisen energiatehokkuuden parantaminen, kaupunkirakenteen eheyttäminen, joukkoliikenteen parantaminen, kestävien hankintojen tekeminen sekä tilojen ja laitteiden käytön energiatehokkuus. Resurssiviisaus tulee ottaa huomioon kaikessa suunnittelussa ja toteutuksessa.

Kukoistavat kaupunkikeskukset

Strategia nostaa esiin yhtenä painopisteenä kukoistavat kaupunkikeskukset, joissa monipuolinen asuminen, julkiset palvelut ja muut työpaikat synnyttävät vilkkaita ja viihtyisiä toimintaympäristöjä.

Kukoistavat kaupunkikeskukset ponnistavat omasta historiastaan, niissä on omaa kulttuuria, tapahtumia ja ne jäävät helposti mieleen. Kaupunkikeskus on fyysisesti ja toiminnallisesti monipuolinen ydin, josta löytyy asukkaita, työpaikkoja ja virkistystä. Kaupunkirakenne on monipuolinen ja kerroksellinen. Se on selkeä, jatkuva ja tunnistettava.

Kaupunkikeskukset eivät kehity ilman monipuolista keskustarakennetta. Keskusalueilla tarvitaan asumisen, viherympäristöjen ja liikkumisympäristöjen lisäksi monipuolisia sekä julkisia että yksityisiä palveluita, muun muassa kaupan palveluita. Tarvitaan myös erilaisia työpaikkoja sekä omaleimaisuutta korostavia kulttuurin tiloja ja palveluita. Erilaiset kulttuurin tilat toimivat kohtaamisen paikkoina eri-ikäisille ja eri elämäntilanteissa oleville asukkaille.

Keskuksissa julkinen kaupunkitila ja viherympäristö on laadukasta ja viihtyisää, liikkumisessa priorisoidaan jalankulku, pyöräily ja joukkoliikenne. Laadun paikkoja ovat erityisesti puistot, kadut, aukiot ja torit. Tikkurilan keskuksessa tärkeä resurssi on myös Keravanjoki. Yksityisen autoliikenteen osalta keskuksissa korostuvat pysäköinnin ratkaisut ja sen vaatiman tilan tehostaminen. Kaupungin tori- ja terassitoiminnan kokonaisuutta kehitetään ja siitä vastaa elinkeinopalvelut.

Keskusten kehittämistä pyritään vauhdittamaan. Jokaisen suuralueen keskukselle laaditaan oma kehittämissuunnitelma, jossa korostuvat alueen myönteiset ominaispiirteet. Tikkurilan vahvuutena on sen elävä ja kerroksellinen jokivarren kantakaupunkimaisuus, joka uudistuu historiaa arvostaen. Myyrmäen urbaaneissa kortteleissa sen sijaan elää värikäs katutaidekulttuuri, aktiivinen asukastoiminta ja vireä edistysellinen yritystoiminta. Aviapolis on kansainvälinen lentokenttäkaupunki ja kaupunkikeskus, josta rakentuu asukkaiden, palvelujen ja yritysten monimuotoinen ydin. Kivistön värikäs ja vihreä kaupunkikeskusta kasvaa Kehäradan Kivistön ja tulevan Lapinkylän aseman ympärille. Koivukylä on tunnistettava ja perinteikäs, se on myös vireä ja turvallinen. Korso puolestaan kasvaa, muuttuu ja kehittyy. Korson sydän säilyy keskuspuistossa eli Ankkapuistossa. Hakunilassa Vantaan ratikka tuo uutta vauhtia moni-ilmeisen ja monikulttuurisen keskustan kehitykselle.

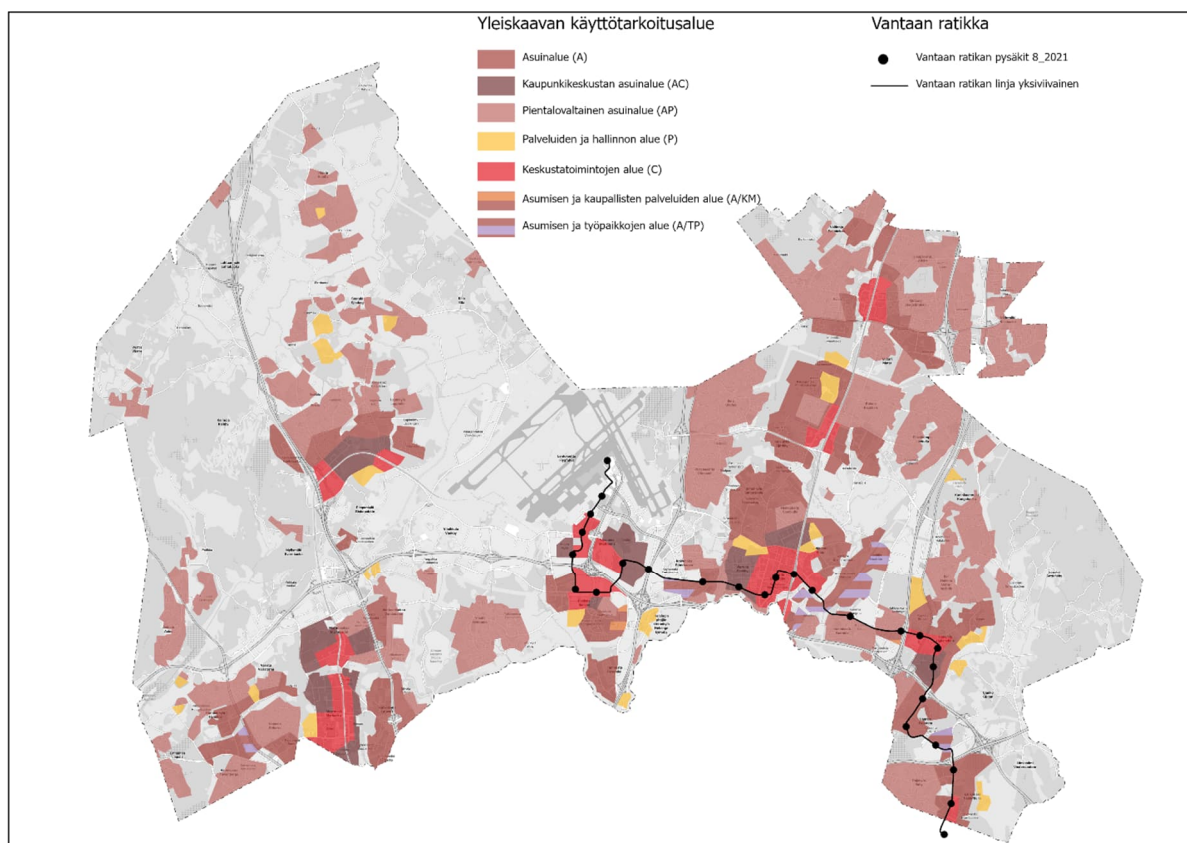
Asuminen ja palvelut yleiskaavassa

Kaupunginvaltuusto hyväksyi yleiskaava 2020:n 25.01.2021 (valituksenalainen). Uusi yleiskaava on pitkän tähtäimen suunnitelma, jolla kaupunki ohjaa maankäytön kehitystä haluamaansa suuntaan. Tavoitevuosi on 2050. Yleiskaavan väestöskenaarioiden mukaan kaupunki kasvaa 100 000 asukkaalla vuoteen 2050 mennessä.

Yleiskaavassa jatketaan tavoitetta kaupunkirakenteen tiivistämisestä ja täydentämisestä. Kaupungin kasvu halutaan sijoittaa olemassa olevaan rakenteeseen.

Olemassa olevia keskuksia kehitetään nykyistä monipuolisemmiksi asumisen, työn ja palvelujen alueiksi. Yleiskaava mahdollistaa kaupungin kasvun ohjaten sen nykyiseen kaupunkirakenteeseen sitä eheyttäen ja uudistaen. Kasvu painottuu erityisesti keskuksiin, joista varsinkin pääkeskukset Tikkurila, Aviapolis ja Myyrmäki vahvistuvat ja laajenevat merkittävästi. Vahvin kasvukäytävä on mahdollisen tulevan Vantaan ratikan varsi, mutta joukkoliikennekaupunki täydentyä myös muilla yhteyksillä ja solmukohdilla.

Asuinrakentaminen painottuu keskuksiin ja tiiviimmille alueille. Vantaalla on merkittävän laajat pientaloalueet ja kaupunki on profiloitunut pientalojen suurkaupungiksi. Nykyisiä pientaloalueita täydennetään ja uusia pientaloalueita ja -tontteja kaavoitetaan lisää. Palvelujen sijoittumisesta yleiskaava ohjaa vain tilaa vievimpiä, kuten urheilu- ja puistoja. Muilta osin tavoite riittävistä palveluista on nostettu keskuksien ja asumisen alueiden yleiskaavamääräyksiin. Lähipuistoja ja virkistysalueita tulee varata riittävästi ja rakentamisen tulee olla vihertehokasta niin asunto- kuin työpaikka-alueellakin.

Kuva 2. Yleiskaava 2020:ssä palveluiden riittävyys ja saavutettavuus kestäväillä kulkumuodoilla on nostettu määräyksiin asuin- ja keskusalueilla.

Kaupungin elinvoiman ja seudun kasvun turvaamiseksi on yleiskaavaan määriteltä riittävästi työpaikkarakentamisen mahdollisuuksia. Kaupan sijoittumista ohjataan erityisesti suurimpien yksiköiden ja niin sanottujen kaupan alueiden osalta: tärkeimpinä linjauksina keskuksien kehittämisen tukeminen ja saavutettavuus kestäväällä liikkumisella. Lentokentän ja lentämisen kasvuun on varauduttu, mikä näkyy muun muassa osittain laajenevina lentomelualueina.

Kuva 3. Yleiskaava 2020:n keihäänkärjet.

Kaupunkirakenteen tiivistyminen

Kaupungin kehityksen ohjaaminen nykyisen rakenteeseen, keskuksiin sekä joukkoliikennevyöhykkeille kasvattaa luonnollisesti myös palvelutarpeita näillä alueilla. Tämä tukee nykyisten palvelujen toimintaedellytyksiä sekä mahdollistaa sen, että palvelut ovat hyvin saavutettavissa kestävin liikkumismuodoin. Olemassa olevia palvelutontteja on jo tehostettu ja tehostetaan uusien ja kasvavien palvelutarpeiden myötä. Kaupungin tiivistyminen tuottaa myös haasteita palvelujen sijoittamiselle, koska uuden Y-tonttivarannon löytäminen uusille palvelurakennuksille on entistä vaikeampaa. Mikäli riittävän kokoisia tontteja ei löydy, tarkastellaan yksityisen maan hankintaa palvelurakentamisen käyttöön sekä innovatiivisia tila- ja tonttiratkaisuja. Tiivistyminen aiheuttaa haasteita myös yleisten alueiden kunnossapidolle, kun esimerkiksi lumitila jää entistä vähäisemmäksi. Jos yleisiä alueita otetaan palvelujen käyttöön, tulee myös alueen kunnossapidosta sopia.

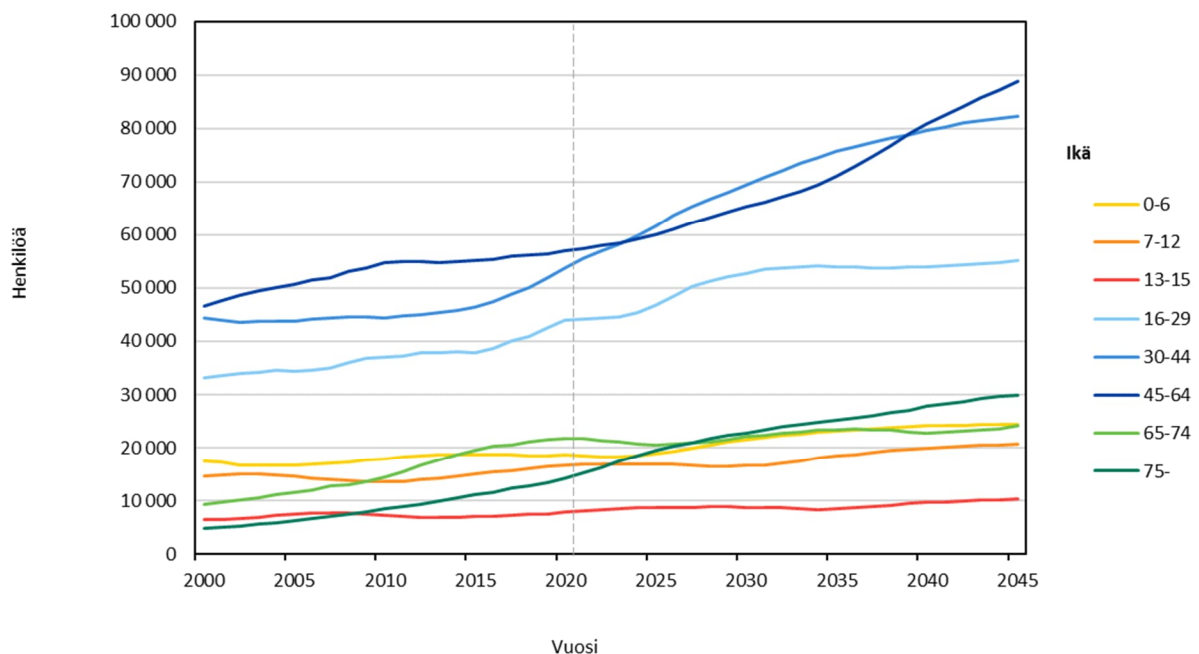
Kaupunkirakenteen sosiaaliseen eheyteen kiinnitetään erityistä huomiota ohjaamalla kasvua tasapainoisesti eri alueille, jotta alueellisen eriarvoistumisen kehitys saadaan pysähtymään.

Asuntorakentamisennuste

Nykyinen MAL-aiesopimus kattaa vuodet 2020–2031, ja sen mukaan Helsingin seudun asuntotuotanto tavoite sopimuskaudelle 2020–2023 on yhteensä noin 16 500 asuntoa vuodessa. Vantaan osuus tästä tavoitteesta on 2 640 asuntoa vuodessa. Tulevana 10-vuotiskautena Vantaalle on arvioitu valmistuvan keskimäärin 3 400 uutta asuntoa vuodessa. Rakentamisen ennustetaan olevan hieman rauhallisempaa ennustekauden ensimmäisinä vuosina ja voimakkainta vuosina 2024–2026, jolloin uusia asuntoja ennustetaan valmistuvan yli 4 000 vuodessa. Suuralueittain tarkasteltuna eniten asuntoja valmistuu Myyrmäen, Kivistön, Aviapoliksen ja Tikkurilan suuralueille. Lähes jokaisella suuralueella rakennettavista asunnoista kerrostaloasuntojen osuus on suhteellisesti suurin ja rivitalojen osuus suhteellisesti pienin. Rakennettavien kerrostaloasuntojen osuus on pienin Korson suuralueella, jonne omakoti- tai paritaloja rakennetaan suhteellisesti eniten.

Väestönkasvu

Vantaan väkiluvun ennustetaan kasvavan edelleen nopeasti, vaikka edellisten vuosien ennätyksellisen suuren väestönkasvun arvioidaan hieman hidastuvan lähivuosina (Vantaan väestöennuste 2021). Väestö kasvaa ennusteen mukaan vuosina 2021–2023 keskimäärin 1,4 prosenttia vuodessa ja voimakkaan asuntorakentamisen myötä kasvun oletetaan nousevan 2,3 prosenttiin vuosiksi 2024–2026. Sen jälkeen kasvun ennustetaan laskevan asteittain siten että se on 1,9 prosenttia vuonna 2027, 1,6 prosenttia vuonna 2030 ja 1,0 prosenttia vuonna 2041 (kuvio 1). Vuoden 2021 alussa Vantaalla asui 237 231 henkilöä. Uuden 2021 vuoden ennusteen mukaan väestöä olisi vuoden 2025 alussa noin 253 000 ja vuoden 2026 aikana ylitettäisiin 260 000 asukkaan raja. Perusennusteen mukaan vuonna 2031 Vantaalla olisi noin 284 000 asukasta, mikä tarkoittaisi 45 000 uutta asukasta vuoden 2021 lopun tilanteeseen verrattuna. Runsaan asuntorakentamisen myötä väestön ennustetaan kasvavan määrällisesti eniten Kivistön, Myyrmäen, Aviapoliksen ja Tikkurilan suuralueilla. Nopeimmin kasvavia ikäryhmiä ovat 25–54-vuotiaat sekä 75 vuotta täyttäneet.

Kuvio 1. Vantaan väestöennuste 2021. Väestönkehitys Vantaalla 2000–2045.

1.2 Kestävä toimintapa

Ympäristövastuullisuus

Yksi Vantaan strategiassaan määrittelemistä arvoista on vastuullisuus, jolla tarkoitetaan hyvän elämän turvaamista nykyisille ja tuleville sukupolville. Strategian mukaan kaikessa kaupungin valmistelussa ja päätöksenteossa huomioidaan ekologiset, sosiaaliset, taloudelliset ja kulttuuriset näkökulmat. Vantaa seuraa vastuullisuustyön toteutumista kahden vuoden välein VLR-raportilla (Voluntary Local Review), jossa tarkastellaan kuinka kaupunki vastaa YK:n kestävän kehityksen vuonna 2015 asetetun Agenda 2030 toimintaohjelman 17 tavoitteen toimeenpanoon kaupungissa.

Ympäristövastuuta kaupungissa toteuttaa resurssiviisauden tiekartta ja siitä johdetut toimialoittaiset toteutussuunnitelmat. Tiekartassa määritellään myös toimenpiteet hiilineutraaliuden saavuttamiseksi vuonna 2030, mihin Vantaa on sitoutunut. Kestävässä kaupungissa yhdyskuntarakenteella on merkittävä vaikutus päästöihin myös liikenteen kautta pitkälle tulevaisuuteen. Palveluiden, kuten myös asuntojen ja työpaikkojen sijoittuminen vaikuttaa olennaisesti liikenteen määrään ja siihen, millä kulkuneuvolla liikutaan. Päästöjä voidaan vähentää, jos palveluita ei sijoiteta sellaisille alueille, joille ei ole hyviä joukkoliikenneyhteyksiä. Tiivis yhdyskuntarakenne mahdollistaa toimivan joukkoliikenteen ja tiheä palveluverkko luo hyvät edellytykset kävelylle ja pyöräilylle.

Rakennetulla ympäristöllä on ratkaiseva merkitys ilmastonmuutoksen hillinnässä, sillä rakennukset aiheuttavat kolmanneksen Suomen ilmastopäästöistä. Kestävässä kaupungissa kiinnitetään huomiota vähähiilisiin rakennusmateriaaleihin, sillä rakennusten elinkaaren aikaisista kasvihuonekaasupäästöistä rakennusmateriaalien osuus on merkittävä. Merkittäviä päästöjä aiheuttaa myös esirakentaminen. Rakennusmateriaalien merkitys kasvaa edelleen rakennusten energiatehokkuuden parantua ja käytön aikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentyessä. Kestävä toimintatapa huomio vähähiilisyyden myös korjausrakentamisessa ja mahdollistaa rakennusmateriaalien kierron.

Kuva 4. Resurssiviisauden tiekartan visio 2030.

Tavoitteena on, että Vantaan alueella on luovuttu lämmityksessä fossiilisista polttoaineista vuoteen 2030 mennessä. Energiatehokkuutta parannetaan systemaattisesti niin kaupungin omissa kiinteistöissä kuin koko kaupunkialueen kiinteistöissä edistämällä kiinteistöjen ja asuntojen energiaremontteja.

Kestävässä kaupungissa rakentaminen suunnitellaan ja rakennukset ja rakenteet ylläpidetään muuttuvan ilmaston vaatimukset huomioiden. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen on myös osa kaupungin riskienhallinnan suunnittelua. Viherrakentaminen yleisillä alueilla ja myös katoilla auttaa sopeutumaan ilmastonmuutokseen erityisesti hulevesien ja lämpötilojen hallinnan kautta. Samalla luodaan viihtyisämpää ja monimuotoisempaa ympäristöä ja lisätään hiilinieluja.

Vantaalla tuetaan ympäristösertifikaattien, kuten Ekokompassin ja koulujen ja päiväkotien Vihreä Lippu -ohjelman käyttöönottoa. Kaupunkiympäristön toimiala kehittää toimintaansa ympäristöjohtamisjärjestelmän avulla. Järjestelmän käyttöönoton tavoitteena on kehittää toimialan ympäristöasioiden hallintaa ja sitä kautta vaikuttaa toimialan omiin päästöihin.

Vantaan tulee kehittää omien kiinteistöjensä jätehuoltoa sujuvammaksi. Tämä vaatii konsernitasoista johtamista, koordinointia ja kehittämistä jäteastioiden saatavuudessa, tiloissa ja puhtauspalvelusopimuksissa. Erityisesti muovijätteen hyödyntämiseen kiinnitetään huomiota.

Sosiaalinen vastuullisuus

Osallistuvalla Vantaalla palvelut tehdään kaupunkilaisten kanssa kaupunkilaisia varten. Palvelut tavoittavat eri ikäluokat, vammaiset ja kieliryhmät. Erityisenä tavoitteena on lapsiystävällisyys. Tavoitteena on myös erilaisten perheiden tukeminen.

Vantaan kaupungilla myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelman (MEK) tavoitteena on hyvinvointierojen kaventaminen asukkaiden ja asuinalueiden välillä. Ohjelma käsittää toimenpiteitä laajasti eri toimialoilta, minkä avulla on tuettu osaamista ja koulutusta, lasten ja perheiden hyvinvointia sekä yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta. MEK-ohjelma on ollut käynnissä vuodesta 2019 lähtien ja siihen on budjetoitu vuosittain kaksi miljoonaa euroa. Uuden MEK-ohjelman suunnittelu vuosille 2023–2025 on parhaillaan käynnissä, ja voimme odottaa uuden ohjelman valmistuvan syksyllä 2022. Uutta ohjelmaa rakennetaan yhteistyössä toimialojen edustajien sekä alan tutkijoiden kanssa.

Vantaan kaupunki on myös saanut rahoitusta Opetus- ja kulttuuriministeriön hankkeeseen vuosille 2022–2024. Kyseessä on Valtion erityisavustus koulusegregaation vähentämistä koskevaan hallinnonalojen väliseen yhteistyöhön ja kaupunkisuunnitteluun. Tavoitteena on muodostaa toimialat ylittävä kokonaiskäsitys nykytilanteesta sosioekonomisen eriytymisen ennaltaehkäisyssä Vantaan kaupungin sisällä ja huomioida Vantaan kasvava moninaisuus ja muuttoliike kaupunkirakenteessa ja erityisesti kasvatuksen ja oppimisen palvelutilojen suunnittelussa sekä toiminnassa. Hankkeen aikana Vantaalle laaditaan alueellinen toimintarajat ylittävä toimintamalli koulutuksellisen segregaaion vähentämisen näkökulmasta. Työtä ohjaa Vantaan oman ohjausryhmän lisäksi myös valtakunnallinen verkosto Opetus- ja kulttuuriministeriön johdolla.

1.3 Taloudellisesti ja elinvoimaisesti vahva kaupunki

Vantaan talous ja elinvoima

Sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta lähtien. Sen myötä kuntien tehtäväalue pienenee. Kunnille jää kuitenkin jatkossakin merkittävä rooli niiden toimissa mm. koulutus-, sivistys- ja kulttuuripalvelujen järjestäjänä sekä maankäytön ja ympäristön toimijana ja elinvoiman edistäjänä. Kunnille jää myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävä yhdessä hyvinvointialueiden kanssa. Vuonna 2024 on suunnitteilla, että kuntien tehtävät puolestaan lisääntyvät, kun TE-keskuksista siirtyvät valtion työ- ja elinkeinopalvelut kokonaisuudessaan kuntien vastuulle.

Hyvinvointialueiden aloittaessa kunnista siirtyvät sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen menot hyvinvointialueille. Vastaavasti siirtyy myös tuloja, kuten toimintatuottoja, veroja ja valtionosuuksia. Siirtymävuonna uudistuksen aiheuttama kuntien talouden tasapainon muutos rajataan nolnaan. Kuntien kannalta keskeisintä on pyrkiä huolehtimaan siitä, että vero- ja valtionosuustulojen kehitys riittää myös keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä kattamaan jäljelle jäävien kunnan toimintojen kustannukset. Etenkin voimakkaasti kasvavat kaupungit ja kunnat tarvitsevat jatkossakin vuosikatteen hyvää kehitystä rahoittaakseen väestön- ja palvelutarpeen kasvun vaatimat investoinnit.

Vantaan kaupungin kokonaistalous on viimeisten viiden vuoden aikana kehittynyt sen verran suotuisasti, että kaupungin ja kaupunkikonsernin voimakas velkaantuminen on saatu pysäytettyä ja kaupungin ja konsernin lainakantojen tasot ovat pienentyneet lähelle valtakunnallisia keskiarvoja ja alle kuuden suurimman kaupungin keskiarvon. Tämä antaa hyvän lähtökohdan hyvinvointialueuudistuksen jälkeisen uuden Vantaan kaupungin kehittämiseksi. Talouden tasapainon ylläpitoon ja investointikyvyn ylläpitoon on kuitenkin jatkossa keinoja rajallisemmin käytössä. Vantaa kaupungin strategiassa on asetettu strategiakaudeksi tavoitteita, joiden avulla pyritään varmistamaan kaupungin talouden vahva kehitys myös tulevaisuudessa.

Vantaa on vahvasti kasvava ja kansainvälistyvä kaupunki. Vahva kansainvälisyys on tekijä, jolla Vantaa erottuu muista suurista kaupungeista. Vieraskielisten osuuden ennakoidaan kasvavan Vantaalla voimakkaasti myös jatkossa. Vantaa on lentokenttäkaupunkina myös Suomen portti maailmalle ja sijoittumiskohde kansainvälisille yhtiöille. Monipuolisen elinkeinorakenteen ansiosta Vantaan työpaikkaomavaraisuus on selvästi yli 100 % ja työpaikkojen kasvu on ollut historiallisesti vahvaa.

Työttömyys Vantaalla nousi covid-19-pandemian aikana voimakkaasti. Erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden tilanteen parantuminen on ollut hitaampaa kuin muissa suurissa kaupungeissa. Vantaa panostaa työllisyystoimissaan pitkien työttömyysjaksojen katkaisemiseen ja pitkäaikaistyöttömien aktiiviseen työllistämiseen. Työllisyyden hoidossa panostetaan myös erityisesti nuorten ja vieraskielisten työllistymiseen.

Tulevaisuuden kasvu syntyy uudistumisesta ja osaamisesta. Kaupunki pyrkii nostamaan kaupunkilaisten koulutustasoa. Myös pitkäjänteisen elinkeinopolitiikan rooli elinvoiman kehittämisessä on ratkaisevaa.

Vantaan kaupunki pyrkii ohjaamaan alueiden suunnittelua ja rakentamista siten, että luodaan hyviä ja käyttäjien tarpeita palvelevia, terveellisiä, turvallisia ja viihtyisiä sekä sosiaalisesti toimivia ja lisäarvoa tuottavia elinympäristöjä, jotka houkuttelevat sekä uusia asukkaita että yrityksiä. Yritykset hakevat hyviä sijainteja toimivien liikenneyhteyksien ja asiakasvirtojen varrella. Hyvät yhteydet mahdollistavat sekä työvoiman ja asiakkaiden liikkumisen että tavaran kuljettamisen.

Vantaan ratikka on hanke, jossa suunnitellaan Vantaalle noin 19 kilometrin pituista pikaraitiotietä ja siihen liittyviä katutilan uudistuksia. Tavoitteena on luoda uuden yleiskaavan määrittelemään käytävään uusia erinomaisen saavutettavuuden asuin- ja työpaikka-alueita, joille kaupunki voi kasvaa kestävästi. Ratikkahankkeen edistäminen edistyy valtuustositomuksessa esitetyllä tavalla. Suunnitelmat valmistuvat vuonna 2023, jolloin kaupunginvaltuustoon tuodaan päätösesitys raitiotien rakentamisesta valtuustositomuksen mukaisesti.

Palvelutilojen rakentaminen

Palvelutilojen rakentamisella voidaan tukea ja kehittää alueiden vetovoimaa ja omaleimaisuutta ja nämä tavoitteet tulee ottaa hankkeiden toteuttamisen yhdeksi lähtökohdaksi asiakaspalvelutarpeiden ohella. Toimitilaverkkoselvityksissä ja hankkeiden valmistelussa tullaan ottamaan entistä paremmin huomioon alueellisen vetovoiman kehittämiseen liittyviä strategisia valintoja ja kaupungin asemakaavan tavoitteita. Kaupunkirakenteen kehittymisessä huomioidaan sosioekonomisen eriytymisen ennaltaehkäisyn näkökulma ja muodostetaan toimialat ylittävä kokonaiskäsitys nykytilanteesta ja kehitystarpeista sosioekonomisen eriytymisen ennaltaehkäisyssä alueen sisällä.

Vantaan kaupungilla on palvelutilojen rakentamisella mahdollisuus kehittää alueiden identiteettiä ja vetovoimaa panostamalla laadukkaaseen ja kiinnostavaan arkkitehtuuriin, rakennusten pitkäaikaiskestävyyteen ja ilmastotietoisuuteen. Poikkihallinnollisissa tiimeissä on mahdollista tunnistaa strategisesti vaikuttavimmat palvelurakentamisen hankkeet ja kohdistaa resurssit näiden toteuttamiseen alueen vetovoimaisuuden kannalta oikea-aikaisesti. Näiden laadun paikkojen yhteinen tunnistaminen edesauttaa palvelujen oikea-aikaista toteutumista asukasmäärään nähden sekä kaupungin eri osapuolten tavoitteiden toteutumista.

Vantaan kaupunki edistää kaupunkikeskusten ja alueiden elinvoiman kehittämistä myös ostamalla tai vuokraamalla toimitiloja ulkoa. Kaupungin panostusten vaikuttavuutta arvioidaan tällöin muun muassa kaupunkikehityksen ja segregaatoin näkökulmista.

Toimialoille tarpeettomaksi ja tyhjilleen jääneiden rakennusten purkamisen tai myynnin sijaan jatkossa tutkitaan tarkemmin mahdollisuudet kiinteistöjen kehittämiseen ja käytön jatkamiseen alueellisten toimijoiden, yritysten ja yhdistysten sekä asukkaiden hyväksi.

Kaupungin kiinteistöjohtaminen tukee kaupungin ydintoimintoihin kuuluvien palvelujen järjestämistä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että palvelutiloihin liittyvät päätökset tehdään kaupungin järjestämisvastuulla olevien palveluiden tavoitteiden mukaisesti ottamalla huomioon muun muassa palvelujen tuottavuus, toiminnan tehokkuus ja asiakastytyvyisyys.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen palveluverkko

Vantaalaiset ovat jatkossa sekä Vantaan kaupungin että Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen asiakkaita. Asukkaiden näkökulmasta on tärkeää, että näiden kahden toimijan palvelut ja palveluverkko muodostavat eheän kokonaisuuden. Kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyö on tämän vuoksi tärkeää palveluverkon kehittämisessä ja siihen liittyvän suunnittelun yhteensovittamisessa. Tiivistä yhteistyötä kaavoituksen ja hyvinvointialueen välillä tarvitaan suunniteltaessa uudiskohteiden ja isoimpien toimitilahankkeiden sijoittumista. Uudessa yleiskaavassa määritellyt linjaukset sisäänpäin kasvusta joukkoliikenteeseen tukeutuen ja nykyisiä keskuksia vahvistaen toimivat palveluverkkosuunnittelun perustana.

Hyvinvointialueuudistuksen myötä sosiaali- ja terveydenhuollon käytössä olevat toimitilat siirtyvät hyvinvointialueen hallintaan 1.1.2023. Suoraomisteisten toimitilojen osalta kaupunki ja hyvinvointialue tekevät vuokrasopimuksen, kuten voimaannpanolaissa (Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja pelastustoimeen koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta) säädetään. Hyvinvointialue toimii vuokralaisena myös kaupunkikonsernin ulkopuolelta vuokratuissa toimitiloissa. Kaupunki laatii suunnitelman, jolla myydään hyvinvointialueelle vuokrattavat kiinteistöt ja asunnot joko täysin ulkopuoliselle taholle tai osittain kaupungin konserniyhtiölle, jos siitä on saatavissa hyötyä.

OSA II KAUPUNGIN PALVELUVERKOT KEHITTYVÄT

2. Palveluiden järjestämisen tavoitteet, yleiset periaatteet ja linjaukset

Tavoitteita

Palvelut järjestetään resurssiviisaasti kaupungin strategisia ja palvelullisia tavoitteita toteuttaen sovittujen määrärahojen puitteissa. Palveluverkkosuunnittelussa etsitään uusia keinoja vastata lisääntyvään palvelu- ja tilatarpeeseen muun muassa palveluja ja hankkeita yhdistämällä, kehittämällä kiinteistöjä useampaan käyttötarkoitukseen sekä lisäämällä tilojen käyttöastetta ja yhteiskäyttöä.

Palveluverkkoratkaisut perustuvat palvelutarpeiden kehittymiseen, kaupunkitasoiseen priorisointiin ja vaihtoehtojen kokonaistaloudellisten vaikutusten arviointiin. Oikein toteutettuna palvelut lisäävät alueen elinvoimaa ja ehkäisevät sosiaalista eriarvoistumista.

Toimivat ja tarkoituksenmukaiset palvelutilat tukevat palvelutoimintaa, parantavat tuottavuutta ja hyvinvointia. Oikein sijoitetut ja mitoitettut sekä tehokkaassa käytössä olevat palvelutilat tukevat kaupungin säästö- ja päästövähennystavoitteiden saavuttamista.

Yleiset periaatteet:

- *Palvelut sijaitsevat pääsääntöisesti raideliikenteen ja joukkoliikenteen laatu-käytävien varsilla ja ne ovat helposti sekä kestävästi saavutettavia (esteettö-myys, julkinen liikenne, kävely, pyöräily).*
- *Palvelujen sijainnin suunnittelussa hyödynnetään täydennysrakentamisen tuomat keskittämismahdollisuudet.*
- *Kaupunkisuunnittelussa ja tontinkäyttösuunnitelmissa otetaan huomioon myös tilapäiset ja äkilliset palvelutilatarpeet.*
- *Suuremmilla täydennysrakentamis- ja laajennusalueilla käyttötarkoituksen muuttuessa asumiseen, kaupunki varmistaa ensin palveluiden rakentamis-edellytykset tonttien osalta.*
- *Voimakkaasti täydentyvillä keskusta-alueilla asumista lisääviä kaavahankkeita tarkastellaan kokonaisuutena ja palvelutarpeen lisääntymiseen etsitään ratkaisut.*
- *Asuinalueita, palveluja ja yleisiä alueita suunniteltaessa ratkaistaan palvelu-jen tilatarpeet ja toiminnot kokonaisuutena. Ratkaisuja haetaan niin kaupun-gin kuin yksityisenkin mailta (hyötyjen/haittojen jakamisen näkökulma) ja käy-tämme tämän mahdollistamiseksi maankäyttösopimuksia, maanvaihtoja ja maanhankintaa.*
- *Herkille kohteille, kuten päiväkodeille ja kouluille osoitetaan toteuttamiskel-poiset sijainnit huomioon ottaen ilmanlaatua, melua ja tärinää koskevat mää-räykset.*
- *Päiväkotien ja koulujen tonttien ja tilojen mitoituksessa ja suunnittelussa nou-datetaan ensisijaisesti valtakunnallisia ja kaupungin omia ohjeita, mutta tar-vittaessa esimerkiksi täydentyvillä ja tiiveimmillä alueilla kehitetään innovatii-visia tila- ja tonttiratkaisuja toiminnan laatua heikentämättä.*
- *Toimitilat, yleiset alueet ja -kiinteistöt suunnitellaan muunneltaviksi ja moni-käyttöisiksi.*
- *Lisääntyvään tilatarpeeseen vastataan yhteishankkeilla ja lisäämällä tilojen yhteiskäyttöä.*
- *Ratkaisuja haetaan myös olemassa olevasta tilakannasta.*
- *Kaupungin tilat, keskus-, piha- ja ulkoalueet tuodaan osaksi kaupunkikulttuu-rin palveluverkkoa.*
- *Sähköisiä palveluja kehitetään ja niiden saavutettavuutta parannetaan.*

joukkoliikennetiheys. Riittävän joukkoliikennetiheyden kriteeri on, että yhteys toimipisteeseen kestää enintään 30 minuuttia ja haja-asutusalueilla yhteys kestää enintään 60 minuuttia. Tiiviisti rakennetuilla aluilla tavoitteena on, että pystytään alittamaan mainitut kriteerit. Tavoitteena on tarjota varhaiskasvatusta riittävän lähellä lapsen kotia, mikä vahvistaa jokaisen lapsen mahdollisuutta osallistua varhaiskasvatukseen ja oikeutta oppimiseen. Palveluverkon tavoitteena on mahdollistaa tasarvoiset oppimisen edellytykset, yhteisöllisyyden kehittyminen ja vahva alku lapsen oppimispolulle, joka jatkuu päiväkodista kouluun. Nämä periaatteet ohjaavat palveluverkon suunnittelua. Päiväkotien sijoittelussa pyritään ottamaan huomioon muiden palvelujen sijainti ja työmatkaliikenteen pääsuunnat. Alueilla, joilla palvelutarve on tilapäisesti suuri, pyritään etsimään joustavia ratkaisuja, kuten esimerkiksi paviljonki- tai kotaratkaisuja.

Ilta- ja ympärivuorokautista varhaiskasvatusta järjestetään keskitetysti ja näiden palveluiden osalta palveluverkkoa kehitetään edelleen keskitetyn palvelun periaatteella. Avoimen varhaiskasvatustoiminnan palveluja ja niihin kuuluvia kerho- ja asukaspuistotoimintaa kehitetään yhteistyössä perhekeskusten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Näiden palveluiden palveluverkon suunnittelussa huomioidaan palveluiden alueelliset tarpeet, saavutettavuus ja avoimeen toimintaan liittyvien muiden toimijoiden palveluverkot ja toimipisteiden sijoittuminen.

Ruotsinkielinen varhaiskasvatusta järjestetään keskitetysti Itä- ja Länsi-Vantaalle. Ruotsinkielisten varhaiskasvatuspalveluiden keskittämisessä pyritään yhteisiin tilaratkaisuihin etenkin muiden ruotsinkielisten palveluiden ja suomenkielisen varhaiskasvatuksen kanssa.

Englanninkielistä varhaiskasvatusta kehitetään sekä osana koko palveluverkkoa sijoittamalla englannin kielirikasteista esiopetusta ja varhaiskasvatusta toimintayksiköihin että keskitetysti IB-koulutusohjelmajatkumoon (International Baccalaureate) tähtäävällä yhteishankkeella, jossa huomioidaan myös varhaiskasvatusikäisten ikäluokkia IB-koulutusohjelman mukaisesti. Kansainvälistyvän Vantaan tavoitteena on tarjota jatkossa englanninkielistä opetusta myös kansainvälisen IB-viitekehyksen mukaisesti Primary Years Programme –opetuksessa varhaiskasvatusikäisille. Tavoitteena on toteuttaa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen IB-linjan saumaton jatkumo, jossa erityisesti esikoulu- ja alkuopetusikäisten lasten yhteistoiminnallinen oppiminen ja opetus mahdollistetaan.

Esiopetusta on pilottikohteissa myös kaksivuotisena 5-vuoden ikäisille lapsille. Esiopetusta kehitetään ja vahvistetaan yhteistyötä alkuopetuksen kanssa. Esiopetuksen ja alkuopetuksen yhteistoiminnallisuutta ja yhdessä oppimista tuetaan sijoittamalla esiopetuksen ja alkuopetuksen tiloja mahdollisuuksien mukaan toistensa yhteyteen tilamuutos- ja uudishankkeissa.

Yksityinen varhaiskasvatusta täydentää kunnallista palvelua ja sen nykytasolla oleva osuus eri alueilla palveluntuottamisessa on lähtökohtana varhaiskasvatuksen palveluita kehitettäessä.

Varhaiskasvatuksen palveluverkon kehittäminen

Palveluverkon ja vuotuisen toimitilainvestointiohjelman suunnittelun lähtökohtana on varhaiskasvatuksen palvelutarve, nykyisen palveluverkon kunto, tarkoituksenmukaisuus ja toimivuus sekä väestöennusteen mukainen lasten määrän muutos.

Investointisuunnitelmaa päivitetään ja täydennetään toimitilajohtamisen johdolla tehtyjen alueellisten päiväkotiverkkoselvitysten mukaisilla päiväkotihankkeilla. Pysyvien päiväkotien muodostamaa palveluverkon runkoa kehitetään ennakoivasti ja systemaattisesti, jotta kiireellisiltä tilaratkaisuilta välttyttäisiin. Kuitenkin äkillisiä muutoksia palvelutarpeeseen saattavat aiheuttaa yllättävät muutokset kiinteistöjen kunnossa, palvelujen tarpeen ennakoinnaton kasvaminen palvelua ohjaavien lakimuu-
tosten vaikutuksesta tai ennakoinnattomat asiakaskäyttäytymiseen vaikuttavat muutokset esimerkiksi valtakunnallisten tai kunnallisten päätösten seurauksena. Nämä saattavat synnyttää myös ennakoinnattomia investointitarpeita.

Varhaiskasvatuksen kunnallinen palveluverkko muodostuu varhaiskasvatuksen toimintayksiköistä. Toimintayksikköön voi kuulua yksi tai useampi päiväkotitoiminta, ryhmäperhepäiväkotitoiminta, perhepäivähoitajia, avoimen varhaiskasvatuksen toimintaa, asukaspuisto tai kerhoja. Varhaiskasvatuksen kunnallisessa palvelutuotannossa on erilaisia palvelumuotoja painottuen päiväkoteihin.

Päiväkodiksi määritellään kiinteistö tai huoneisto, jossa on varhaiskasvatuksen toimintaa samalla tontilla yhdessä tai useammassa rakennuksessa. Mikäli tontilla on useampi rakennus, nimitetään päärakennusta päiväkodiksi ja toisia rakennuksia lisärakennuksiksi. Päiväkotilaksi määritellään varhaiskasvatuksen käytössä olevia tiloja, jotka sijaitsevat erillään päiväkodista tai ovat muun toiminnan yhteydessä (esimerkiksi esiopetusryhmä koululla). Mahdollisiin toiminnan väistämisen tarpeisiin vastaavat väistötilapäiväkodit.

Varhaiskasvatuksen tilat tukevat varhaiskasvatukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja ne mahdollistavat lapsen oppimisen ja sosiaalisten taitojen kehittymisen. Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja kehitetään siten, että ne vahvistavat yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Tilat ovat muunneltavia, ne joustavat erilaisiin toiminnallisiin tarpeisiin ja niissä on huomioitu esteettömyys. Päiväkotien pihat ovat tärkeä osa varhaiskasvatuksen oppimisympäristöä ja niiden osalta edellä mainitut tavoitteet ovat yhtenevät itse päiväkotirakennuksen tilojen kanssa. Pihojen maaperän laadulla on merkitystä myös lasten vastustuskyvyn kehittymiseen.

Vantaan päiväkotien pihalla on tehty kartoituksia, joissa on yleisesti arvioitu pihan kuntoa ja pihalla olevien välineiden kuntoa. Näin on saatu kattavampi ymmärrys kaikista Vantaalla olevien päiväkotien pihojen ja välineiden kunnosta ja pihan toimivuudesta. Pihojen kunnostamisessa osallistetaan päiväkodin henkilökuntaa liikuntapalveluiden avulla. Näin saadaan kerättyä suunnittelijoille toiveita ja ideoita pihan suunnitteluun päiväkodin lapsilta, henkilökunnalta ja vanhemmilta. Pihalla käytetään mahdollisuuksien mukaan orgaanista aineita välineiden rakenteissa, turva-alustassa ja vaalitaan korjauksissa pihalla olevaa puustoa ja muuta kasvillisuutta.

Osa tiloista on mahdollista vuokrata organisaation ulkopuolisille käyttäjille, ja nämä palvelevat myös kuntalaisten tarpeita iltajäsen- ja vapaa-ajankäyttäjinä. Myös päiväkotien pihajäsen- ja pysäköintialueet ovat asukkaiden käytettävissä varhaiskasvatuksen aktiivisen toiminta-ajan ulkopuolella.

Palveluverkkoa kehitetään uudishankkeilla, joiden optimikoko olisi 168–210 tilapaikkaa. Tarvittaessa optimikoosta voidaan joustaa ja tehdä laajempia yhteishankkeita

muiden palveluiden, erityisesti perusopetuksen, ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen ja IB – koulutusohjelman hankkeiden kanssa.

Optimikokoisissa yksiköissä on mahdollista huomioida ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävä kehityksen näkökulmat. Optimaalinen yksikkö koko mahdollistaa ekologisesti kestävämmät rakentamis- ja toiminnanjärjestämisen ratkaisut sekä säästää investointi- ja käyttökustannuksissa pienempiin yksiköihin nähden. Optimikokoisissa yksiköissä on mahdollista erilaisista sosioekonomisista taustoista tulevien lasten oppimisen edellytysten ja laajemmin eri asuinalueiden välisten oppimiserojen tasaaminen. Riittävän kokoista väestöpohjaa palvelevat yksiköt mahdollistavat kulttuuriseen monimuotoisuuteen ja kaikkien oikeuksien arvostamiseen kasvamisen. Näin pyritään ehkäisemään eriarvoistumiskehitystä Vantaan eri alueilla. Optimikokoisissa yksiköissä lapsen tukemiseen liittyvien ratkaisujen järjestäminen, lyhyemmän ja pidemmän aikavälin palvelutarpeen määrän vaihteluiden huomioiminen, henkilökuntaresurssin kohdentuminen, digitaalisiin ja muihin oppimisen välineisiin investoiminen ja varhaiskasvatuksen laatuindikaattoreihin vaikuttaminen on kestävämmällä pohjalla pieniin yksiköihin nähden.

Päiväkotien tilasuunnittelua on kehitetty toiminnallisista, kokonaistaloudellisista ja resurssiviisauden lähtökohdista yhdessä Kasvatuksen ja oppimisen toimialan ja Kaupunkiympäristön toimialan toimitilajohtamisen kanssa. Tämän kehittämistyön pohjalta on laadittu nykyinen Vantaan päiväkotikonsepti -suunnitteluohje, jonka mukaisesti toteutetaan varhaiskasvatuksen uudistilahankkeet. Ohjeen päivitystyö on käynnissä ja se tuo muutoksia tilasuunnitteluun jo lähitulevaisuudessa.

Kaupungin strateginen tavoite tiivistää kaupunkikeskuksia haastaa päiväkotirakentamisen kaupunkitasoisia ohjeistuksia, koska nykyisten mitoitusten mukaisia tontteja on vaikeaa löytää. Näissä tapauksissa etsitään innovatiivisia tila- ja tonttiratkaisuja, jotta palvelu voidaan järjestää parhaalla mahdollisella tavalla.

Lainsäädäntö, ohjeistukset ja niiden muutokset

Varhaiskasvatuksen toimintaa keskeisesti ohjaa varhaiskasvatuslaki ja esiopetuksen toteuttamista perusopetuslaki. Varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä tai tuotettaessa ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatuksen toimintaympäristön on oltava kehittävä, oppimista edistävä sekä terveellinen ja turvallinen lapsen ikä ja kehitys huomioon ottaen.

Varhaiskasvatuksen osallistumisastetta pyritään valtakunnallisesti nostamaan lisäämällä hallinnonalojen välistä yhteistyötä ja tehostamalla muiden tahojen kuten esimerkiksi neuvoloiden perheille antamaa ohjausta varhaiskasvatuksen palveluihin. Myös tulevat lainsäädännössä tapahtuvat muutokset kuten esiopetuksen mahdollinen laajentuminen viisivuotiaille lapsille tulevat todennäköisesti lisäämään varhaiskasvatuspalveluiden piirissä olevien lasten määrää. Nämä tulevat haastamaan palveluverkkoa tulevana vuosina. Valmisteilla oleva perhevapaauudistus, joka lisää perheiden valinnan vapautta perhevapaiden käytöstä, on arvioitu lisäävän varhaiskasvatuksessa etenkin palvelutarpeen lyhyen ajan vaihtelua. Varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuusvaatimusten muutosten voimaan tuleminen ja sen vaikutukset yksiköiden henkilöstörakenteeseen huomioidaan tilasuunnitteluohjeistuksia päivitettäessä.

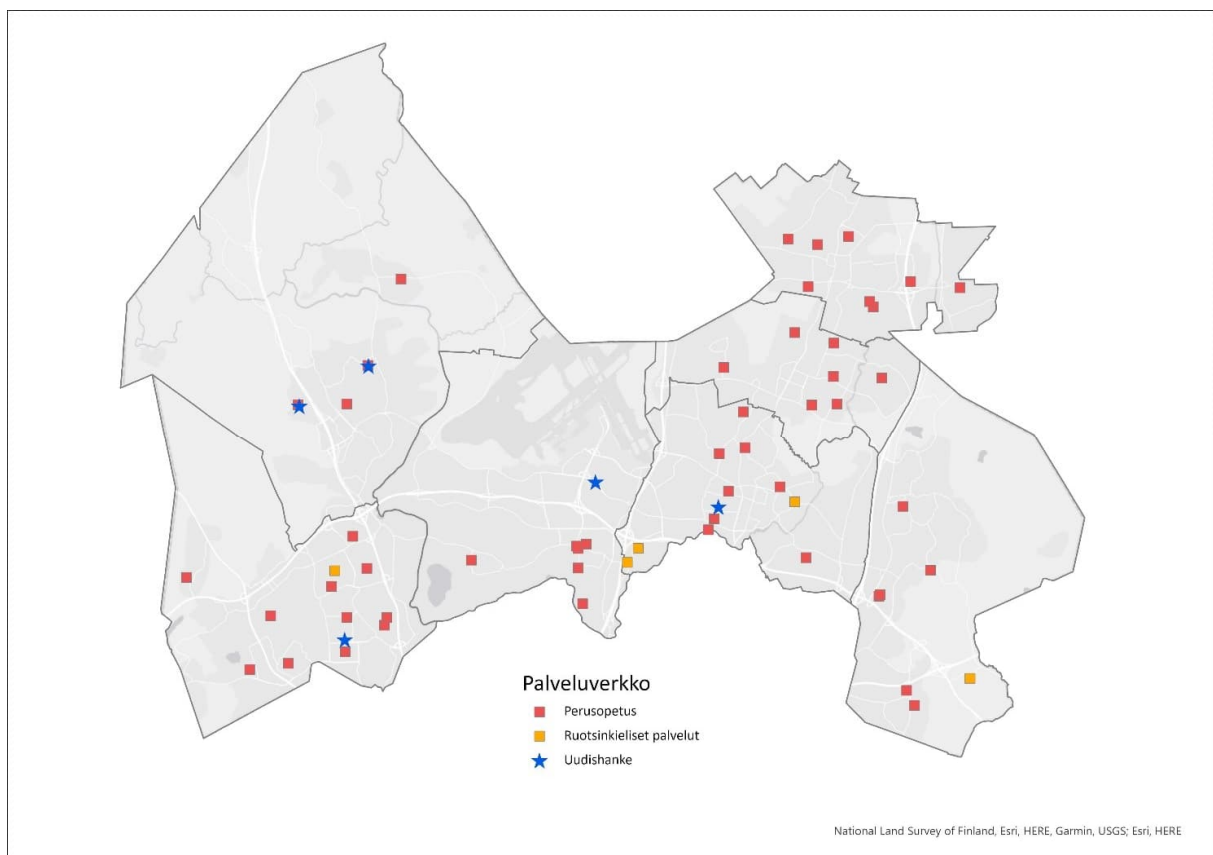
Kuntien välinen yhteistyö

Kunnan on järjestettävä varhaiskasvatuslaissa säädettyä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kuntien väliseen yhteistyöhön perustuva varhaiskasvatuspalveluiden käyttö on vähäistä koko palvelutuotannon määrään nähden, ja sillä ei ole merkittäviä vaikutuksia palveluverkon suunnitteluun. Pääkaupunkiseudun kuntien (Espoo, Helsinki, Kauniainen ja Vantaa) välillä on sovittu palvelujen järjestämisestä varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Sopimus turvaa perheen muuttotilanteessa lapsen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen jatkumisen aiemmassa asuinkunnassa perheen niin halutessa. Perhe voi myös hakea lapselle varhaiskasvatuspaikkaa toisesta kunnasta.

2.1.2 Perusopetus

Suomenkielisessä perusopetuksessa toteutetaan lähikouluperiaatetta. Palvelutarpeen kasvu vaihtelee alueittain ja kouluittain, mikä otetaan huomioon tilasuunnittelussa.

Ruotsinkielisen perusopetuksen palveluverkko rakentuu nykyisten koulukiinteistöjen varaan. Mikäli ruotsinkielisen väestön määrä lisääntyy, kasvavaan palvelutarpeeseen vastataan.

Kartta 2. Perusopetuksen palveluverkko 2022–2031. Uudishankkeiden sijainti ei ole tarkka, vaan ne näkyvät kartalla kaupunginosan tai suuralueen keskipisteessä. Uudishankkeet ovat Vantaan kaupungin talousarvion 2022 toimitilainvestointiohjelman mukaisia hankkeita vuosille 2022–2031. Talousarvio on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 13.12.2021.

Perusopetuksen kouluverkkoon kuuluu 46 koulua, joista suomenkielisiä on 41 ja ruotsinkielisiä 5. Koulut ovat hallinnollisia yksiköitä. Kuudessa koulussa on erillisiä opetuspisteitä. Koulun pihapiirissä voi olla useita rakennuksia. Koulukiinteistöt ovat pääsääntöisesti kaupungin tai kaupungin omistamien yhtiöiden omistuksessa. Suomenkieliset koulut on jaettu neljään oppilaaksiottoalueeseen, joilla kullakin on 8–13 koulua.

Valtakunnallisesti voidaan arvioida, että vantaalainen suomenkielinen kouluverkko on tehokas, taloudellinen ja kattava saavutettavuudeltaan. Koulujen keskimääräisesti suurempi keskikoko takaa, että opetus pystytään järjestämään toiminnallisesti ja taloudellisesti järkevästi. Tilatehokkuudessa on monien koulujen osalta jo saavutettu toiminnan kannalta maksimitehokkuus. Nykyisen opetussuunnitelman mukaisesti opetuksesta ja oppilaiden lisääntyneistä tuen tarpeista johtuen erityisesti erilaiset pienryhmätilat ovat useissa kouluissa riittämättömiä. Kevään 2022 aikana valmistellaan uudet mitoituspäätökset peruskoulutiloille, jotka tulevat ohjaamaan tarveselvityksiä ja hankesuunnitelmia vuodesta 2022 eteenpäin. Erilaisilla alueilla sijaitsevien koulujen toisistaan eriytyviä tilatarpeita otetaan huomioon mitoituspäätösten tarkastelussa.

Äkillisiin perusopetusikäisten määrän muutoksiin ja väistötilatarpeisiin varaudutaan vuokrapaviljongeilla tarpeen mukaan. Tavoitteena kuitenkin on laajentaa palveluverkkoa pitkäjänteisen investointisuunnittelun mukaisesti väestöennusteeseen perustuen. Samalla kun kasvaville alueille suunnitellaan uusia kouluja ja koulujen laajennuksia, toisilla alueilla perusopetusikäisten määrä laskee väestöennusteen 2021–2031 perusteella. Kyseisillä väljenevillä alueilla tiloja voidaan hyödyntää esimerkiksi perusopetuksen kasvavaan kaupunki- ja aluetasojen ryhmien tilojen tarpeeseen, jolloin palveluverkon tilat tulevat jatkossakin olemaan tehokkaassa käytössä. Osassa kouluista laskeva oppilasmäärä tuo helpotusta nykyiseen toimintaympäristön muutosten aiheuttamaan tila-ahtauteen.

Kasvavien alueiden oppilasmäärä edellyttää uusia kouluja tai olemassa olevien koulujen laajennuksia. Lisäksi tiivistyvään kaupunkirakenteeseen kaavoitetaan uusia Y-tontteja ja olemassa olevia Y-tontteja laajennetaan tarvittaessa. Olemassa olevista koulukäyttöä varten varatuista tonteista ei tule luopua. Täydennysrakentamisen alueilla nykyisen palveluverkon kapasiteetti ei välttämättä riitä vastaamaan asuntorakentamisesta johtuvaan oppilasmäärän kasvuun.

Suomenkielisessä perusopetuksessa toteutetaan lähikouluperiaatetta. Oppilaiden koulumatkat ovat pääsääntöisesti alle kolme kilometriä ja yhtenä oppilaaksioton periaatteena on oppilaan turvallinen ja lyhyt koulumatka. Erityisen tärkeä lähikouluperiaate on pienimpien koululaisten kohdalla.

Suomenkielisessä perusopetuksessa on mahdollista opiskella ruotsia kielikylpyopetuksessa. Kielikylpyopetusta ruotsin kielellä annetaan Uomarinteen koulussa (vuosiluokat 1–6) ja Viertolan koulussa (vuosiluokat 1–6) sekä osittaista kielikylpyopetusta Kilterin koulussa (vuosiluokat 7–9) ja Peltolan koulussa (vuosiluokat 7–9).

Peruskoulun voi käydä kokonaan myös englannin kielellä. Perusopetuksen voi käydä englannin kielellä Kaivokselan koulussa (vuosiluokat 1–6), Rekolanmäen koulussa (vuosiluokat 1–6) ja Vantaan kansainvälisessä koulussa (vuosiluokat 1–9).

Tällä hetkellä englanninkielisen opetuksen kysyntä ylittää tarjonnan, joten kansainvälistyvän Vantaan asukkaille on tavoitteena tarjota jatkossa englanninkielistä opetusta myös kansainvälisen IB-viitekehyksen (International Baccalaureate) mukaisesti Primary Years Programme - ja Middle Years Programme -opetuksessa.

Oppilaiden kolmiportainen tuki järjestetään pääsääntöisesti lähikouluissa, mukaan lukien erityinen tuki. Lisäksi jokaisella alueella on vaativan erityisen tuen alueellisia etappi- ja pajaryhmiä ja jalkautuvaa etappitoimintaa. Koulujen tiloja käytetään myös perusopetuksen 1. ja 2. vuosiluokan oppilaiden aamu- ja iltapäivätoimintaan. Valtion rahoituksen turvin kerho- ja harrastustoimintaa on lisätty viime vuosina merkittävästi. Tarkoituksena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä.

Koulujen pihoja on kehitetty suunnitelmallisesti. Koulujen pihojen kunnostuksessa ja lähiliikuntapaikkojen suunnittelussa on liikuntapalveluiden puolelta osallistettu koulujen oppilaita ja henkilökuntaa, sekä alueen asukkaita, jotta saadaan kartoitettua toiveita ja tarpeita. Pihoilla käytetään mahdollisuuksien mukaan orgaanista aineita välineiden rakenteissa, turva-alustassa ja vaalitaan korjauksissa pihalla olevaa puustoa ja muuta kasvillisuutta.

Kaupungin koulukiinteistöissä on runsaasti peruskorjaustarpeita. Koulukiinteistöjen sisäilmatilannetta on viime vuosina kohennettu entistä kattavampien sisäilmatutkimusten ja sisäilmakorjauksiin painotettujen korjausmäärärahojen myötä. Laajojen korjaustöiden ajaksi tarvitaan erillisiä väistötiloja, sillä oppilasmäärän kasvun vuoksi koulurakennuksista ei pääsääntöisesti ole mahdollista järjestää väistötiloja tilankäyttöä tiivistämällä. Koulurakennusten korjauksista johtuen perusopetuksen toimintaa on väistötiloissa muun muassa entisissä toimistotiloissa Sanomalassa Vantaankoskella, Tikkurilaan valmistuneessa väistöpaviljongissa sekä Metropolia ammattikorkeakoululta vapautuneissa tiloissa Lummetiellä Tikkurilassa.

Osa tiloista on mahdollista vuokrata organisaation ulkopuolisille käyttäjille, ja nämä palvelevat myös kuntalaisten tarpeita iltaja vapaa-ajankäyttäjinä. Myös koulujen piha- ja pysäköintialueet ovat asukkaiden käytettävissä koulun aktiivisen toimintajan ulkopuolella.

Perusopetuksen palveluverkon kehittäminen

Palveluverkon ja vuotuisen toimitilainvestointiohjelman suunnittelun lähtökohtana on nykyinen palveluverkko, väestöennusteen mukainen oppilasmäärän muutos sekä tilojen kunto. Lisäksi investointiohjelma sovitetaan kaupungin investointimäärärahoihin.

Väestöennusteen 2021–2031 mukaan perusopetusikäisten määrä kasvaa vuoteen 2031 mennessä noin 400 henkilöllä, mutta alueellinen vaihtelu on suurta. Suurimpia kasvualueita ovat Kivistön (775), Tikkurilan (525) ja Myyrmäen (372) suuralueet. Aviapoliksen (-378), Korson (-377), Hakunilan (-187) ja Koivukylän (-82) suuralueilla oppilasmäärä kasvu laskee ennustearkijaksolla. Aviapoliksen suuralueen Kehä III:n eteläpuolen perusopetusikäisten määrä on väestöennusteen mukaan voimakkaasti laskeva, mutta Kehä III:n pohjoispuolelle rakentuvassa Aviapoliksen keskuksessa ja sen lähialueilla perusopetusikäisten määrä kasvaa. Väestöennusteen 2021–2031 mukaan perusopetuksen palvelutarve muodostuu Aviapoliksen pohjoisosaan.

Uusista kouluyksiköistä tehdään pääsääntöisesti kooltaan sellaisia, että vuosiluokat 1–6 ovat kooltaan vähintään noin 300 oppilasta ja vuosiluokat 7–9 vähintään 350 oppilasta. Riittävän suuri yksikkökoko mahdollistaa opetuksen monipuolisen ja joustavan toteuttamisen ja ryhmittelyn, riittävän valinnaisuuden sekä ehkäisee eriarvoistumiskehitystä. Yhtenäiskouluja pyritään rakentamaan aina, kun se on toiminnallisesti ja taloudellisesti mahdollista. Suunnittelussa suositetaan yhtenäiskouluja, joiden kokoluokka on 600–900 oppilasta. Osassa yhtenäiskouluhankkeista 900 oppilaan kokoluokka saattaa ylittyä, koska soveltuvien tonttien riittämättömyyttä pyritään ennakoida niissä hankkeissa, joissa se on mahdollista. Yli 900 oppilaan yhtenäiskoulu ei kuitenkaan ole ihanteellinen yhtenäiskoulun koko.

Kaupungin strateginen tavoite tiivistää kaupunkikeskuksia ja tuottaa paineen muuttaa päiväkotij- ja koulurakentamisen kaupunkitasoisia periaatteita ja ohjeistuksia, koska nykyisten mitoitusten mukaisia tontteja on vaikeaa löytää. Tavoitteena on löytää toteutustapoja, joissa palvelun ja sen toiminnan järjestämisen mukaisia tilamitoituksista ei tarvitse tinkiä, vaikka tontti olisikin pienempi kuin mitä nykyisissä Kasvatuksen ja oppimisen toimialan esittämässä ohjemitoituksissa on esitetty.

Koulurakentamisessa jatketaan siirtymistä kotiluokka-ajattelusta ryhmätila-ajatteluun, jossa tilakokonaisuutta ajatellaan perinteistä luokkatilaa laajempaan oppimisalueena. Tilakokonaisuudesta muodostetaan polveileva oppimaisema sijoittamalla alueelle erikokoisia pienryhmätiloja ja jakamalla alue esimerkiksi seinällä, siirtoseinällä, akustisilla kevyillä jakoseinillä tai kalusteilla pienemmiksi ja/tai rauhallisemmiksi työskentelytiloiksi.

Opiskelun ja opettamisen lähtökohtana on opettajien ja muun kasvatushenkilökunnan yhteistyö, yhteisopettajuus ja oppilaiden joustava ryhmittely pedagogisten tarpeiden mukaisesti. Perusopetuksen tilaratkaisujen kehittämisessä, suunnittelussa, toteutuksessa ja käytössä otetaan huomioon ergonomia, ekologisuus, esteettisyys, esteettömyys ja akustiset olosuhteet sekä tilojen valaistus, sisäilman laatu, viihtyisyys, järjestys ja siisteys.

Vuosina 2016–2020 toteutetuissa uudisrakennuksissa, laajennuksissa ja tilamuu-toksissa on lähtökohtana ollut vuonna 2016 laadittu määritelty tilatehokkuus. Vuonna 2019 on päivitetty perusopetuksen tilojen suunnittelun RT-ohjekortti ja Vantaan koulusuunnitteluohje tukemaan uusien koulujen toteuttamista. Uusista kouluhankkeista saatujen tietojen ja perusopetuksen muuttuneen toimintaympäristön analyysin perusteella on koulujen kapasiteettitarkastelu vuodelta 2013 uusittu. Vuoden 2022 kapasiteettitarkastelussa otetaan huomioon uudistuneiden opetussuunnitelmien ja kasvaneen palvelutarpeen vaatimat muutokset, jotka aiheuttavat sen, että keskimääräinen neliömäärä oppilasta kohti kasvaa. Palvelutarpeen muutokseen on keskeisesti vaikuttanut vuonna 2016 vahvistettu perusopetuksen opetussuunnitelma, vammaisopetuksen ryhmien lukumäärän kasvu ja suomi toisena kielenä oppimäärää opiskelevien oppilaiden määrän kasvu. Tilasuunnittelussa tämä tarkoittaa, että mitoitukset vaihtelee eri alueilla palvelutarpeen mukaan.

Olemassa olevissa kouluissa muokataan tilaratkaisuja mahdollisuuksien mukaan tukemaan pari- ja tiimiopettajuutta sekä opetuksen toteuttamista joustavasti eri kokoisissa ryhmissä. Teknisten korjausten yhteydessä tutkitaan mahdollisuudet toteuttaa opettamista ja opiskelua tukevia tilaratkaisuja.

Asuinalueiden eriytymiskehityksen hidastamisessa tulee tehdä yhä tiiviimpää yhteistyötä kaavoituksen, asuntorakentamisen ja eri palvelujen järjestäjien kesken. Eriytymiskehityksestä seuraa oppilaiden ja heidän perheidensä palvelutarpeiden erilaistuminen. Muuttuneeseen palvelutarpeeseen pyritään vastaamaan resurssiohjauksella, koulujen oman toiminnan kehittämisellä, tiiviillä yhteistoiminnalla osana alueen palveluvalikkoa ja alueellisista yhteistyötä.

Vammaisopetus on kaupunki- ja aluetasoinen palvelu. Uusien ryhmien muodostaminen edellyttää yleensä oppilaiden tarpeet huomioivia tilamuutoksia. Oppilaaksiotossa voidaan huomioida vammaisopetuksen ja valmistavan opetuksen ryhmien sijoittaminen kouluihin, joissa on siihen tilaa. Perusopetuksessa on asetettu tavoite tasoittaa suomi toisena kielenä -oppilaiden jakautumista eri koulujen välillä. Yhtenä keinona on valmistavan opetuksen ryhmien sijoittaminen kouluihin, joissa on entuudestaan vähemmän suomi toisena kielenä -oppilaita. Valmistavan opetuksen jälkeen he voivat jatkaa koulunkäyntiä näissä kouluissa.

Oppilashuollon palveluiden ja tilojen järjestämisen vastuu siirtyy hyvinvointialueelle, mutta todennäköisesti palvelut tulevat jatkossakin säilymään kouluissa ja oppilaitoksissa. Lakisääteisten oppilashuollon palveluiden (terveydenhoitaja, lääkäri, koulupsykologi ja kuraattori) lisäksi kouluilla työskentelee jo nyt myös mm. psykiatrisia sairaanhoitajia, sosiaaliohjaajia ja nuorisotyöntekijöitä.

Edellä esitetyt periaatteet koskevat myös ruotsinkielisiä perusopetusta.

Uusia koulutiloja tarvitaan ennen kaikkea kasvavilla Kivistön, Myyrmäen, Aviapoliksen ja Tikkurilan alueilla. Näiden alueiden täydennysrakentamisen ja keskusalueiden kehittämisen myötä palveluverkon kapasiteetti on ylittymässä oppilasmäärän kasvusta johtuen, joten alueille on suunniteltu uudisrakentamista. Näiden alueiden asukas- ja oppilasmäärän kehitystä suhteessa käytettävissä olevaan tilakapasiteettiin seurataan tiiviisti.

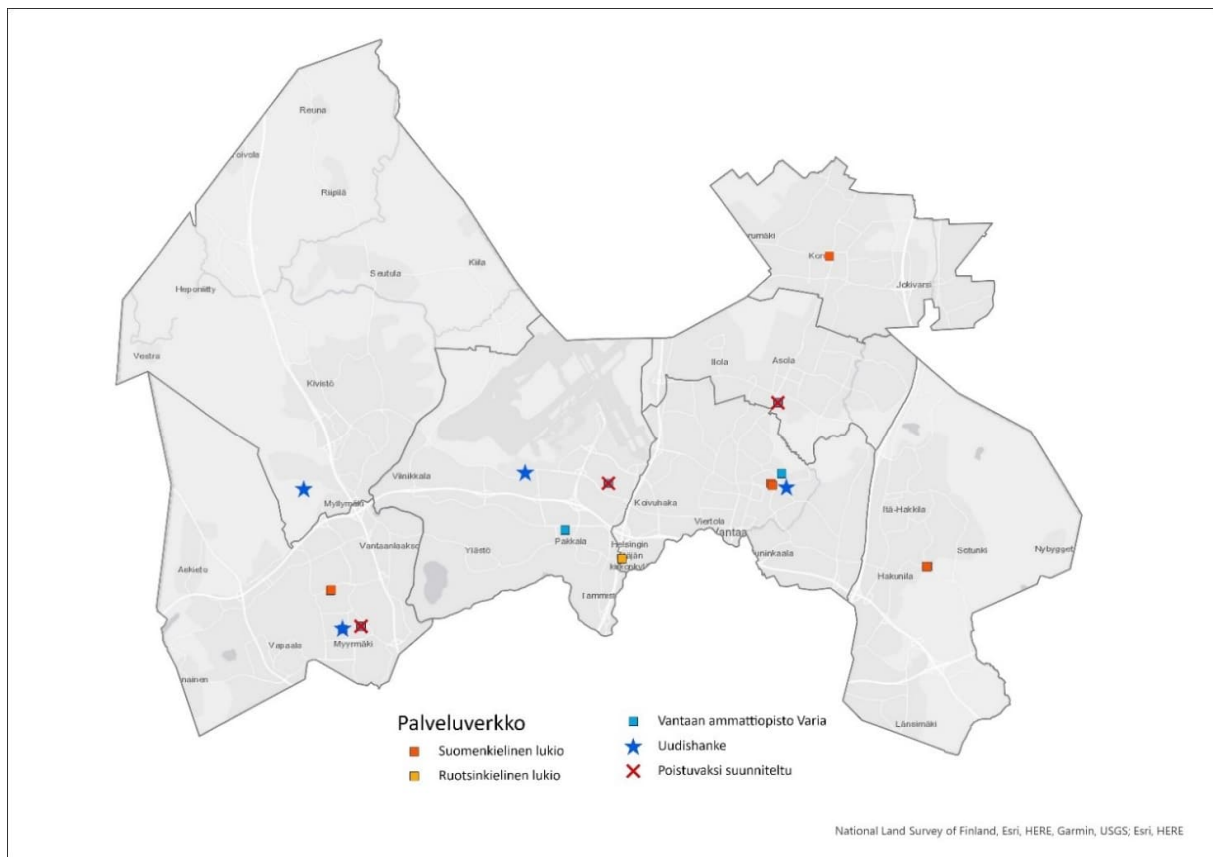
Tavoitteena on varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen tilojen sijoittaminen yhteiseen monitoimijataloon, joka toteutetaan uudisrakennuksena tai laajennuksena. Esiopetuksen ja alkuopetuksen tilojen yhteiskäyttöä, yhteistoiminnallisuutta ja yhdessä oppimista tuetaan sijoittamalla esiopetuksen ja alkuopetuksen tiloja mahdollisuuksien mukaan toistensa yhteyteen.

Kansainvälistyvän Vantaan asukkaille on tavoitteena tarjota englanninkielistä opetusta myös kansainvälisen IB-viitekehyksen mukaisesti Primary Years Programme- ja Middle Years Programme -opetuksessa. Tämän jälkeen pystyttäisiin tarjoamaan englanninkielistä opetusta IB-linjan jatkumossa, joka alkaa varhaiskasvatuksesta ja ulottuu toiselle asteelle saakka. IB-jatkumon rakentaminen olisi tarkoituksenmukaisinta jo olemassa olevan ja vielä laajentuvan toisen asteen IB-koulutuksen (lukio ja ammatillinen) läheisyyteen Tikkurilaan.

2.1.3 Toisen asteen koulutus

Vantaan tavoitteena on tarjota jokaiselle vantaalaiselle peruskoulun päättäneelle opiskelupaikka ja vastata osaltaan aikuisten jatkuvan oppimisen tarpeisiin. Lukiokoulutuksessa tavoite on tarjota opiskelupaikka 60 % peruskoulun päättävistä nuorista. Varian oppilaitosverkkoa tullaan uudistamaan ja tilatehokkuutta parantamaan.

Opiskeluympäristöjen tulee olla vuorovaikutusta, yhteisöllisyyttä sekä itsenäistä työskentelyä tukevia ja ratkaisuissa tulee ottaa huomioon, että oppimista tapahtuu mitä moninaisimmissa tilanteissa ja paikoissa. Oppilaitosten tulee sijaita hyvien julkisten liikenneyhteyksien varrella.

Kartta 3. Toisen asteen koulutuksen palveluverkko 2022–2031. Uudishankkeiden sijainti ei ole tarkka, vaan ne näkyvät kartalla kaupunginosan tai suuralueen keskipisteessä. Uudishankkeet ovat Vantaan kaupungin talousarvion 2022 toimitilainvestointiohjelman mukaisia hankkeita vuosille 2022–2031. Talousarvio on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 13.12.2021.

Toisen asteen koulutuksen palveluverkon kehittäminen

Toisen asteen koulutuksen palveluverkko palvelee koko Vantaata, vaikka jokaisella keskusalueella ei ole toisen asteen koulutusta antavaa yksikköä. Vantaan tavoitteena on tarjota jokaiselle vantaalaiselle peruskoulun päättäneelle opiskelupaikka ja vastata osaltaan jatkuvan oppimisen tarpeisiin. Oppivelvollisuuden laajeneminen ei juuri vaikuta toisen asteen opiskelijoiden määrään, koska ennen laajenemistakin

kaikille perusopetuksen päättäneille nuorille on voitu tarjota opiskelupaikka (Toisen asteen koulutuksen palveluverkkoselvitys 2021).

Toisen asteen koulutus ei ole lähipalvelua, jolloin liikenneyhteydet korostuvat palveluiden saavutettavuuden näkökulmasta. Opiskelijat hakeutuvat toisen asteen koulutuksiin myös yli kuntarajojen (vapaa hakeutumisoikeus). Oppilaitosten tiloilla on paljon vaikutusta siihen, mihin opiskelijat hakeutuvat opiskelemaan. Vaikka toimimme tiiviissä yhteistyössä alueen muiden koulutusta järjestävien toimijoiden kanssa, on toisen asteen koulutuksen vetovoimaisuudesta huolehdittava. Palveluverkkoa tarkasteltaessa on huomioitavaa myös, että koulutuksen järjestämistä varten saatava rahoitus riippuu opiskelijamääristä. Tämä yhdistettynä vapaaseen hakeutumisoikeuteen haastaa pitämään opiskelutilat toimivina ja laadukkaina, niin että niihin halutaan tulla opiskelemaan.

Tiloilta edellytetään muunneltavuutta ja joustavuutta sekä nykyaikaisten oppimis-/opiskelumahdollisuuksien joustavaa hyödyntämistä. Opiskeluympäristöjen tulee olla vuorovaikutusta, yhteisöllisyyttä sekä itsenäistä työskentelyä tukevia ja ratkaisuissa tulee ottaa huomioon, että oppimista tapahtuu mitä moninaisimmissa tilanteissa ja paikoissa. Opiskeluympäristöjä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen. Lisäksi robotiikka, simulaatiot ja verkko-oppiminen lisääntyvät ammatillisessa koulutuksessa merkittävästi seuraavan kymmenen vuoden aikana. Korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, taide- ja kulttuurilaitosten, työelämän ja yritysten sekä muiden tahojen tarjoamia opiskeluympäristöjä hyödynnetään monin tavoin. Yhteistyötä tehdään myös muiden koulutus- ja työelämän toimijoiden kanssa.

Fyysiset tilat tulee rakentaa siten, että niitä voidaan muunnella joustavasti muuttuvien koulutusten ja oppimisympäristövaatimusten mukaisiksi. Uusien tilojen suunnittelussa selvitetään tilojen yhteiskäytön mahdollisuuksia yritysten ja muiden koulutustoimijoiden kanssa. Lukioissa digitaalisia yo-kirjoituksia varten tarvitaan muuntojoustavia tiloja.

Lukiokoulutuksen palveluverkon kehittäminen

Vantaalla on viisi suomenkielistä lukiota ja yksi ruotsinkielinen lukio. Suomenkieliset lukiot ovat kooltaan 457–1231 opiskelijan oppilaitoksia, keskikooltaan 732 opiskelijaa. Vantaalla rakennetaan keskimääräistä suurempia lukioita, lukioiden keskimääräistä kokoa ei ole syytä enää kasvattaa. Kolmessa lukiossa (Sotungin lukio, Tikkurilan lukio, Martinlaakson lukio) on lisäksi myös aikuislukion opetussuunnitelman mukaista opetusta.

Martinlaakson lukio sijaitsee Mercuria Kauppiaitten Kauppaoppilaitoksen kanssa samassa kiinteistössä. Sotungin lukio toimii samassa kiinteistössä peruskoulun kanssa ja Lumon lukio Lumon monitoimitalossa. Tikkurilan lukio ja Vaskivuoren lukio toimivat erillisissä kiinteistöissä. Ruotsinkielinen lukio Helsingin Gymnasium toimii samassa kiinteistössä Helsingin Skolan kanssa.

Lukioverkon kehittämisen lähtökohtana on ollut lukioiden sijoittuminen hyvien liikenneyhteyksien varrelle sekä riittävän suuret oppilaitokset. Suomenkielisistä lukioista neljä sijaitsee juna-aseman läheisyydessä siten, että kolme lukiota sijaitsee kehäradan varrella. Ainoastaan Sotungin lukioon on rajalliset kulkuyhteydet julkisilla liikennevälineillä.

Vuonna 2021 Vantaan lukioissa oli aloituspaikkoja noin 52 % peruskoulun päättävästä ikäluokasta. Vantaan kaupungin tavoitteena on nostaa aloituspaikkojen määrää lukioissa 60 prosenttiin peruskoulun päättävästä ikäluokasta. Tavoitteen mukaisesti nykyisten lukioden aloituspaikkamäärää on nostettu 60 opiskelijalla vuosina 2020 ja 2021. Aloituspaikkoja tullaan lisäämään vielä 70 elokuussa 2022. Lisäksi vuodelle 2026 on suunniteltu valmistuvan uusi 700 opiskelijan Aviapoliksen lukio sekä 300 opiskelijan Tikkurilan lukion laajennus oppimiskampukseen. Aviapoliksen lukiosta on tarkoituksena rakentaa lukio, jossa tehdään tiivistä yhteistyötä alueen yritysten kanssa.

Tarkasteluajanjaksolla valmistuvan Aviapoliksen lukion tilaohjelma on rakennettu uuden opetussuunnitelman pohjalta huomioiden erityisesti tilojen käyttö- ja täyttöasteen nostaminen. Hankkeessa saatua pohjatietoa tullaan soveltamaan tulevaisuuden lukiohankkeissa. Lukiorakennukset ovat tehokkaassa käytössä, koska opetuksen lisäksi opiskelijat käyttävät tiloja oppituntien jälkeen ryhmätöihin ja harjoituksiin. Lisäksi Martinlaakson ja Tikkurilan lukion tiloissa järjestetään iltapetusta aikuisopiskelijoille. Tilojen tehokasta käyttöä pyritään edelleen parantamaan tilojen monipuolisella yhteiskäytöllä. Yhteistyötä muiden koulutus- ja työelämän toimijoiden kanssa pyritään lisäämään.

Ammatillisen koulutuksen palveluverkon kehittäminen

Ammatillisen koulutuksen koulutuspaikkojen määrää säätelee valtio. Ammatillisen koulutuksen koulutusmäärien suunnittelu ei ole kuntakohtaista, vaan koulutuksen ennakointia tehdään valtakunnallisesti ja alueellisesti. Koulutuspaikkoja lisätään koulutustarpeen mukaisesti niin, että siinä huomioidaan väestön muutokset ja työelämän muutostarpeet.

Ammatillisen peruskoulutuksen koulutuspaikkojen määrän oletetaan lisääntyvän pääkaupunkiseudulla usealla tuhannella paikalla seuraavan kymmenen vuoden aikana. Vantaan osuus lisäyksestä on arvioitu olevan 100–200 koulutuspaikkaa/vuosi. Lisäksi 1.1.2018 voimaan tullut uusi koulutuksen ja tutkintojen järjestämislupa sisältää Variassa aikaisempaa laajemman koulutustehtävän, muun muassa työvoimapolitiittisen koulutuksen, johon on kohdennettu vuosittain noin sata koulutuspaikkaa.

Pääkaupunkiseudulla tehdään yhteistyötä ammatillisen koulutuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa, jotta koulutustarjonta jakaantuisi pääkaupunkiseudulla mielekkäästi, tarjontaa olisi riittävästi kaikille aloille ja että koulutuksen järjestäminen olisi taloudellisesti ja toiminnallisesti tehokasta. Ammatillisen koulutuksen palvelutarpeen ennakointiin on luotu malli, johon osallistuvat sekä yksityiset että kunnalliset koulutuksen järjestäjät.

Vantaan kaupunki toimii ammatillisen koulutuksen järjestäjänä Vantaan ammatitiopisto Variassa. Lisäksi Vantaalla toimii kaupungin 95,5 prosenttisesti omistama Mercuria Kauppiaitten kauppaoppilaitos Oy, jossa opetuksen painotuksena on kauppan- ja logistiikan alat.

Ammatillisen koulutuksen tilat eivät ole tällä hetkellä kaikilta osin kunnossa. Aviapoliksen kiinteistössä on sisäilmaongelmia, Koivukylän toimipisteen tilat tulevat lähivuosina peruskorjausikään ja Myyrmäen kiinteistöön tehdään vain välttämättömät

korjaustyöt, jotta rakennusta voidaan käyttää, kunnes saadaan rakennettua korvaavat tilat. Osa Myyrmäen toimipisteestä on käyttökiellossa huonon sisäilman vuoksi.

Varian oppilaitosverkkoa tullaan uudistamaan niin, että tilatehokkuus paranee edelleen ja samalla palveluiden kattavuus paranee. Varian toiminta keskitetään kahteen hyvien kulkuyhteyksien päässä olevaan toimipisteeseen, Vehkalaan ja Oppimiskampukseen Tikkurilaan sekä sen opetuspisteeseen Hiekkaharjuun.

Tällä hetkellä toiminnassa olevia, mutta lähivuosina poistuvia Varian toimipisteitä on Myyrmäessä, Aviapoliksessa ja Koivukylässä. Kyseisten toimipisteiden koulutusalat tullaan siirtämään Vehkalaan ja Oppimiskampukseen, joissa kummassakin tulee opiskelemaan noin 2000–2500 ammattiin opiskelevaa.

Opetus, ohjaus ja opiskelijoiden tukipalvelut järjestetään niissä siten, että opiskelu on mahdollista ympäri vuoden. Yhteisiä oppimistiloja yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa hyödynnetään nykyistä tehokkaammin. Koulutusalat tulevat muokkautumaan tulevaisuudessakin tarpeen mukaan, ja tilat pyritään järjestämään muuntojoustaviksi tarpeita ajatellen.

Vantaalla ei ole ruotsinkielistä ammatillista oppilaitosta, vaan Vantaa on osakkaana Helsingissä sijaitsevassa Yrkesinstitutet Practicumissa.

Työllisyyspalveluiden hoidon siirtyminen kuntien vastuulle 2020-luvun alkupuoliskolla edellyttää koulutuspaikkojen uutta kohdentamista. Vantaan kaupunkistrategian 2022–2025 tavoitteena on puolittaa nuoriso- ja vieraskielisten työttömyys. Vantaalla oli elokuussa 2021 alle 30-vuotiaita työttömiä noin 5000 henkilöä ja vieraskielisiä työttömiä yli 7000 henkilöä. Suuri osa heistä tarvitsee koulutusta työllistyäkseen.

Ammatillisen koulutuksen palveluverkon suunnittelussa varaudutaan Vantaalla noin 4500 opiskelijan määrään 2020-luvun lopussa. Palveluverkon kapasiteetin ylityksessä voidaan ottaa käyttöön esimerkiksi väliaikaisia vuokratiloja, laajennettua työpaikalla tapahtuvaa oppimista tai laajennettua etä/verkko-opetusta.

Ammatilliseen koulutukseen hakeutuminen on asuinpaikasta riippumatonta ja koulutukseen haetaan yli kuntarajojen. Varian opiskelijoista noin neljännes tulee Vantaan ulkopuolelta. Hakeutumiseen opiskelemaan Vantaalle vaikuttaa myös muun muassa oppilaitoksen vetovoima ja saavutettavuus.

2.2 Kaupunkikulttuuri

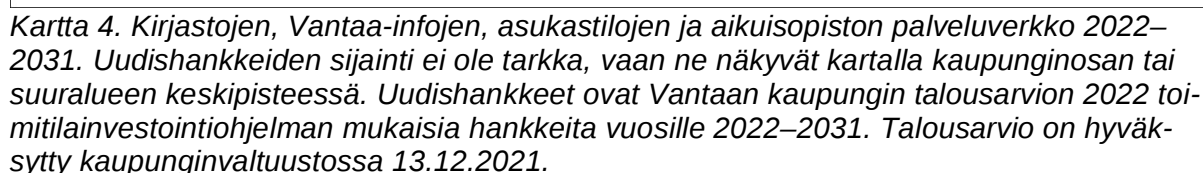
Kaupunkikulttuurin palveluverkon tavoitteena on, että Vantaalla on turvalliset ja laadukkaat asukas-, kirjasto-, nuoriso-, liikunta- ja kulttuuripalvelut kaikille lähellä ja helposti käytettävänä. Kaupunkikulttuurin palveluverkolla tuetaan asukkaiden tasavertaisia osallistumismahdollisuuksia ja mahdollistetaan syrjäytymistä ja eriytymiskehitystä vähentävää yhteisöllistä toimintaa, harrastamista ja tapahtumia.

Kaupunkikulttuurin palveluja tarjotaan kaikissa julkisissa sisä- ja ulkotiloissa, sähköisissä kanavissa ja liikkuvissa palveluissa. Kaupungin palveluverkossa iltaisin ja viikonloppuisin tapahtuva vapaa-ajan toiminta on osaltaan kaupunkikulttuurin palvelutarjontaa. Kaupunkikulttuurin palveluverkon toimitiloja kehitetään monikäyttäjäperiaatteen mukaisesti. Yksityisten palveluntuottajien tarjonta täydentää kaupunkikulttuurin palveluverkkoa. Palveluverkon kehittämisessä huomioidaan digitaalisten ja hybridipalveluiden vaikutukset toimipisteiden tilatarpeeseen, toiminnallisuuksiin ja mitoituksiin. Väestönkasvu huomioidaan palveluiden sijoittamisessa ja uudisrakentamisen tarpeen arvioinnissa, jotta palveluiden suhteellinen saatavuus asukasmäärään verrattuna säilyy vähintään nykyisellä tasolla.

Kaupunkikulttuurin palveluverkon valtuustokauden strategian kärkihankkeet ovat Kuusijärven ulkoilualueen kehittäminen ja Myyrmäen palvelujen keskittäminen uuteen kaupunkikulttuuritaloon. Toimialle keskeisiä hankkeita ovat lisäksi Elmon ja Kivistön, Tikkurilan ja Hakunilan urheilupuistojen kehittäminen.

Kirjastopalvelu on luonteeltaan lähipalvelu. Lähikirjaston merkitys on suuri muun muassa pienten lasten ja ikääntyneiden oppimisen, hyvinvoinnin ja elämänlaadun kannalta. Monikulttuurisen Vantaan asukkaille kirjasto tarjoaa matalan kynnyksen oppimis- ja kohtaamispaikan. Palveluverkon tulee olla asukkaiden helposti saavutettavissa ja on tarkoituksenmukaista, että kirjastot sijaitsevat muiden palveluiden läheisyydessä.

Kuntalaispalveluiden palveluverkon kehittämisessä huomioidaan tilojen monikäyttöisyys, saavutettavuus ja esteettömyys. Tulevaisuudessa fyysiset asiointipisteet sijoittuvat kaupunkikeskuksiin yhdessä palvelua tukevien toimintojen kanssa muodostaen palvelutoreja. Palvelutorikonsepti on tapa tarjota kuntalaisille keskeiset palvelut yhdessä paikassa. Asukastilaohjelman mukaisesti jokaisella suuralueella tulee olla asukaiden ja järjestöjen käytössä oleva tila.

Kirjasto- ja asukaspalveluiden yksiköitä ovat Vantaan aikuisopisto, Vantaan kaupunginkirjasto sekä kuntalaispalvelut. Palvelualueen palvelut edistävät vantaalaisten hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta sekä lähi- ja kuntademokratiaa. Tämän vuoksi on tärkeää, että palveluita tuotetaan lähipalveluina. Toimipisteiden tulee sijaita keskeisillä paikoilla ja niiden on oltava helposti saavutettavissa julkisilla liikennevälineillä. Liikkuvat palvelut, kuten kirjastoauto tukevat lähipalveluja silloin, kun pysyvät toimipisteet ovat kauempana.

Palveluverkkoa kehitettäessä on huomioitava muiden keskeisten palvelujen kuten tulevien hyvinvointikeskusten sijainti. Palveluita on kohdennettava erityisesti niille alueille, joilla niihin on suurin tarve. Kohdentamista on harkittava esimerkiksi myönteisen erityiskohtelun ohjelman kohdealueiden mukaisesti. Tarvittaessa palveluita viedään niitä tarvitsevien luokse.

Toimipisteiden suunnittelussa on huomioitava tilojen muunneltavuus ja niiden soveltuvuus monimuotoiseen toimintaan. Yhdistyksille ja asukkaille tarkoitettujen tilojen on oltava itsenäisesti käytettävissä. Tiloissa tulee olla mahdollisuus digituen antamiseen kaupunkilaisille.

Kirjaston palveluverkon kehittäminen

Kirjastojen palveluverkossa on yksitoista kirjastoa ja 139 kirjastoauton pysäkkiä. Vantaan kirjastotilojen 10 000 neliön pinta-ala on noin 40 neliötä tuhatta asukasta kohti. Tavoitteena on ollut lisätä kirjastotilaa 75 neliöön tuhatta asukasta kohti, mikä olisi pääkaupunkiseudulla hyvien liikenneyhteyksien ja tiheän asutuksen vuoksi riittävä määrä. Vantaalla kirjastotilaa lisää Kivistön kauppakeskukseen avattava uusi kirjasto. Suunnitelmakaudella kirjastotilojen isoin lisäystarve kohdistuu Myyrmäkeen ja Aviapoliksen alueelle Veromiehen kaupunginosaan.

Kirjaston tehokas käyttöaste edellyttää hyvää sijaintia ja saavutettavuutta julkisten liikennevälineiden avulla. Selvitysten mukaan kirjaston käyttö vähenee merkittävästi, kun kirjaston etäisyys kotoa kasvaa yli kahteen kilometriin. Palveluverkon kehittämistä ohjaa kirjastolaki, joka määrittelee kirjaston tehtäviksi muun muassa lukeamisen edistämisen, ohjauksen ja tuen tarjoamisen tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon. Myös tilojen tarjoaminen oppimiseen, harrastamiseen ja työskentelyyn on määriteltä kirjastojen tehtäväksi. Palveluiden suunnittelussa on tärkeää huomioida lapsiperheiden ja kirjastoa itsenäisesti vapaa-ajallaan käyttävien lasten ja nuorten tarpeet. Lähikirjaston merkitys on suuri myös esimerkiksi ikääntyneiden oppimisen, hyvinvoinnin ja elämänlaadun kannalta. Monikulttuurinen Vantaa voi helposti saavutettavien kirjastojen kautta tarjota matalan kynnyksen oppimis- ja kohtaamistilan.

Kirjastojen palvelutarjonnassa tulee huomioida myös tilojen osalta tasalaatuisten palvelujen tarjonta kaupungin eri suuralueilla. Kirjaston kokoelmat koostuvat sekä fyysisestä kokoelmasta että e-kokoelmasta (digikokoelma). Kirjastojen tilantarve ei merkittävästi vähene e-aineistojen myötä, tilaa tarvitaan edelleen myös laitteille asiakkaiden verkkoasiointia ja digikokoelman käyttöä varten.

Tilojen monikäyttöisyys ja hyvä yhteistyö eri toimijoiden kesken ovat tärkeitä suunnittelussa huomioitavia asioita. Kirjaston yhteistyö yhteisissä tiloissa nuorisopalvelun kanssa on toiminut hyvin. Samoin jatkossa kirjaston tiloihin voidaan suunnitella kirjastokäynnin elämyksellisyyttä taidepalveluiden suhteen (kulttuuripalvelut)

huomioiden esimerkiksi taidenäyttelyjen vaatiman tilan tarpeet. Kirjaston visiossa tuodaan esiin toiminnan päämääränä asiakkaiden osallisuuden varmistamista ja asiakkaiden kohtaamista sekä tilojen, työpajojen ja kerhojen toimimista alustana elämyksille ja tämän huomiointia tilojen suunnittelussa.

Omatoimikirjastojen kehittäminen jatkuu suunnitellusti asiakkaiden tarpeita heijastaen. Omatoimikirjastojen suunnittelussa on huomioitava sekä turvallisuuteen liittyvät seikat että selkeät kulkureitit. Oma, muista rakennuksen toimijoista riippumaton, teknologian avulla valvottu sisäänkäynti mahdollistaa laajemmat käyttöajat.

Resurssiviisauden tiekartta sisältää kirjaston toimenpiteenä jakamistalouden kehittämisen (esinelainaus), mikä edellyttää erilaista tilaa ja varastointitilaa, jotta esinelainaus saadaan toimimaan myös omatoimisena lainauksena.

Kirjaston liikkuvat palvelut, kirjastoautot, ovat tärkeä palvelu päiväkodeille ja kouluille sekä uusilla asuinalueilla tai muuten kauempana kirjastoista asuville kaupunkilaisille. Uusien alueiden liikennesuunnittelussa on huomioitava kirjastoauton käyttöön tarvittavat pysäkit.

Aikuisopiston palveluverkon kehittäminen

Vantaan aikuisopiston palveluverkkoa kehitetään paikallisen sivistystarpeen, väestörakenteen ja väestön muutosten mukaisesti. Palvelut tuodaan lähelle ihmisiä, helposti saavutettaviin paikkoihin. Suuri osa Aikuisopiston opetuksesta tapahtuu iltaisin ja viikonloppuisin muiden toimijoiden, kuten koulujen, tiloissa. Aikuisopisto tarvitsee opetuksessaan myös erityistiloja (esimerkiksi kotitalous, tekstiilityö, tekninen työ, kuvataide, keramiikka, liikunta, musiikki ja ilmaisutaito) sekä tiloja päivällä tapahtuvaan opetukseen. Päiväopetuksen järjestämiseen Aikuisopistolla on omat tilat Myrskyläessä ja Tikkurilassa. Tikkurilassa Aikuisopiston opetuksen keskittäminen Vantaan Oppimiskampukselle parantaisi yhteistyötä ja synergiaa opetuksen järjestämisessä ja lisäisi tilojen yhteiskäyttöä eri toimijoiden kesken.

Tiloja käytetään tehokkaasti. Opiston omat tilat ovat käytössä klo 8.00–21.30, myös viikonloppukäyttö on runsasta. Tilojen varaaminen ja käyttäminen tulee olla joustavaa. Tilojen yhteiskäyttöä lisätään entisestään esimerkiksi muiden oppilaitosten kanssa. Opiston iltatoiminnalla voidaan tehostaa tilojen käyttöastetta entisestään.

Digitalisaatio muuttaa myös tiloille asetettavia vaatimuksia (muun muassa laitteistot, kalusto ja arkkitehtoniset ratkaisut), kun esimerkiksi hybridiopetus ja opetusteknologian käyttö lisääntyvät. Digitalisaatio vähentää henkilökohtaisesti annettavaa asiakaspalvelua. Jäljelle jäävien asiakaspalvelutilojen tulee olla sijainniltaan hyvin saavutettavia.

Kuntalaispalveluiden palveluverkon kehittäminen

Kuntalaispalvelujen palveluverkko koostuu Vantaa-infon neuvonta- ja asiointipalveluista, asukastiloista ja Yhteisen pöydän ruokahävikkiterminalista.

Valtuustokauden strategian tavoitteena on laatia Asiakaspalvelu 2030 -visio ja toimenpideohjelma. Ohjelman tavoitteena on koota yhteen kaupungin hajallaan olevat, eri väestö- ja kieliryhmille suunnatut neuvonta- ja asiointipalvelut. Alueella tarjottavat palvelut tulee koota ensisijaisesti palvelutoreiksi, joissa toimivat alueen asiointi- ja neuvontapalveluita tarjoavat organisaatiot ja järjestöt yhdessä.

Kuntalaispalveluiden palvelutorikonsepti on tapa tarjota kuntalaisille keskeiset palvelut yhdessä paikassa yli toimialarajojen, laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Henkilöstö tuntee saatavilla olevat palvelut ja osaa ohjata asiakkaita tuen piiriin ennaltaehkäisevästi. Palvelutori on myös luonteva paikka kehittää asiakaspalveluja yhdessä julkishallinnon, yritysten ja kuntalaisten kanssa. Tilasuunnittelussa huomioidava tilojen monikäyttöisyys ja asiakaspalveluverkoston kumppanien toimintamahdollisuudet. Palvelutorin tavoitteena on lisätä asiakaskokemuksen vaikuttavuutta.

Virtuaali- ja etäpalvelujen kasvava käyttö synnyttää tarvetta digitaalisten laitteiden käytön opastukselle ja neuvonnalle sekä digipalvelujen käyttämiseen soveltuvia tiloja. Digisyrjäytymistä ehkäistään tarjoamalla digitukea alueellisesti laajan palveluverkon avulla. Vantaa-infojen käyntiasioinnin turvaaminen on välttämätöntä sekä yhteispalvelulain että digituen saavutettavuuden turvaamiseksi.

Kuntalaispalvelujen vuonna 2015 laaditun Asukastilaohjelman mukaisesti jokaisella suuralueella tulee olla asukkaiden ja järjestöjen käytössä oleva tila. Uusien tilojen tulee olla monikäyttöisiä sekä muunneltavia eri kohderyhmille ja eri vuorokaudenaikoina tapahtuvaan toimintaan. Tilojen on sovelluttava esimerkiksi järjestöjen omatoimiseen käyttöön. Esimerkiksi suuret eläkeläisryhmät tarvitsevat suuria koontumistiloja, joista on ollut eniten pulaa.

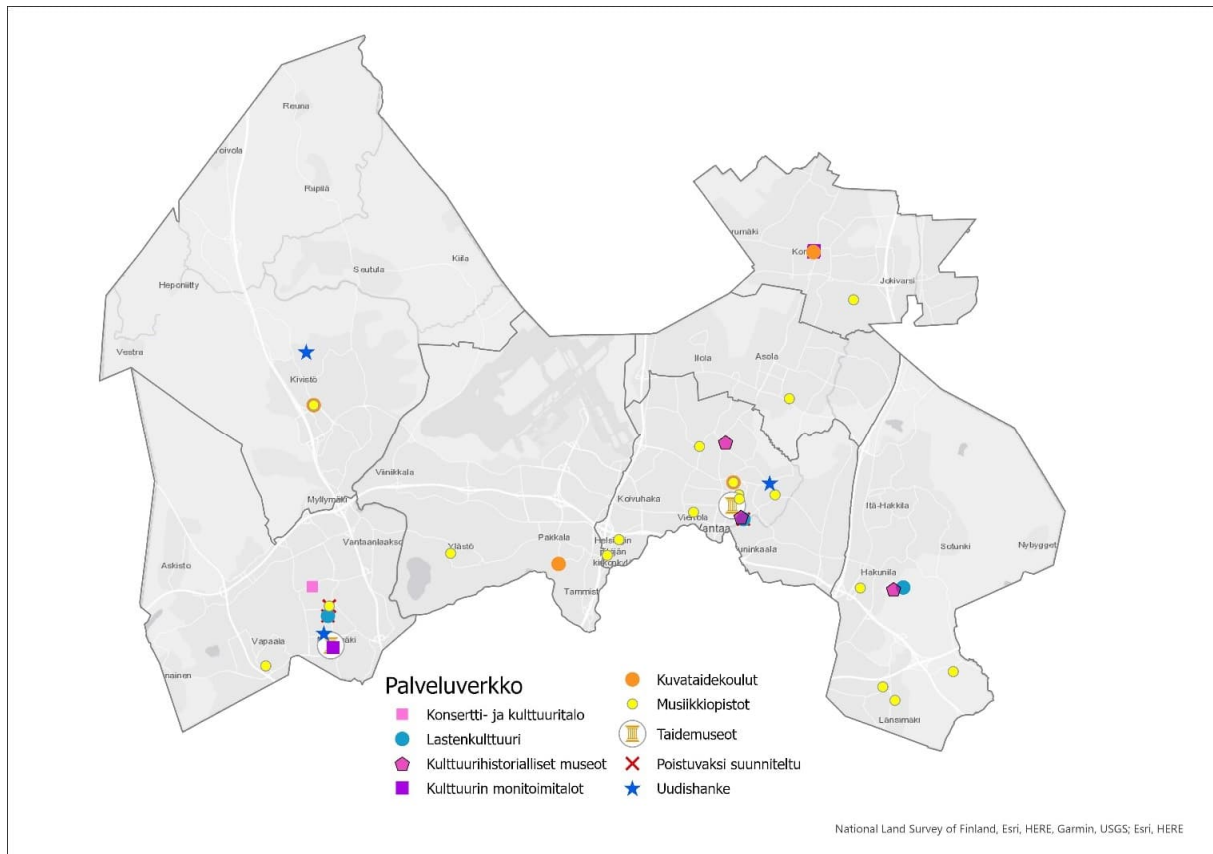
Järjestöjen käytössä olevat tilat

Järjestöjen palvelutoiminnan käyttöön luovutetut tilat täydentävät kaupungin omaa palvelutuotantoa. Yksinomaan järjestöjen käytössä olevia tiloja voivat olla esimerkiksi kulttuurihistoriallisesti merkittävät rakennukset, jotka halutaan säilyttää kaupungilla kaupungin arvojen mukaisessa käytössä. Lisäksi järjestöjen käyttöön voidaan osoittaa kumppanuuksien perusteella kaupungin hallinnoimia toimintatiloja. Järjestöjen tilatukimallin kehittämistarpeet tullaan selvittämään.

2.2.2 Kulttuuripalvelut

Kulttuurin tulevaisuuden palveluverkon painopiste on lähipalveluna toteutettava lasten- ja nuorten taide- ja kulttuuritoiminta. Tärkeinä painopisteinä lisäksi ovat museoiden toiminnan ja palvelujen kehittäminen sekä julkinen taide, kulttuuritilojen monipuolinen tarjonta, elinvoimaa vahvistavat tapahtumat eri puolilla kaupunkia sekä kiinnostavat historia-, taide- ja kulttuurireitit.

Kulttuurin palveluverkon kehittäminen edellyttää kulttuurin huomiointia kaupunkisuunnittelussa. Uusia monikäyttöisiä tiloja, suurempia puistoja ja keskusalueiden aukioita suunniteltaessa huomioidaan esittävän taiteen, näyttelyjen ja tapahtumien tuottamisen tarpeet.

Kartta 5. Kulttuuripalvelujen palveluverkko 2022–2031. Uudishankkeiden sijainti ei ole tarkka, vaan ne näkyvät kartalla kaupunginosan tai suuralueen keskipisteessä. Uudishankkeet ovat Vantaan kaupungin talousarvion 2022 toimitilainvestointiohjelman mukaisia hankkeita vuosille 2022–2031. Talousarvio on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 13.12.2021.

Kulttuuripalvelut ja kulttuuripalveluiden toimipisteet tukevat kuntien tehtävää kulttuuritoiminnan järjestäjänä: kulttuurin ja taiteen tekemistä, harrastamista, saatavuutta ja käyttöä sekä taide- ja kulttuurikasvatusta, tapahtumia, kansainvälisyyttä ja kulttuuriperintöä. Kulttuuripalveluiden palveluverkkoa suunnitellaan, rakennetaan ja kehitetään yhdessä asukkaiden kanssa.

Kulttuuripalveluiden palveluverkko koostuu kulttuuripalveluiden itse hallinnoimista toimipisteistä, kaupungin muiden tilojen vapaa-ajan käytöstä, kaupungin toimipisteiden piha-alueista, kaupungin tapahtumapuistoista ja suuraluekohtaisista tapahtumapaikoista. Lisäksi palveluverkko muodostuu kulttuuriympäristön historiallisista paikoista ja taidekohteista, kaupungin keskuksista kohtaamisten, viihtymisen ja osallisuuden ympäristöinä, purkutaloista kokeilujen ja innovaatioiden alustoina sekä taide- ja kulttuurireiteistä.

Lastenkulttuuritoiminnan keskeisiä periaatteita ovat laatu, yhdenvertaisuus, lapsilähtöisyys ja taide. Lasten- ja nuorten taide- ja kulttuuriharrastustoiminta toteutetaan helposti saavutettavana lähipalveluna. Kaupunkikeskuksissa tarjotaan edistyneiden oppilaiden taiteen perusopetusta kaikissa taidelajeissa.

Museotoiminnan järjestämisen periaatteena on ylläpitää ja vahvistaa väestön ymmärrystä kulttuuristaan, historiastaan ja ympäristöstään. Museoiden tulee edistää kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevan tiedon saatavuutta tallentamalla ja säilyttämällä aineellista ja visuaalista kulttuuriperintöä tuleville sukupolville, harjoittamalla siihen liittyvää tutkimusta, opetusta ja tiedonvälitystä sekä näyttely- ja julkaisutoimintaa. Museolain edellyttämällä kokoelmapoliittisilla ohjelmilla linjataan kokoelmatoimintaa. Vantaan kaupunginmuseon ja Vantaan taidemuseo Artsin kokoelmapoliittisten ohjelmien linjaukset määrittävät kokoelmatoiminnan tarpeita palveluverkon kehittämiselle.

Kulttuurin palveluverkolla tuetaan Vantaan kulttuurilinjausten 2021–2030 tavoitteiden toteutumista muun muassa Vantaan tunnettavuutta tapahtumien kaupunkina. Tapahtumat lisäävät Vantaan veto- ja pitovoimaa. Kulttuuripalvelun palveluverkko mahdollistaa jokaisella suuralueella paikkoja ja tiloja tapahtumien järjestämiselle ja näin luodaan edellytyksiä alueellisen elinvoiman kehittymiselle sekä kaupungin asukkaisten arjen ja vapaa-ajan elävöittämiselle kulttuurin ja taiteen keinoin.

Kulttuuripalvelujen palveluverkon kehittäminen

Kulttuuripalveluiden palveluverkon ytimen muodostavat 11 kulttuuritilaa: kolme Lastenkulttuurikeskusta, Vantaan kaupunginmuseo, Vantaan taidemuseo Artsi, Galleria K, Håkansbölen kartano, Kulttuuritalo Martinus, Kulttuurikeskus Orvokki, Lumosali ja Lummesali. Kulttuuripalveluiden palveluverkkoa kehitetään tarkasteluajanjaksolla vastaamaan asukasmäärän kasvun mukaisiin tarpeisiin Vantaan kulttuurilinjausten 2021–2030 mukaisesti.

Lasten- ja nuortenkulttuurin palveluverkon kehittäminen

Vantaan kolmessa Lastenkulttuurikeskuksessa järjestetään keskitettynä kulttuuripalveluina näyttelyitä, esityksiä, työpajoja ja tapahtumia. Lasten- ja nuorten taide- ja kulttuuriharrastustoiminta, kulttuurikasvatussuunnitelmaan perustuva tarjonta sekä lasten ja nuorten taiteen perusopetuksen nuorimpien oppilaiden opetus toteutetaan suurelta osin helposti saavutettavana lähipalveluna eli esimerkiksi yhteiskäyttöiloissa päiväkotien ja koulujen yhteydessä. Yhteiskäyttöä ja monipuolisuutta tilojen käytössä tehostetaan siten, että myös lastenkulttuurin kasvavat tarpeet etenkin uusilla asuinalueilla tulevat huomioiduiksi. Lastenkulttuurin vaikuttavuus perustuu ammattilaisten tuottamaan, laadukkaaseen palveluun asianmukaisissa kaikille helposti saavutettavissa tiloissa.

Museopalveluiden palveluverkon kehittäminen

Museopalveluiden palveluverkko koostuu Vantaan kaupunginmuseosta, Vantaan taidemuseo Artsista, taidenäyttelytila Galleria K:sta, Håkansbölen kartanosta, kulttuuri- ja taidereiteistä, kulttuurihistoriallisista kohteista, julkisesta taiteesta ja näiden tueksi rakennetuista tai kehitettävistä palveluista.

Museopalveluiden palveluverkon toimipisteiden rakentamiseen ja olosuhteiden hallintaan liittyy taiteen esillepanoon, konservointiin ja säilyttämiseen liittyviä erityisvaatimuksia.

Museopalveluiden palveluverkon kehittämistarpeiden painopiste on taidemuseo Artsin sijoittaminen tulevaan Myyrmäen Kaupunkikulttuuritaloon ja sinne muuttoa edeltävät väistötilat sekä Håkansbölen kartanon päärakennuksen peruskorjaus ja hallintomallin kehittäminen. Kaupunginmuseon kokoelmatiloissa on ollut merkittäviä ongelmia ja riskejä. Kokoelmalle etsitään uutta, turvallista ja olosuhdevaatimukset täyttävää tilaa Vantaalta. Julkisen taiteen osalta merkittävimmät hankkeet ovat julkisen taiteen digitointihanke, Ratikan taiteen yleissuunnitelma ja Aviapoliksen taiteen yleissuunnitelma.

Kulttuuritapahtumien ja kulttuurireittien palveluverkon kehittäminen

Vantaan tunnettavuutta lisätään tapahtumien kaupunkina. Kulttuurin palveluverkossa Kulttuuritalo Martinus sekä kulttuuripalveluiden hallinnoimat Lumosali, Lummesali ja Orvokkisali tarjoavat ajanmukaiset, saavutettavat ja viihtyisät tilat erilaisille sisätapahtumille.

Jokaisella suuralueella on jo aukioita tai puistoja, jotka soveltuvat erilaisten ulkotapahtumien järjestämiseen. Tarkasteluajanjaksolla luodaan tapahtumapaikkakortit ja varausjärjestelmä kaupungin omien sekä kaupunkilaisten ja järjestöjen omaehtoisten tapahtumien tueksi. Näin helpotetaan tapahtumien järjestämistä kaikilla suuralueilla.

Kulttuurin palveluverkon kehittäminen edellyttää kulttuurin huomioimista kaupunkisuunnittelussa. Kulttuuri näkyy alueilla myös tapahtumakohtaisesti. Uusia monikäyttöisiä tiloja, suurempia puistoja ja keskusalueiden aukioita suunniteltaessa huomioidaan esittävän taiteen, näyttelyjen ja tapahtumien järjestämisen tarpeet.

Erilaisia kulttuurin kokeiluja ja innovaatioita järjestetään purkamista odottavissa tai muissa väliaikaisesti poissa normaalista käytöstä olevissa rakennuksissa.

Historia-, taide-, kulttuuri- ja elämysreitit ovat osa kulttuurin palveluverkkoa. Uusien sekä olemassa olevien reittien, kuten Kuninkaantien reitin kehittämistä jatketaan. Håkansbölen alueen luonto-, liikunta- ja kulttuurireitti toteutetaan osana Kormunintynöjan alueen kehittämistä. Reitti pyritään luomaan historiallisesti arvokkaiden alueiden välille Håkansbölen jugendhelmestä Nissbackan kartanoon ja Vilhusen taiteen äärelle.

Håkansbölen kartanoalue on voimakkaan kehitystyön alla ja sitä koordinoimaan palkataan projektityöntekijä. Alueesta muodostuu kaupunkilaisia, kulttuurimatkailijoita ja koululaisia palveleva kartanokohde, jossa historia ja kartanomaisema ovat koettavissa niin ulkoillessa, kahvilakäynnillä, tapahtumissa kuin opaskierroksilla. Päärakennus kunnostetaan lähivuosina. Sen jälkeen kolmivaiheinen rakennusten

Lähipalvelut

- liikunnalliseen aktiivisuuteen kannustaminen
- lähiliikuntapaikat, koulujen, päiväkotien ja asuinalueiden pihat, peli- ja leikkialueet, lähikentät, liikuntapuistot, kuntoilupaikat, skeittipaikat, asuinalueiden väliset viheralueet ja näillä kulkevat ulkoilureitit, kuntopolut ja ladut, kevyen liikenteen väylät, seniorikuntosalit jne.
- lyhyt etäisyys kodista, houkuttelevuus, monikäyttöisyys, turvallisuus, vaivattomuus
- erityisesti lapsille, nuorille, ikääntyneille ja erityisryhmille

Alueelliset palvelut

- omaehtoisen liikunnan harrastamisen ohella seura- ja muu ohjattu toiminta
- urheilupuistot, isot pelikentät, uimahallit, liikuntahallit, jäähallit, kuntosalit, uimarannat, kuntoportaat, frisbeegolfradat, keskiuureit ulkoilu- ja virkistysalueet jne.
- suuralueita palvelevat liikuntapaikat
- saavutettavuus, monipuolisuus, monikäyttöisyys

Kaupunkitasoiset palvelut

- monipuoliset ja keskitetyt palvelut, eri liikuntamuotojen ja -lajien harrastusmahdollisuudet
- suuret monitoimihallit, laajat ulkoilu- ja virkistysalueet, erityisliikuntapaikat jne.
- koko kaupunkia palvelevat liikuntapaikat
- liikenteellinen saavutettavuus (erityisesti kevyen liikenteen väylät ja julkinen liikenne)

Seudulliset palvelut

- laajoja käyttäjäryhmiä palvelevat liikuntapaikat
- ylikuntarajojen ylittävät liikuntapaikat
- kuntien rajat ylittävät ulkoilureitit ja virkistysalueet, kalliit, tilaa vievät ja melua tuottavat liikuntapaikat, erityisliikuntapaikat jne.

Kuva 5. Liikunnan palveluketju.

Vantaan liikuntapoliittiset linjaukset 2030 ohjaavat liikunnan palvelualueen tulevien vuosien tavoitteita ja toimenpiteitä vantaalaisten fyysisen aktiivisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Linjaukset koostuvat seitsemästä visioteemasta, joista yksi on liikkumisympäristöjen laatu ja riittävyys. Tavoitteena on, että liikuntaolosuhteet vastaavat laadullisesti käyttäjien tarpeita ja niitä on riittävästi suhteessa asukasmäärään. Liikuntapaikkaverkoston painopisteet ja kehittämistarpeet ovat ulkoliikuntapaikkojen ja lähiliikunnan palveluverkon laajentamisessa sekä sisäliikuntapaikkojen ja erityisesti koulujen yhteydessä olevien liikuntasalien laadun kehittämisessä. Konkreettisia suurhankkeita ohjelmakauden aikana ovat Elmon urheilupuiston ja Kivistön urheilupuiston rakentaminen sekä Tikkurilan urheilupuiston kehittäminen.

Liikuntapaikkojen laadun parantaminen perusparannuksilla on tarpeellista, jotta liikuntapaikat saadaan pidettyä vetovoimaisina sekä käyttäjäkunnan odotuksia ja tarpeita vastaavina myös 2020-luvun loppupuolella. Perusparannuksilla mahdollistetaan myös kilpaurheilulle riittävän laadukkaat olosuhteet tasokkaaseen harjoitteluun ja kilpailutapahtumien järjestämiseen.

Väestönkasvu huomioidaan uudisrakentamisen tarpeen arvioinnissa, jotta liikuntapaikkojen suhteellinen saatavuus asukasmäärään verrattuna saadaan pidettyä nykyisellä tasolla.

Laadukkaat ja lähellä olevat liikunta- ja luontoympäristöt ovat asuinalueittaisia vetovoimatekijöitä, jotka vaikuttavat asuinpaikan valintaan pääkaupunkiseudulla.

Liikuntapalvelujen palveluverkon kehittäminen

Vantaan kaupungin liikuntarakentaminen nojaa valtuustokausittain päivitettyyn liikuntapaikkasuunnitelmaan. Suunnitelma ohjaa tulevien vuosien liikuntaympäristön suunnittelua, rakentamista, ylläpitoa ja kehittämistä. Liikuntapaikkasuunnitelmassa esitellään liikunnan tavoitteellinen palveluverkko sekä nykyisten liikuntapaikkojen uudet liikunnan rakentamistarpeet ja -hankkeet.

Liikunnan palveluverkon kehittämistarpeet painottuvat lähiliikuntapaikkoihin, sisäliikuntapaikkoihin ja urheilupuistoihin. Lähiliikuntapaikat sekä koulujen ja päiväkotien pihat ovat keskeisessä asemassa liikkumiseen aktivoivan arkiympäristön luomisessa. Tavoitteena on toteuttaa näitä paikallisina ja lähiliikuntapuistoja suuralueittain palvelevina liikkumisen paikkoina. Kaikille avoimia ja maksuttomia pelailuun, liikkumiseen ja kuntoiluun soveltuvia monipuolisia liikuntapaikkoja toteutetaan lähelle asuinympäristöjä. Kuntoilulaitteita toteutetaan alueittain. Kuntoiluportaiden ja frisbeegolfin tarjontaa sekä ulkoilureittien opasteita ja viitoituksia parannetaan.

Päiväkotien ja koulujen piha-alueet ovat merkittäviä arjen liikkumisympäristöjä lapsille, nuorille ja lapsiperheille. Pihojen kehittäminen liikuntaan innostavaksi on myös toimiva tapa lisätä fyysistä aktiivisuutta päiväkotien ja koulupäivään. Pihat ovat parhaimmillaan monipuolisia ja viihtyisiä oppimisympäristöjä sekä liikkumisen ja virkistytymisen alueita. Hyvin toteutettuina pihat toimivat houkuttelevina alueen lähiliikuntapaikkoina ja innostavat liikkumaan myös vapaa-ajalla. Helposti saavutettavina, maksuttomina ja kaikille avoimina päiväkotien ja koulujen pihat sekä muut erilaiset lähiliikuntapaikat luovat edellytyksiä eri-ikäisten asukkaiden omatoimiselle liikkumiselle, kohtaamiselle ja hyvinvoinnille.

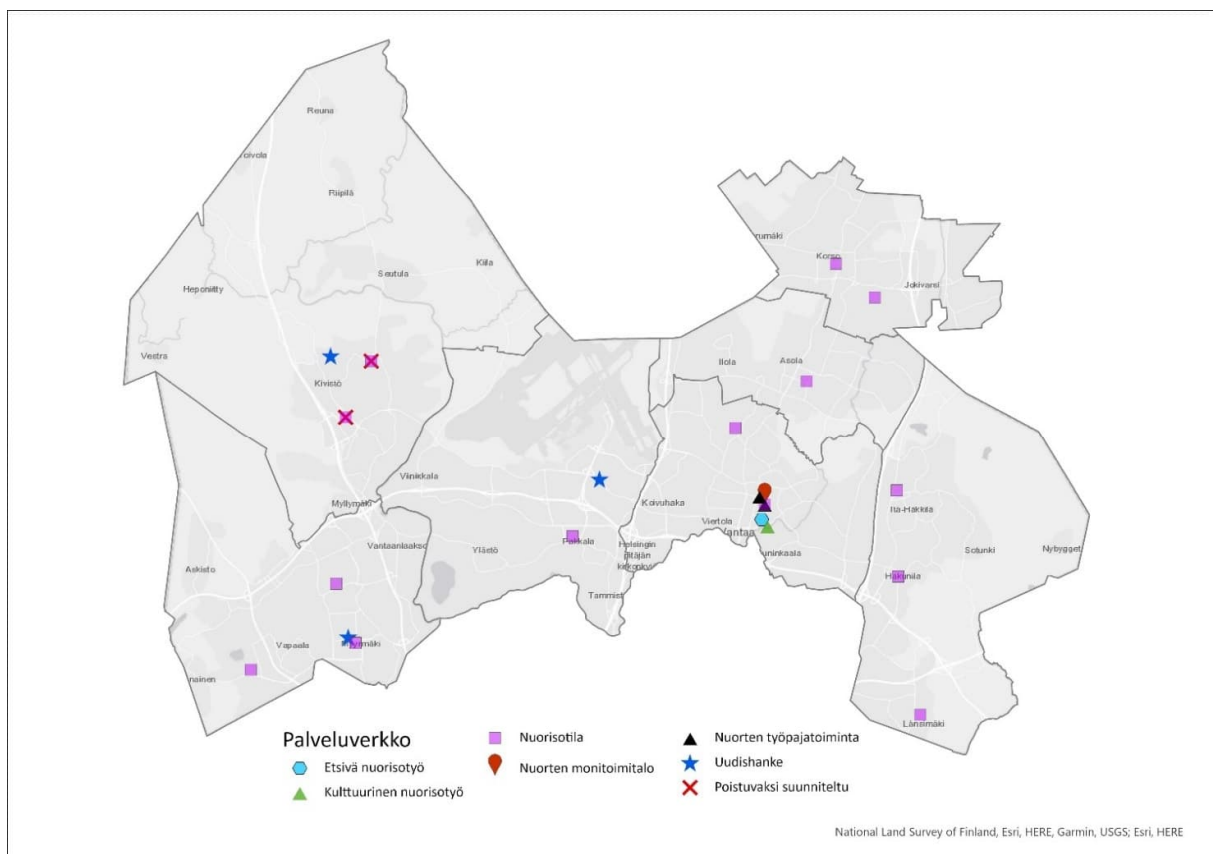
Koulujen ja oppilaitosten yhteydessä olevat liikuntatilat ovat erittäin merkittävä osa liikunnan palveluverkkoa. Opetusverkon muutosten yhteydessä huomioidaan muutosten vaikutukset ja korvaustarpeet liikunnan palveluverkossa. Sisäliikuntatilojen kehittäminen perustuu koulujen ja oppilaitosten yhteyteen tulevien liikuntahallien toteuttamiseen, pääsääntöisesti urheilupuistoihin sijoittuvien uimahallien ja jäähallien toteuttamiseen sekä nykyisten tilojen ylläpitämiseen ja kehittämiseen.

Urheilupuistojen palveluverkkoa kehitetään Elmassa, Tikkurilassa ja Kivistössä. Tikkurilan urheilupuiston kehittäminen edistyy yleissuunnitelman mukaisesti. Elmon urheilupuisto rakennetaan ja Kivistön urheilupuistoa suunnitellaan.

Yksityiset ja kumppanuushankkeet täydentävät kaupungin liikunnan palveluverkkoa. Yksityisinä hankkeina tavoitellaan ensisijaisesti liikuntahallien ja jäähallien toteuttamista Elmon ja Kivistön urheilupuistoihin. Hallien tarve perustuu asiakasmäärien kasvuun sekä tehtyihin vesiolosuhte- ja liikuntahalliselvityksiin. Elmon uimahallin valmistuttua suunnitellaan seuraava uimahalli palvelemaan Kivistön ja Aviapoliksen suuralueita.

2.2.4 Nuorisopalvelut

Nuorisotilat ja nuorisotyö ovat lähipalveluja ja nuorisotilat toimivat myös lähialueensa asukkaiden harrastus ja kohtaamispaikkoina. Nuoret viettävät suuren osan vapaa-ajastaan lähinnä omalla asuin-alueellaan, mutta yhä suuremmassa määrin nuoret myös liikkuvat Vantaan eri alueilla sekä laajemmin pääkaupunkiseudulla. Palveluverkkoa kehitetään jatkossa siten, että nuoria laajasti kiinnostavia toimintoja keskitetään Tikkurilan ja Myyrmäen nuorisotiloihin. Näihin keskuksiin keskitetään myös nuorten aikuisten palvelut. Jokaisen alueen omien nuorisotilojen vetovoimaisuudesta huolehditaan ja uusille alueille nuorisotilat suunnitellaan aina muiden palveluiden yhteyteen.

Kartta 7. Nuorisopalvelujen palveluverkko 2022–2031. Uudishankkeiden sijainti ei ole tarkka, vaan ne näkyvät kartalla kaupunginosan tai suuralueen keskipisteessä. Uudishankkeet ovat Vantaan kaupungin talousarvion 2022 toimitilainvestointiohjelman mukaisia hankkeita vuosille 2022–2031. Talousarvio on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 13.12.2021.

Nuorisopalvelujen palveluverkon kehittäminen

Nuorisotilojen palveluverkon muodostaa 14 nuorisotilaa, nuorten kulttuuritehdas Vernissa, nuorten työpajatoiminnan tilat, etsivän nuorisotyön yksikkö, nuorten aikuisten vapaa-ajan palvelut sekä koulu- ja oppilaitosnuorisotyön 14 eri koulussa ja oppilaitoksessa. Nuorten ja nuorten aikuisten palvelut sijaitsevat muiden kaupungin palvelujen yhteydessä.

Nuorisotilat ja nuorisotyö ovat lähipalveluja. Palveluverkkoa kehitetään siten, että nuoria ja nuoria aikuisia laajasti kiinnostavia toimintoja keskitetään Tikkurilan ja Myyrmäen monitoimitiloihin, joihin on parhaat yhteydet eri puolilta Vantaata. Samalla jokaisen alueen omien nuorisotilojen vetovoimaisuudesta huolehditaan. Uusille alueille suunnitellaan nuorisotilat aina muiden palveluiden yhteyteen ja tilojen yhteiskäyttö on suunnittelun pohjana.

Palvelujen tuottaminen monialaisesti ovat nuorisotyön strategisen ja tulevaisuuden palveluverkkosuunnittelun kokonaisuuden peruslähtökohtia. Tilojen ja palvelujen suunnitteluprosesseissa osallistetaan aina nuoret ja nuoret aikuiset parhaan mahdollisen lopputuloksen varmistamiseksi.

Vantaalla vahvasti kehitetty jalkautuva nuorisotyö on osana nuorisotyön palveluverkkoa. Kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävä nuorisotyö on jo vakiintunut palvelu ja toimintaa tullaan laajentamaan erityisesti perusopetuksen puolella huomioiden myönteisen erityiskohtelun alueet ja muut paikalliset tarpeet. Digitaalinen nuorisotyö sosiaalisessa mediassa sen eri alustoilla nuorten ja nuorten aikuisten kanssa on noussut merkittävään asemaan nuorisotyön palveluverkossa. Kulttuurisen nuorisotyön keskuksena toimii kulttuuritehdas Vernissa Tikkurilassa.

Tulevaisuuden tiloilta ja palveluilta edellytetään hyvää muunneltavuutta sekä soveltuvuutta kehittyviin ja muuttuviin tarpeisiin sekä yhteiskäyttöön muiden palvelujen kanssa. Tilojen nopea muunneltavuus antaa mahdollisuuksia tilojen käytön tehokkuuteen sekä tilojen hyvään toimivuuteen ja viihtyvyyteen. Tiloja tullaan käyttämään kaikkina viikonpäivinä ja kaikkina vuorokaudenaikoina. Tilojen muunneltavuus mahdollistaa useiden ryhmien toiminnan samanaikaisesti sekä myös isompien tapahtumien järjestämisen tilakokonaisuudessa. Palvelujen joustavuus, asiakaslähtöisyys ja tehokkuus takaavat oikea-aikaiset palvelut juuri niille kohderyhmille, jotka palveluita eniten tarvitsevat.

Maantieteellisesti tilojen ja resurssoinnin painopisteinä tulee olemaan erityisesti kasvavat Vantaan keskukset; Tikkurila, Aviapolis, Kivistö ja Myyrmäki. Myös Korson, Koivukylän ja Hakunilan alueilla on tulevaisuudessa lisääntyviä nuorisotyön tarpeita.

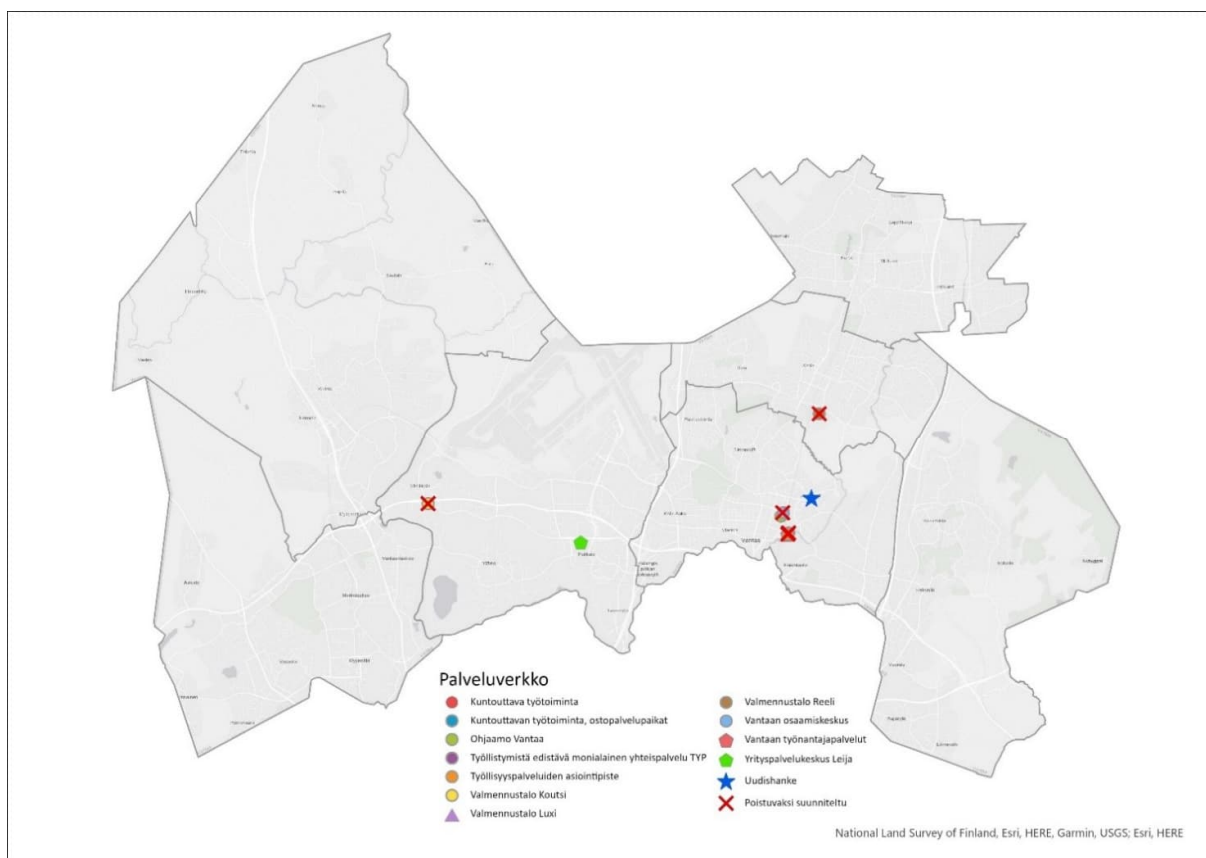
Nuorisotilojen tulee olla keskeisillä paikoilla ja tilojen käytettävyyden helppoa kaikkina vuorokaudenaikoina. Pienempien alueiden alueellisen nuorisotyön resursseista tullaan huolehtimaan ja nuorisotyön lähipalvelutarve tulee myös säilymään. Nuorisotyön muodot ja välineet kehittyvät myös digitalisaation myötä. Nuorisotyötä tehdään myös sosiaalisessa mediassa ja nuorisotyön sähköisiä palveluja kehitetään Vantaalla ja valtakunnallisesti, vuorovaikutus nuorten kanssa saa uusia toisiaan täydentäviä muotoja ja toimintaympäristöjä.

Palveluverkon kehittämisen haasteena on alueellisen nuorisotyön lähipalvelun, jalkautuvan nuorisotyön, nuorten aikuisten palvelujen sekä koulu- ja oppilaitosnuorisotyön toteuttaminen toimintaympäristön muutoksessa. Haasteena on myös niin sanottujen katvealueiden nuorisotyön tarpeeseen vastaaminen esimerkiksi liikkuvalla nuorisotyöllä ja kolmannen ja neljännen sektorin kanssa tehtävällä yhteistyöllä paikallisesti palveluja muotoillen. Alueellisten nuorisotilojen tarve tullaan täsmentämään valmisteilla olevassa nuoriso- ja asukastilojen toimitilaverkkoselvityksessä.

2.3 Kasvupalvelut

Työllisyyspalvelut tarjoaa kokonaisvaltaista ohjausta työnhakuun, työllistymiseen ja oman osaamisen kehittämiseen. Työllisyyden kuntakokeilussa edistetään parhaillaan jo palvelurakennetta, joka tukee siirtymää pysyvään TE2024 työllisyydenhoidon malliin, jossa valtion työ- ja elinkeinopalvelut on tarkoitus siirtää kuntien vastuulle kokonaisuudessaan. Uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka edistää parhaalla mahdollisella tavalla työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta.

Elinkeinopalvelut tarjoaa monipuolisia palveluita ja neuvontaa yrittäjille ja yrittämisestä kiinnostuneille, toimii yrittäjien ja sidosryhmien, kuten oppilaitosten ja tutkimus- ja kehitysorganisaatioiden yhdistäjänä sekä ajankohtaisen tiedon välittäjänä. Elinkeinopalvelut edistää ja toteuttaa myös monenlaisia kehittämishankkeita, joilla tuetaan yrittäjyyttä ja lisää työllisyyttä.

Kartta 8. Kasvupalvelujen palveluverkko 2022–2031. Uudishankkeiden sijainti ei ole tarkka, vaan ne näkyvät kartalla kaupunginosan tai suuralueen keskipisteessä. Uudishankkeet ovat Vantaan kaupungin talousarvion 2022 toimitilainvestointiohjelman mukaisia hankkeita vuosille 2022–2031. Talousarvio on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 13.12.2021.

2.3.1 Työllisyyspalvelut

Kasvupalveluiden palvelualueen tehtäviin ja palvelujen järjestämisen kehittämistarpeisiin vaikuttavat useat eri lakimuutokset.

Vantaa ja Kerava ovat yhdistäneet voimansa työllisyydenhoidossa. Vantaa ja Kerava osallistuvat yhdessä työllisyyden kuntakokeiluun, joka on alkanut 1.3.2021. Kuntakokeilussa määritellyt valtion työ- ja elinkeinotoimistojen tehtävät siirrettiin määräajaksi kuntien tehtäviksi.

Työllisyyskokeilujen tavoitteena on nykyistä tehokkaammin edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista ja tuoda uusia ratkaisuja osaavan työvoiman saatavuuteen. Kokeilun asiakkaita ovat ne työttömät ja työvoimapalveluissa olevat työnhakijat, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan. Lisäksi kohderyhmään kuuluvat kaikki alle 30-vuotiaat työnhakijat sekä kaikki maahanmuuttajat ja vieraskieliset, jotka ovat joko työttömänä tai työvoimapalveluissa kokeilualueiden TE-toimistoissa. Vantaan ja Keravan työllisyyspalveluissa asiakas saa kokonaisvaltaista ohjausta työnhakuun, työllistymiseen ja oman osaamisen kehittämiseen.

Tämä on tarkoittanut yhdessä koronakriisin aiheuttaman työttömyyden kasvun myötä aiempaa suurempaa asiakasmäärää sekä henkilöstömäärää. Toukokuussa 2022 astuu lisäksi voimaan pohjoismainen työvoimapalvelumalli, joka tarkoittaa entistä tiiviimpää työnhakija-asiakkaiden kontaktointia, erityisesti työttömyyden alkuvaiheessa ja sitä myöden henkilöstöresurssien lisäystä.

Valtion työ- ja elinkeinopalvelut on tarkoitus siirtää kuntien vastuulle kokonaisuudessaan vuoden 2024 aikana. TE-palvelujen siirtoa koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syyskuussa 2022. Uudistusta koskeva lainsäädäntö tulee voimaan keväällä 2023. Uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka edistää parhaalla mahdollisella tavalla työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Kuntakokeilulle säädetään jatko siihen asti, kunnes palvelut siirtyvät pysyvästi kunnille.

TE2024-uudistus tarkoittaa, että kuntien vastuulle siirtyy valtion TE-toimistosta loputkin työnhakija-asiakkaat eli myös ansiosidonnaista päivärahaa saavat ja sen lisäksi E-palvelut eli yrityspalvelut ja ELY-keskusten määrärahat palvelujen ostamiseen. Uudistus tarkoittaa, että henkilöstömäärä kasvaa edelleen. Vantaan Työllisyyspalveluiden ja Elinkeinopalveluiden yhteistyö tiivistyy sen myötä entisestään ja palvelukokonaisuutta kehitetään.

Kasvupalveluiden palvelukokonaisuutta tukee kaupungin kärkihanke, Oppimiskampus, joka sijoittuu Tikkurilan Jokiniemeen. Oppimiskampus kokoaa yhteen kaupungin työllisyyspalvelut, elinkeinopalvelut ja maahanmuuttajiin liittyviä palveluita. Oppimiskampus on jatkuvasti kehittyvä alusta jatkuvaan oppimiseen liittyviin koulutuspalveluihin, se tukee vantaalaisten osaamisen kehittämistä ja toimii innovaatioalustana. Oppimiskampus tarjoaa toimi- ja liiketiloja sekä mahdollistaa tiiviimmän oppilaitosten ja yritysten välisen yhteistyön. Lisäksi tutkitaan mahdollisuutta yhteisen palvelutorin toteuttamiseksi muun muassa Kelan ja muiden kumppanien kanssa (niin sanottu elinvoimatori).

Työllisyyspalveluiden palvelutarjontaan kuuluvat tällä hetkellä työllisyyden kuntakokeilu, työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP), työttömien ja maahanmuuttajien neuvonta- ja asiakaspalvelu, työnantajapalvelut, maahanmuuttajien osaamiskeskus (OSKE), nuorten palveluiden Ohjaamo, kuntouttava työtoiminta (siirtyy hyvinvointialueelle 2023), tukityöllistäminen ja siihen liittyvät avustukset.

2.3.2 Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalvelut-yksikkö vastaa kaupungin elinvoimaisuuden ja elinkeinopolitiikan strategisesta suunnittelusta ja toteutuksesta ja elinkeinopoliittisen seutuyhteistyön kehittämisestä. Elinkeinopalveluissa panostetaan tiiviiseen vuoropuheluun elinkeinoelämän kanssa ja pyritään tarjoamaan yrityksille aidosti toimivat ja monipuoliset palvelut yhteistyössä sidosryhmien, kuten oppilaitosten ja tutkimus- ja kehitysorganisaatioiden kanssa. Elinkeinopalveluihin on sijoittunut myös kaupunkitasoinen hanketoimisto, joka omalta osaltaan tukee ja edistää useita kaupunkikehittämishankkeita, joilla tuetaan yrittäjyyttä ja lisätään työllisyyttä.

Elinkeinopalvelut sijaitsevat Aviapoliksen suuralueella, Yrityspalvelukeskus Leijassa, Pakkalassa. Elinkeinopalveluiden yhteydessä toimiva YritysVantaa tarjoaa maksutonta, henkilökohtaista neuvontaa yrittäjyyttä suunnitteleville, kevytyrittäjille sekä jo toimiville vantaalaisille yrityksille.

Elinkeinopalveluiden palvelutarjontaan kuuluvat tällä hetkellä muun muassa YritysVantaan palvelut, hanketoimisto, invest-in palvelut, yritysneuvonta sekä yritysten tuki- ja sijoittumispalvelut. TE2024 uudistus tiivistää elinkeinopalveluiden ja työllisyyspalveluiden yhteistyötä.

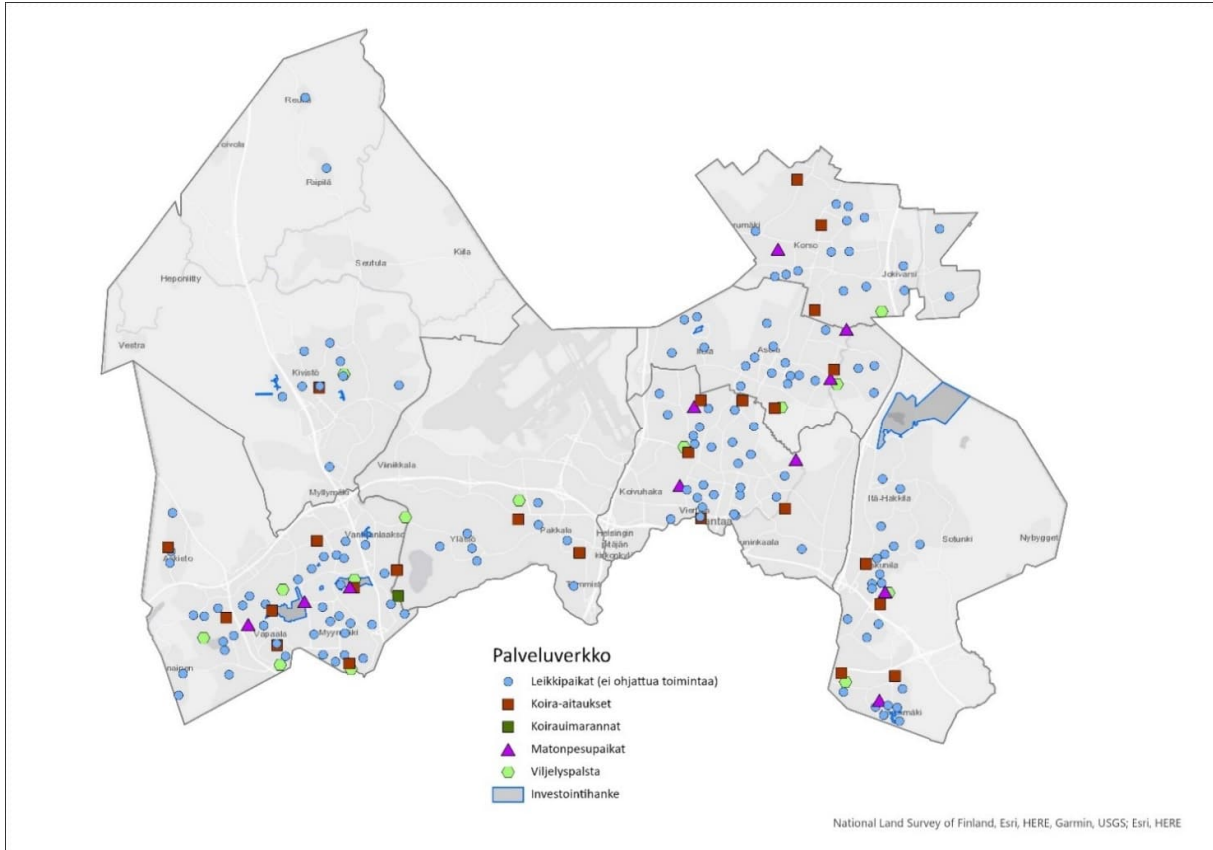
2.4 Kaupunkiympäristö

Kaupunkiympäristön toimiala vastaa kestävästä kaupunkikehityksestä, maankäytön suunnittelusta, julkisen kaupunkitilan ja liikenteen suunnittelusta, kaavoituksesta, rakennusvalvonnasta, rakentamisesta ja kunnossapidosta, maanhankinnasta ja -luovutuksesta sekä kaupungin toimitiloista, ympäristönsuojelusta, ympäristöterveyden huollosta ja erilaisista valvontatehtävistä.

Kun kaupunki kasvaa, lisääntyy asukasmäärä ja siten palvelutarve. Tavoitteena on, että palvelut sijoittuvat sinne, missä asutaan ja missä joukkoliikenne on lähellä. Nykyisiä palvelutontteja tulee jatkossakin tiivistää. Lisäksi uusia tontteja ja tiloja tarvitaan asutuksen ja joukkoliikenteen ääreltä. Uuden yleiskaavan mukainen ajatus ole-massa olevan rakenteen tiivistämisestä tarkoittaa paikoin sitä, että uusia palvelutontteja on haastava löytää, erityisesti jo rakennetuilta alueilta. Tällaisiin tilanteisiin tarvitaan uudenlaisia tontti- ja tilaratkaisuja. Ratkaisuja haasteeseen voi löytyä myös MATTI-järjestelmästä paikkatietoja hyödyntämällä.

2.4.1 Puistot, viheralueet ja yleiset alueet

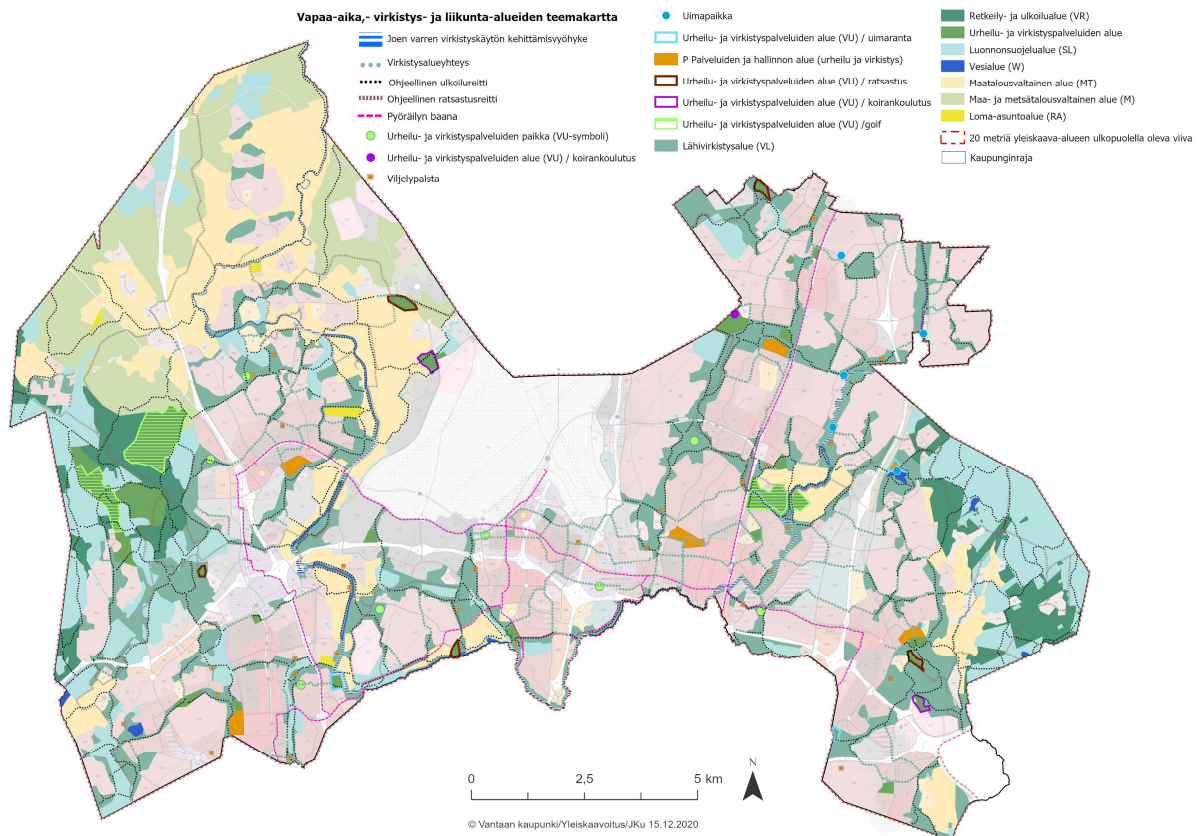
Yleiskaavassa, kaavarungoissa ja asemakaavoissa varataan riittävästi viheralueita, joille myös viheralueiden palveluverkko voi sijoittua. Palveluiden järjestämisen periaatteet ja linjaukset määritellään tarkemmin viheralueiden palveluverkkosuunnitelmassa.

Kartta 9. Kadut ja puistot viheralueiden palvelupisteiden palveluverkkoa. Kartassa on ympäristörakentamisen investointihankkeita, jotka sisältyvät kadut ja puistot vuoden 2022 rakentamisohjelmaan. Rakentamisohjelma 2022 on hyväksytty kaupunkitilalautakunnassa 19.1.2022.

Vantalla on noin 1 000 puistoa. Näistä lähes 200 on erilaisia puistoleikkipaikkoja, toiminta- ja muita puistoja ja osa pelikenttiä. Lisäksi eri puolella kaupunkia on 10 matonpesupaikkaa ja 25 koira-aitausta. Puistokäytäviä on yhteensä noin 190 km, joista talvikunnossapidettäviä 130 km.

Tällä hetkellä hoidettavia puisto- ja katuviheralueita on yhteensä noin 3130 hehtaaria. Tämä koostuu rakennetuista viheralueista (noin 900 ha), niityistä ja maisemapelloista (noin 480 ha) ja puistometsistä (noin 1750 ha). Metsätilojen vastuualueella hoidossa on noin 3 000 hehtaaria puisto- ja virkistysmetsiä ja kaupungin maatalan peltopinta-ala on noin 350 hehtaaria.

Kuva 6. Yleiskaavassa 2020 varattiin alueita ja paikkoja virkistys- ja liikunta-alueille. Yleiskaavassa katsotaan vuoteen 2050 saakka.

Viheralueverkosto ja viheralueiden palveluverkon kehittäminen

Yleiskaavassa, kaavarungoissa ja asemakaavoissa varataan riittävästi viheralueita, joille myös viheralueiden palveluverkko voi sijoittua. Julkiset virkistysalueet ovat kaikkien käytettävissä. Kaupunkirakenteen tiivistyessä asutuksen ja palvelujen lähellä olevien viheralueiden käyttöpaine kasvaa ja ne on varustettava vastaanottamaan suurempia kävijämääriä. Päiväkodit ja koulut voivat hyödyntää julkisia virkistys- ja viheralueita, kuten liikunta-alueita, leikkipaikkoja ja lähimetsiä opetus- ja retkikohteina.

Viheralueiden palvelut esitetään viheralueiden palveluverkkosuunnitelmassa. Viheralueiden palveluverkkosuunnitelma laaditaan katujen ja puistojen palvelualueen viheraluesuunnittelun vetämänä vuonna 2022. Viheralueiden tulevaisuutta yleiskaavan pohjalta linjataan viherrakenteen kehityskuvassa Vihreä ja virtaava Vantaa (VIVA). Tätä työtä laaditaan yleiskaavayksikön Kestävä kaupunki -tiimissä. VIVA-työn osana laaditaan viheralueiden mitoituksen ja saavutettavuuden linjaus. Tavoitteena on riittävä ja kytkeytynyt viheralueverkosto ja vihreä ympäristö myös rakennettujen alueiden sisällä.

Palveluiden järjestämisen periaatteet ja linjaukset määritellään tarkemmin viheralueiden palveluverkkosuunnitelmassa, jossa alustavat päätavoitteet ovat:

- Resurssiviisauden tavoitteet, Vantaalla resurssiviisauden tiekartta
- Varmistetaan viheralueiden palvelujen kunnossapitoresurssien riittävyys tiivistyvässä kaupunkirakenteessa ja kaupunkilaisten vaatimustason kasvaessa

- Taataan viheralueiden palvelujen saavutettavuus kaikille käyttäjäryhmille
- Alueiden monikäyttöisyys ja viihtyisyys
- Lisätään viestintää viheralueiden palveluista

Ulkoilureittien tavoitesuunnitelma on valmistunut vuonna 2022. Suunnitelman tarkoitus on osoittaa puuttuvat seudulliset ulkoilureittiyhteydet, selkeyttää ulkoilureittien suunnittelun asemaa kaupungin organisaatiossa sekä alustavasti ohjata tulevaa reittien suunnittelua. Tavoitesuunnitelmassa on keskitytty seudullisesti merkittävään pitkiin ja jatkuviin yhteyksiin ja toissijaisesti otettu mukaan joitain paikallisyhteyksiä, mikäli ne ovat esimerkiksi lasten koulumatkaliikkumisen kannalta merkittäviä. Reittitavoitteet sijoittuvat ensisijaisesti viher- tai virkistysalueille.

Laadukas julkinen kaupunkitila

Julkisen kaupunkitilan suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa noudatetaan Vantaan omaa kaupunkitilan ohjeistoa (<https://vantaankaupunkitilaohje.fi/>).

Kaupunkikeskukset rakennetaan kaupunkikuvaltaan ja kestävyydeltään korkeatasoisesti laadukkaita materiaaleja, tuotteita ja suunnitteluratkaisuja käyttäen. Materiaali- ja kalustevalinnoilla tuetaan paikan persoonallisuutta ja yhteisöllisyyttä luomalla mahdollisuuksia oleskeluun, toritoiminnalle, tapahtumille tai väliaikaikäytölle. Ratkaisujen tulee olla lisäksi koneellisesti kunnossapidettavia. Julkisen kaupunkitilan erityissuunnittelun, valon ja taiteen avulla vahvistetaan kaupungin identiteettiä.

Sisääntulokadut johtavat valtion pääväyliltä kaupunkikeskuksiin. Sisääntulokatujen roolia ja ohjaavuutta korostetaan muun muassa maalatuilla valaisinpylväillä, maisema-arkkitehtuurilla ja taiteella. Joukkoliikenneasemien ympäristöissä käytettävät materiaalit ja rakenteet ovat korkeatasoisia, kestäviä ja edustavia. Suunnittelussa huomioidaan erityisesti turvallisuus, esteettömyys, selkeä opastus ja kunnossapidettavuus.

Työpaikkojen ja kaupan alueiden julkinen ulkotila on kestävien ratkaisujen laadukas ja viihtyisä kävelyn ja pyöräilyn, joukkoliikenteen ja henkilöajoneuvoliikenteen kokonaisuus. Julkisessa ulkotilassa korostetaan alueen merkittäviä pääkatujaksoja, sisääntuloväyliä ja porttikohtia. Tonttien rajaaminen kaupunkitilasta on viimeistelty ja muodostaa katu ympäristöön viihtyisyyttä laadukkailla materiaalivalinnoilla ja istutuksilla.

Asuinalueilla julkista kaupunkitilaa kehitetään mielenkiintoiseksi ja tunnistettavaksi kaupungiksi paikan luonteeseen ja rakentamisaikakauteen sopien. Uusilla asuinalueilla tämä vaatii hyvää suunnittelua, rohkeita ja paikkaansa sopivia, räätälöityjä ratkaisuja. Kaupunkirakenteen tiivistymistä ja täydennysrakentamista tuetaan panostamalla asuinalueiden palvelukeskittymien julkisen ulkotilan ratkaisujen laatuun sekä luonnon monimuotoisuuteen.

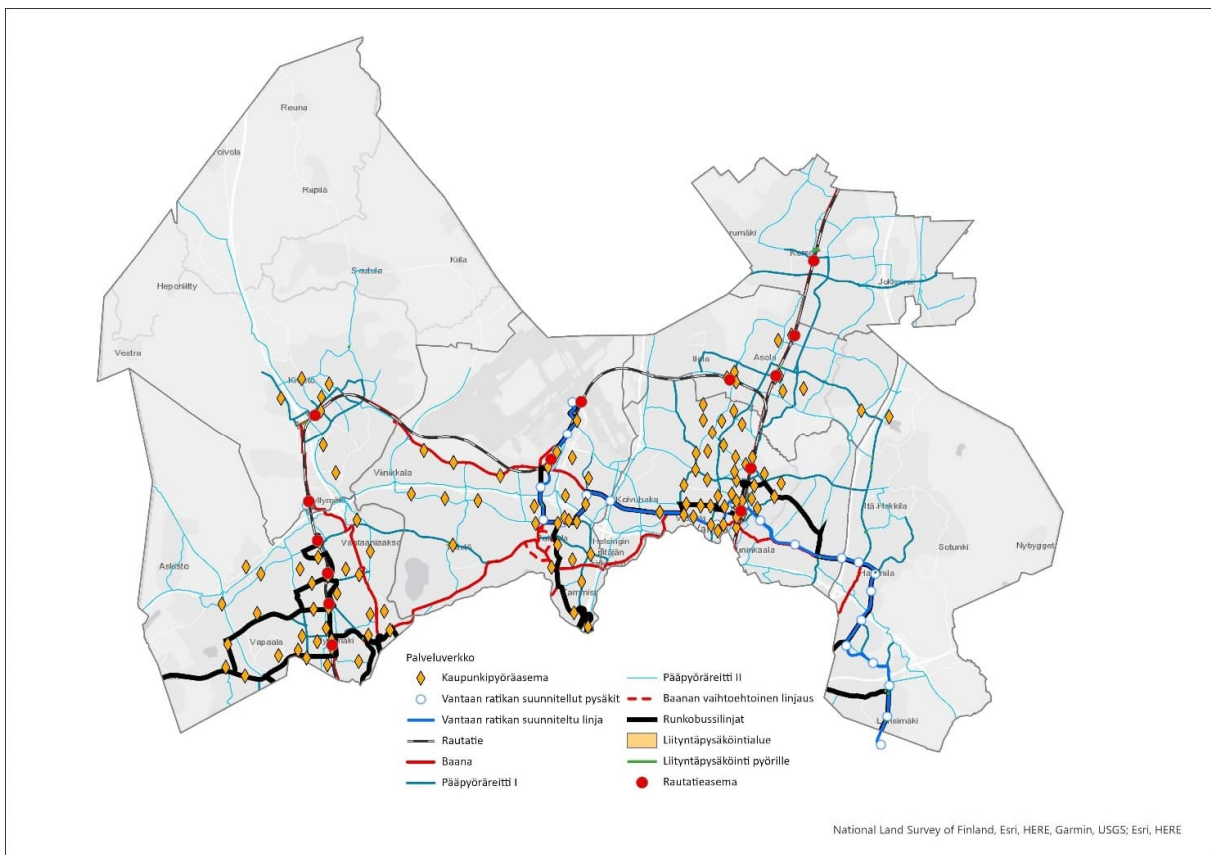
Puistojen ja viheralueiden laatutasossa noudatetaan kohteen sijaintipaikalle kaupunkirakenteessa määriteltäviä laatutasoa. Keskuksissa myös puistojen rakentamisessa käytetään kestäviä ja esteettisesti korkeatasoisia materiaaleja ja ratkaisuja. Sekä materiaali- että kalustevalinnoilla tuetaan paikan persoonallisuutta. Oleskelupaikkojen suunnittelussa suositetaan yhteisöllisyyttä tukevia ratkaisuja. Puistojen ja viheralueiden pääreitit ovat kovassa käytössä ympäri vuoden. Suunnittelussa kiinnitetään erityisesti huomiota turvalliseen liikkumiseen, esteettömyyteen ja

opastukseen. Kohdekohtaisilla ratkaisulla tuetaan paikan identiteettiä ja valaistuksella voidaan korostaa kohteen omaleimaisuutta. Ratkaisujen tulee olla kunnossapidon kannalta toimivia ja käytössä turvallisia. Puistojen rakenteiden tulee olla viimeistelyä ja kestäviä. Kasvillisuusratkaisulla tuetaan luonnon monimuotoisuutta.

Liikuntapaikkojen rakentamisessa käytetään kestäviä ja esteettisesti korkeatasoisia materiaaleja ja ratkaisuja. Kalustevalinnoilla ja valaistuksella tuetaan paikalle suunnittelussa asetettuja toiminnallisia tavoitteita. Reittien ja pysäköintialueiden suunnittelussa kiinnitetään erityisesti huomiota toimivuuteen, turvalliseen liikkumiseen ja opastukseen. Liikuntapaikkojen ratkaisujen tulee olla helposti kunnossapidettäviä, toimivia ja turvallisia. Rakenteiden ja pinnoitteiden tulee olla viimeistelyä ja kestäviä. Kasvillisuusratkaisulla tuetaan kohteen tilallista hahmoa ja hallitaan sään vaikutuksia.

2.4.2 Kestävä liikkuminen

Tavoitteena on, että arjen palveluiden saavutettavuus kävellessä, pyörällä ja joukkoliikenteellä kaikille käyttäjäryhmille on helppoa ja turvallista. Usein tarvittavat lähipalvelut sijoittuvat kävely- tai pyörämatkan päähän ja harvemmin tarvittavat palvelut keskuksiin, joihin saavutettavuus joukkoliikenteellä on hyvä eri puolilta Vantaata.

Kartta 10. Kadut ja puistot, kestävän liikkumisen palveluverkko. Kartassa on kävelyn ja pyöräilyn kehittämishankkeita sekä joukkoliikenteen kehittämisen kohteita. Hankkeet ovat sisältyneet joko aiempiin kadut ja puistot palvelualueen rakentamishankkeisiin tai sisältyvät palvelualueen tuleviin ohjelmiin.

Tällä hetkellä kunnossapidettävän liikenneverkon (infran) laajuus Vantaalla on yhteensä noin 1 600 km, josta ajoratojen osuus on noin 1 000 km, jalankulku- ja pyöräteiden sekä jalkakäytävien osuus noin 600 km.

Maankäytön suunnittelussa luodaan lähtökohdat kestäväälle liikkumiselle ja tarkemmassa infran suunnittelussa varmistetaan laadukkaat sekä toimivat yhteydet. Varmistetaan myös päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten saavutettavuus kävellen ja pyöräillen. Kestävät kulkumuodot eli kävely, pyöräily ja joukkoliikenne eivät ole ainoastaan ympäristökysymys, vaan niillä on vaikutusta myös liikkumisen tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen sekä terveyteen. Kun palvelut ovat hyvin saavutettavissa kestävin kulkumuodoin, ne ovat myös niiden saavutettavissa, joille oman auton käyttö ei ole mahdollista. Palveluiden hyvän saavutettavuuden kestävin kulkumuodoin ei kuitenkaan tarvitse poissulkea niiden saavutettavuutta myös henkilöautoilla. Näin ollen

turvalliset yhteydet autoilla mukaan lukien saattoliikenne sekä riittävät pysäköintitilat, ovat myös palveluiden saavutettavuuden kannalta huomioitavia asioita.

Asukkaiden ja yleisemminkin kiinteistöjen pysäköinti Vantaalla ratkaistaan ensisijaisesti tonteilla. Yleisiä alueita hyödynnetään lähinnä silloin kun paikat palvelevat useita käyttötarkoituksia ja kiinteistöjä eli pysäköintipaikkojen tarve ei johdu suoraan tietyn kiinteistön tarpeista. Yleisten alueiden pysäköintipaikat voivat toimia myös esimerkiksi yhteiskäyttöautojen pysäköinnissä. Poikkeustapauksissa yleisiä alueita voidaan hyödyntää jonkin palvelukohteen pysäköintitarpeen täydentämiseen, jos tämä on kaavoituksessa ja sen liikenteellisessä yleissuunnittelussa perusteltu. Yleisten alueiden pysäköinti ei korvaa velvoitepaikkojen tarvetta. Poikkeuksen tähän voivat muodostaa keskusalueilla kaavoituksessa suunnitelmallisesti tehdyt kokonaisratkaisut, joissa on päädytty esimerkiksi keskitettyyn pysäköintiratkaisuun.

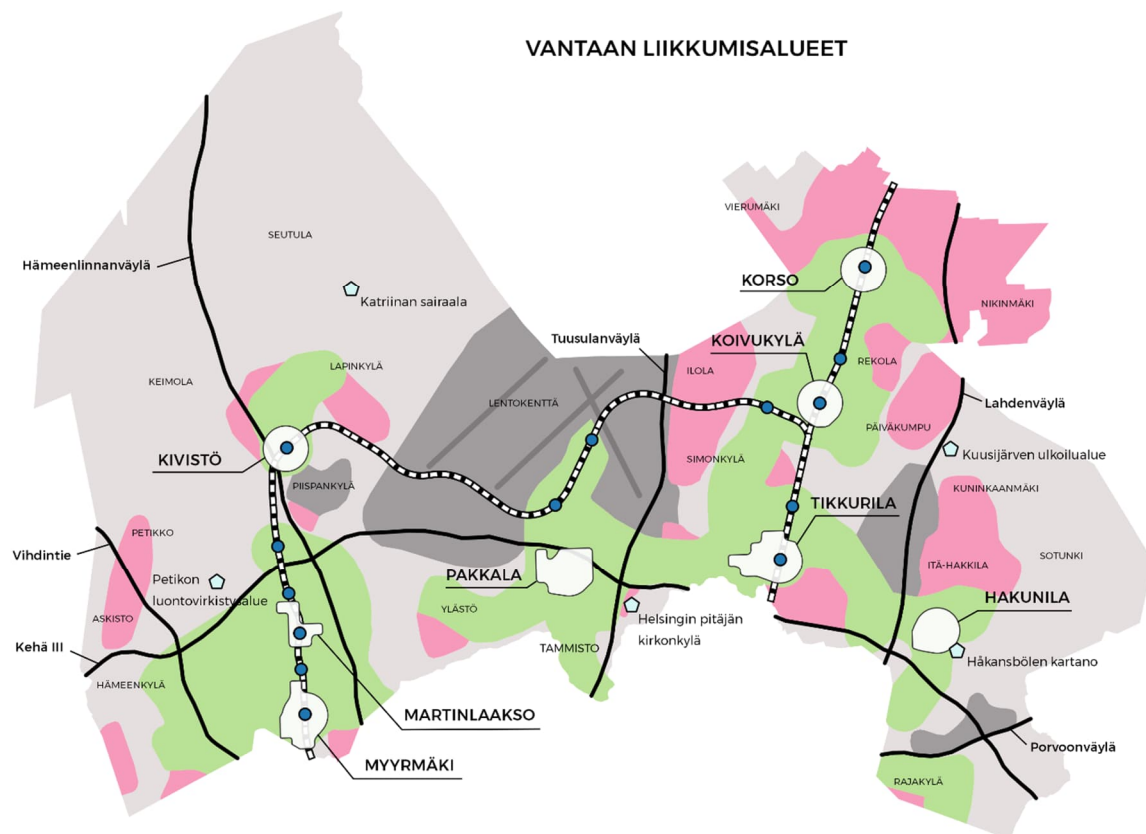
Yleiskaavan 2020 mukaisesti kaupunki kasvaa kestävästi sisäänpäin ja yleiskaava mahdollistaa ratikan kasvukäytävään uusia asukkaita ja työpaikkoja, sekä palveluita. Vantaan ratikkaa ja siihen olennaisesti liittyvää ratikkakaupunkia suunnitellaan, ja hanke päätös tuodaan toimielimien päätöksentekoon vuonna 2023. Suunniteltu ratikka tulisi yhdistämään Helsinki-Vantaa lentoaseman sekä Aviapoliksen, Tikkurilan, Hakunilan ja Länsimäen keskusalueet Mellunmäkeen. Runkobussilinja 570 liikennöi ratikan reitillä nykyisin.

Keskuksista pyritään luomaan viihtyisiä ja erityisesti kävelemään houkuttelevia. Vaikka keskuksia suunnitellaan entistä enemmän kävelijän ehdoilla, huolehditaan keskuksien saavutettavuudesta kaikilla kulkumuodoilla. Joukkoliikenteen kattavat yhteydet, laadukkaat pääpyörätiet ja baanat sekä riittävät pysäköintipaikkamäärät mukaan lukien tarpeellinen kadunvarren asiointipysäköinti tekevät keskuksien palveluista hyvin saavutettavia. Kaupunki kehittää myös pyöräpysäköintiä lisäämällä yleisille alueille tuntuvasti runkolukittavia pyörätelineitä.

Kestävää liikkumista tukevat myös yhteiskäyttöiset liikkumispalvelut kuten kaupunkipyörät, yhteiskäyttöautoille tarjottavat pysäköintipaikat sekä yksityisten toimijoiden sähköpotkulaudat. Kaupunkipyöriä on tällä hetkellä Vantaalla käytettävissä muun muassa Tikkurilan, Aviapoliksen, Myyrmäen ja Kivistön alueilla. Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkipyöräjärjestelmät siirtyvät HSL:n vastuulle kaudesta 2026 alkaen. Liityntäpysäköintipaikoilla voidaan yhdistää autolla tai polkupyörällä tapahtuva liityntämatka joukkoliikenteen käyttöön osalla matkasta. Autoille liityntäpysäköintipaikkoja on saatavilla Vantaalla kaikilla juna-asemilla lukuun ottamatta lentoaseman ja Aviapoliksen asemia. Polkupyörille pysäköintipaikkoja on asemien lisäksi bussipysäkeillä.

Vantaalla päivitetään vuoden 2022 aikana ensimmäisen kerran vuonna 2016 laadittu liikennepoliittinen ohjelma (VALO). Siinä määritellään Vantaan erityyppisten alueiden suunnitteluperiaatteet, tavoitteet liikkumisen suunnittelulle sekä niitä täydentävät toimenpiteet. Liikennepoliittinen ohjelma sisältää myös nykytilan kuvauksen Vantaan liikkumisalueista:

VANTAAN LIIKKUMISALUEET

KAUPUNKIKESKUKSET

Tikkurila, Myyrmäki, Pakkala, Hakunila, Koivukylä, Korso, Kivistö ja Martinlaakso (500 m keskustan asemasta ja joukkoliikennekaupungin määrittämät alueet).

KESTÄVÄ LIIKKUMINEN

Alueet, joissa kestävä liikkuminen (kävely, pyöräily, joukkoliikenne) on todellinen vaihtoehto henkilöautolle (joukkoliikennekaupungin määrittämät alueet 3 km säteellä keskustan asemasta/ keskeisimmistä pysäkeistä).

MUUT ASUINALUEET

Kestävän liikkumisen alueiden ulkopuolelle jäävät pääosin pientalovaltaiset asuinalueet.

YRITYSALUEET

Alueet, joiden pääkäyttötarkoitus on yritys- ja kuljetusallalla (yleiskaavan mukaiset isot alueet).

TIIVIIN YHDYSKUNTARAKENTEEN ULKOPUOLISET ALUEET

Harvaan asutut alueet, virkistysalueet sekä maa- ja metsätalousalueet.

ERITYISKOhteet

Kestävän liikkumisen alueen ulkopuolelle jäävät kohteet, jotka on tärkeä olla hyvin saavutettavissa kestävillä kulkumuodoilla.

2.4.3 Ympäristöpalvelut

Ympäristönsuojelutyön palveluissa on keskeistä terveellisen, turvallisen ja kestävä elinympäristön turvaaminen ja kehittäminen kaupunkilaisille ja liikeyrityksille. Ympäristöterveydenhuollon tehtävänä on tunnistaa, ehkäistä ja poistaa elinympäristössä esiintyviä terveyshaittoja sekä tarjota eläinsuojelu- ja eläinlääkäripalveluja.

Sähköisiä palveluja kehitetään ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollossa liiketoiminnan tarpeisiin, neuvontaan, viestintään että osallistamiseen.

Vantaan ympäristökeskus huolehtii viihtyisän, terveellisen ja turvallisen elinympäristön säilymisestä ja kaikin puolin edistää kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia Vantaalla. Niistä vastaavat ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon yksiköt. Ympäristönsuojelun toimet painottuvat luonnon monimuotoisuuden ja toimintakyvyn turvaamiseen sekä ympäristön pilaantumisen torjuntaan ja valvontaan. Ympäristönsuojelun tehtävänä on myös ympäristövastuullisuus- ja ilmastotyön koordinointi kaupungissa.

Ympäristöterveydenhuollossa keskitytään suoraan ihmisten terveyteen vaikuttaviin seikkoihin. Siihen kuuluvat terveydensuojelun, elintarvikkeiden, tupakkalain, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta sekä eläinlääkäripalvelut. Vantaan eläinlääkärivastaanotolla Pakkalassa on saatavilla sairaiden eläinten perustason hoitoa vantaalaisille pieneläimille. Hyvinvointialue uudistuksessa ympäristöterveydenhuollon tehtäviä ei tässä vaiheessa ole sisällytetty maakunnan tehtäviin.

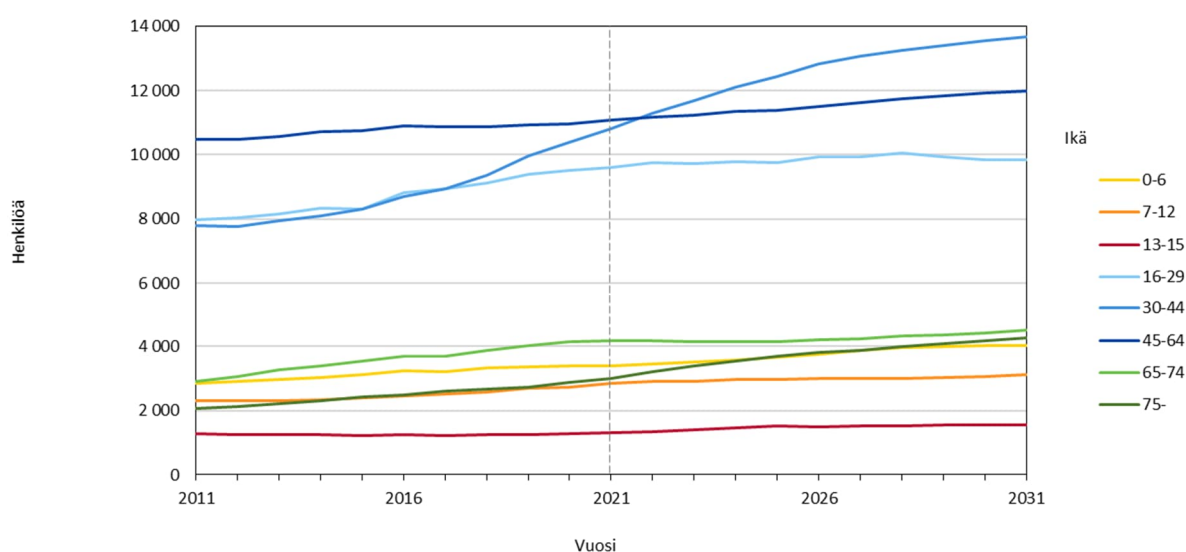
3. Palvelujen järjestämisen kehittämistarpeet suuralueittain

3.1 Tikkurila

Tikkurilan ydinkeskus on noin 11 000 asukkaan ja 9 000 työpaikan keskus. Maankäytön näkökulmasta keskuksen kehittämisen tavoitteena on alueen tiivistyminen siten, että tulevaisuudenkin Tikkurila on toiminnallisesti monipuolinen, viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö. Tavoitteena on kaupunkikuva, jossa näkyy kaikkien vuosikymmenten historia. Keskuksen toiminnallisesti sekoittunut kantakautpunkimainen rakenne laajenee junaradan molemmin puolin. Korkean rakentamisen tarkastelualue sijoittuu asemanseudulle sekä Jokiniemeen pääradan varteen. Myös kävelykeskusta laajenee pääradan itäpuolelle, ja matkakeskuksen merkitys korostuu entisestään mahdollisen Vantaan ratikan myötä. Alueella on loistava saavutettavuus päärata- ja kehäratayhteyksien myötä, ja Vantaan ratikka lisäisi raideyhteyden Itä-Vantaalle ja Mellunmäkeen. Kestävä kasvu ohjataankin joukkoliikenteen äärelle. Tikkurilassa viheralueita on vähän, ja virkistysyhteyksien sekä taskupuistojen merkitys korostuu. Ohikulkuliikennettä ohjataan suunnitellulle keskuksen kehälle, jonka rajaamaa aluetta kehitetään kestävä liikumisen alueena.

3.1.1 Väestönkehitys

Tikkurilan suuralue on asukasmäärältään Vantaan toiseksi suurin suuralue. Alueella asui vuoden 2021 alussa 46 200 henkilöä ja asukasmäärän ennustetaan kasvavan ennustejakson 2021–2031 aikana lähes 7 000 henkilöllä. Väestönkasvusta noin kaksi kolmasosaa tulee ennustejakson viiden ensimmäisen vuoden aikana. Alle kouluikäisten määrän ennakoitaan kasvavan suuralueella noin 640:lla ja kouluikäisten 300 lapsella. Työikäisten määrä kasvaa 4 000:lla ja 65 vuotta täyttäneiden 1 600 henkilöllä (kuvio 2). Tikkurilan suuralueella väestön määrän ennustetaan kasvavan eniten Tikkurilan kaupunginosassa, 4 500 henkilöllä. Jokiniemessä lisäys on noin 1 100, Koivuhaassa 800 ja Hiekkaharjussa 550 henkilöä. Muiden alueen kaupunginosien väkiluvun muutokset ovat pienempiä. (Vantaan väestöennuste 2021.)

Kuvio 2. Vantaan väestöennuste 2021. Tikkurilan suuralueen väestön määrän muutos ikäryhmittäin 2011–2031.

3.1.2 Kasvatuksen ja oppimisen palvelut

Varhaiskasvatus

Tikkurilan alueen nykyinen toimitilaverkko ei riitä kattamaan väestöennusteeseen perustuvaa varhaiskasvatusikäisten lasten määrän kasvua, minkä vuoksi alueelle tarvitaan uusia investointeja. Haasteena on alueen kehittyminen tiivistämällä kaupunkirakennetta, jonka vuoksi uusia sijainteja optimikokoisille päiväkodeille on haasteellista löytää. Päiväkotiverkkoselvityksen 2021 mukaan 10 vuoden ajanjaksolle tarvitaan yhteensä kuusi uutta päiväkotia, joista neljältä puuttuu sijainti.

Lisäksi alueella on tavoitteena tarjota myös varhaiskasvatusikäisille kansainvälisen IB-viitekehyksen mukaista englanninkielistä varhaiskasvatusta (Primary Years Programme 3–12-vuotiaille) osana IB-jatkumoa varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle.

Tikkurilan alueen päiväkotien palveluverkossa on huomattavissa määrin 1980–90-luvuilla rakennettuja tiloja ja osa olemassa olevista tiloista täytyy

päiväkotiverkkoselvitysten mukaisesti korvata kokonaan uusilla tiloilla. Osassa tiloista tulee ajankohtaiseksi tehdä osa- ja peruskorjauksia tai toiminnallisia ratkaisuja muun muassa ilmanvaihdon riittävyyden vuoksi, jotta tilat vastaavat varhaiskasvatuksen toiminnan tarpeita. Olemassa olevan palveluverkon osalta vuokra- ja paviljonkitiloista siirtyminen pysyvämpiin tilaratkaisuihin tulee lisäksi haastamaan palveluverkon kehittämistä tulevina vuosina.

Perusopetus

Tikkurilan alueen voimakas kasvu edellyttää palveluverkossa nopeita ratkaisuja, jotta lapset mahtuvat alueen kouluihin. Alueen kaikkien koulujen käyttöaste on erittäin korkea ja oppilaita muuttaa alueelle jatkuvasti. Väestöennusteen 2021–2031 mukaan Tikkurilan alueelle tarvitaan tarkasteluajanjaksolla yksi uusi yhtenäiskoulu, mutta tontteja tulee varata myös ajanjakson jälkeistä perusopetusikäisten määrän kasvua varten.

Alueellisten vaativan erityisen tuen ryhmien, kuten vammaisopetuksen sekä etappi- ja pajaryhmien, tulee jatkossakin mahtua Tikkurilan alueen kouluihin, jottei erityisen tuen oppilaiden koulumatkoista muodostu liian pitkiä. Myös tämä lisää tarvetta perusopetuksen lisätiloille Tikkurilan alueella.

Viertolan alakoulun ruotsin kielikylpyopetus tulee jatkumaan opetuslautakunnan päätöksen mukaisesti Peltolan yläkoulussa kielikylpyoppilaiden saavuttaessa yläkouluiän vuonna 2023.

Tikkurilan alueelle on tavoitteena tarjota englanninkielistä opetusta myös kansainvälisen IB-viitekehyksen mukaisesti Primary Years Programme (3–12-vuotiaille) ja Middle Years Programme (11–16-vuotiaille) -opetuksessa. Tämän jälkeen pystytettiin tarjoamaan englanninkielistä opetusta IB-linjan jatkumossa, joka alkaa varhaiskasvatuksesta ja ulottuu toiselle asteelle saakka. IB-jatkumon rakentaminen olisi tarkoituksenmukaisinta jo olemassa olevan ja vielä laajentuvan toisen asteen IB-koulutuksen (lukio ja ammatillinen) läheisyyteen Tikkurilaan.

Tikkurilan 400 oppilaan väistöpaviljonki palvelee alueen koulujen väistötarvetta peruskorjausten ajan. Väistötilaa käyttävät Jokiniemen koulun lisäksi Simonkallion koulu ja mahdollisesti Viertolan koulu peruskorjausten aikana. Näiden väistötarpeiden jälkeen tulee tarkastella Tikkurilan väistöpaviljongin tarvetta vastaanottaa alueen kasvavaa oppilasmäärää osana Peltolan koulua. Alueen oppilaspaikkamäärän riittävyttä suhteessa perusopetusikäisten määrään seurataan vuosittain.

Peltolan koulun ja Tikkurilan väistöpaviljongin oppilaat (yhteensä noin 1100 oppilasta) käyttävät liikuntatiloina Tikkurilan urheilupuiston tiloja, koska koulutiloissa ei ole omaa liikuntasalia. Liikuntapuiston tilojen kuntoa ja kapasiteettia tulisikin tarkastella myös tästä näkökulmasta, jotta tilat riittävät päivisin seurojen lisäksi myös koulujen käyttöön.

Toinen aste

Varian toimintoja tullaan keskittämään Tikkurilan Oppimiskampukselle ja Hiekkaharjuun. Näin muodostuva Varia Oppimiskampus on osa ammatillisen koulutuksen keskittämisen strategiaa, jolla uudistetaan oppilaitosta vastaamaan nykypäivän tarpeisiin ja tehostetaan tilatehokkuutta.

Oppimiskampukseen toteutetaan myös lisäpaikkoja Tikkurilan lukiolle, joka mahdollistaa myös IB Diploma Programmen aloituspaikkojen lisäämisen. Varia on käynnistämässä myös IB-jatkumoon kuuluvan Career-related Programme -koulutuksen, joka tulee myös sijoittumaan kampusalueelle.

3.1.3 Kaupunkikulttuurin palvelut

Kirjastopalvelut

Tikkurilan kirjastotalo on pinta-alaltaan suurin ja kävijämäärältään Myyrmäen jälkeen Vantaan toiseksi suurin kirjasto. Tikkurilan kirjastolla on vuosittain noin 450 000 kävijää. Kävijämäärien kasvuun vastataan toteuttamalla kirjastotalon peruskorjaus tarkasteluajanjakson aikana. Tämä mahdollistaa myös omatoimikirjaston mahdollisuuksien huomioimisen osaan uudistettavista tiloista. Peruskorjauksen ajaksi kirjaston toimintoja siirretään väistötiloihin.

Aikuisopisto

Vantaan aikuisopiston kurssitoiminta ja maahanmuuttajien opetus toimii 1960-luvulla valmistuneessa Lummetie 5:n Opistotalossa. Opistotalon rakennukset ovat tulossa peruskorjausikään ja vaihtoehtona korjausinvestoinneille on aikuisopiston toiminnan siirtäminen Jokiniemeen toteutettavalle Vantaan Oppimiskampukselle. Uusia tiloja tarvitaan myös laajenevan aikuisten perusopetuksen tarpeisiin. Toimintojen keskittämällä oppimiskampukselle saavutetaan hyötyjä tilojen yhteiskäytön ja eri toimijoiden välisen yhteistyön lisääntyessä.

Kuntalaispalvelut

Yksi Vantaa-infon asiointipisteistä sijaitsee Tikkurilassa, Dixin kauppakeskuksessa. Alueella on tarvetta nykyaikaisemmille ja erilaisiin tarpeisiin hyödynnettäville palvelutiloille, sillä asiakaspalvelun painopiste on siirtynyt kassa-asioinnista palveluneuvontaan ja digituen tarve eri väestöryhmissä kasvaa jatkuvasti. Virtuaali- ja etäpalvelujen kasvava käyttö synnyttää tarvetta digitaalisten laitteiden käytönopastukselle ja neuvonnalle sekä digipalvelujen käyttämiseen soveltuvia tiloja. Vantaa-infon muuttamista palvelutoriksi ja sen mahdollista sijoittumista osaksi Oppimiskampusta selvitetään. Käyntiasioinnin mahdollistaminen on tärkeää asiakkaille.

Tikkurilan asukastila sijaitsee Tikkurilan keskuksessa hyvien kulkuyhteyksien päässä. Samassa rakennuksessa on nuorisotila ja työllisyyspalveluiden palveluita. Asukastila toimii avoimena kohtaamispaikkana, ja järjestöt, yhteisöt ja asukkaat voivat varata sen tiloja käyttöönsä. Lisäksi suuralueella toimii Simonkylässä sijaitseva kansalaistoiminnan keskus Leinikki, joka on palvelusopimuksella annettu Järjestörinki ry:n ylläpidettäväksi. Tikkurilan kehittyessä seurataan väestöennusteita ja käyttäjien toiveita ja pyritään etsimään ratkaisuja muuttuviin tilatarpeisiin.

Kulttuuripalvelut

Tikkurilassa merkittävänä kulttuurikeskittymänä toimivat Jokirannan alueen taide- ja kulttuurikohteet. Tikkurilan jokirannasta halutaan toiminnallinen ja aktiivinen kaupunkikulttuurin olohuone sekä urbaanin monimuotoisuuden laboratorio, jossa huomioidaan alueen identiteetin kannalta tärkeät historian kerrostumat sekä luodaan mahdollisuuksia taide- ja tiedesisällöille.

Lastenkulttuurin palveluja Tikkurilassa kehitetään edelleen. Lastenkulttuuritalo Pessin nykyisissä tiloissa on mahdollista tavoittaa vuosittain noin 15 000 kävijää. Lapsiperheiden määrän kasvaessa lastenkulttuurin palvelujen tulee olosuhteiltaan säilyä kaikille vantaalaisille saavutettavana ja tilojen tulee mahdollistaa monimuotoinen ja laadukkaan ammattimainen toiminta. Pessin nykyisten tilojen vuokrasopimus päättyy aikaisintaan 31.3.2026. Lapsiperheiden määrän kasvaessa on ratkaistava lastenkulttuurille isompien sekä ammattimaiseen teatteri- ja esitystoimintaan soveltuvien tilojen toteuttaminen Tikkurilassa.

Orvokin kulttuurikeskuksessa on musiikkiopiston ja kuvataidekoulun hallinto- ja opetustilat sekä Orvokkisali, joka on varustettu teatteritekniikalla. 100-paikkaisessa salissa järjestetään isoja lasten tapahtumia ja -leirejä, kokouksia, seminaareja ja juhlia. Suunnitelmakaudella lisätään salin ja luokkien monikäyttöisyyttä.

Musiikkiopistolla on Tikkurilassa Orvokin lisäksi myös toinen opetuspiste Tikkurilan kirjastotalossa. Siellä on opetustilojen lisäksi 140-paikkainen Lummesali, jossa järjestetään noin 100 konserttia ja tapahtumaa vuodessa. Niihin osallistuu arviolta noin 6 400 henkilöä. Tarkasteluajanjaksolla kirjastotalon peruskorjauksen yhteydessä salin toiminnallisuutta parannetaan.

Vantaan kaupunginmuseo sijaitsee Tikkurilan vanhalla rautatieasemalla. Museo toimii historian, kulttuuriperinnön ja kulttuuriympäristön asiantuntijana ja oppimisympäristönä Vantaalla. Asemarakennuksessa on esillä museon vaihtuvia näyttelyitä alueen historiasta. Yleisötilojen lisäksi asemalla on museon toimistotiloja. Museon koelmapalvelut toimivat Hiekkaharjun koulun pohjakerroksessa museolle muokatuissa tiloissa.

Viime vuosien aikana museorakennuksessa on tehty useita kunnostusremontteja ja esteettömyyttä on parannettu muun muassa rakentamalla hissi. Seuraavien vuosien kehittämisprojekti tapahtuu museon ulkopuolella, kun Carl Albert Adelfeltin aukiosta kunnostetaan korkeatasoinen kaupunkitila julkinen taide keskiössä. Edelfeltin aukiolle ja Veteraanipuistoon on suunnitteilla Teija ja Pekka Isorätyän Kohtalokas myöhästyminen -taidekonsepti.

Tikkurilassa esittävän taiteen osalta Kaupunkikulttuurin palveluverkkoa täydentää Teatteri Vantaan Silkkisali ja Tanssiteatteri Raatikon sali, joissa molemmissa yleisöpaikkoja on noin 200.

Liikuntapalvelut

Tikkurilassa kaupunkikulttuurin palvelujen erityinen kehittämistarve kohdistuu Tikkurilan urheilupuiston alueelle. Tikkurilan urheilupuisto on väestöltään kasvavan Tikkurilan suuralueen keskeinen urheilu- ja liikuntapaikka. Urheilupuiston kehittämisestä on laadittu yleissuunnitelma, joka sisältää alueen kehittämisvision vuoteen 2050. Yleissuunnitelma kattaa nykyisen urheilupuiston sekä siihen rajautuvat Peltolan koulun ja päiväkodin pihat sekä viereisen Sovintopuiston alueen. Urheilupuistosta luodaan monipuolinen palveluiden keskus, joka tarjoaa nykyaikaiset puitteet niin kovatasoiselle joukkueurheilulle, jokapäiväiselle perheliikunnalle kuin alueen koulujen liikunnan opetuksellekin.

Yleissuunnitelman toteuttaminen tapahtuu vaiheittain. Koska urheilupuiston toteuttaminen edellyttää muutoksia alueen liikennejärjestelyihin ja maanalaiseen infraan,

on toteutus luontevaa aloittaa nykyisten kenttien ja niihin liittyvien rakennusten uudistamisella. Urheilupuistoon toteutetaan uudet kentät, katsomot ja huoltotilat sekä jalkapallohalli. Yleissuunnitelmassa pitkän ajan tavoitteena on korvata nykyinen urheilutalo ja jäähallit uusilla laajempia ja monipuolisempia palveluita tarjoavilla rakennuksilla. Urheilupuistoon on investointisuunnitelmassa varauduttu toteuttamaan uusi liikuntahalli. Myöhemmin toteutettavaksi tulee uusi jäähalli sekä uimahallin laajennus. Lisäksi Tikkurilan suuralueen lähiliikuntapalveluita kehitetään koulujen ja päiväkotien pihojen parantamisella ja lähiliikuntapaikkoja toteuttamalla ja Hiekkaharjun liikuntapuiston ulkoliikuntapalveluita ylläpidetään.

Nuorisopalvelut

Tikkurilan nuorisotilat toimivat Tikkurilan keskuksessa Nuorten monitoimitila Liidossa sekä alueellisena lähipalveluna Hiekkaharjussa. Liidossa toimii lisäksi nuorten työpajoja (Kädentaito-, kulttuuri- ja keittiöpaja), pelitalo sekä nuorten ja nuortenaikuisten palvelupiste Ohjaamo. Etsivän nuorisotyön olosuhteita parannetaan tekemällä Ratatien Kipinä-taloon peruskorjauksia.

Tikkurilassa kulttuurisen nuorisotyön keskus on Kulttuuritehdas Vernissa. Kulttuuritehdas Vernissassa järjestetään vuosittain noin 200 konserttia, teatteriesitystä tai muuta tapahtumaa, jotka tavoittavat yleisöä noin 30 000–35 000 henkeä. Vernissan yleisökapasiteetti on enintään 250 henkeä ja istumapaikoilla 100 henkeä. Alun perin vernissatehtaana toiminut Vernissan rakennus peruskorjataan kunnioittaen sen kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti merkittäviä arvoja. Peruskorjauksen yhteydessä Vernissaan toteutetaan nykyaikaiset puitteet nuorten animaatio-, kuvataide-, musiikki-, tanssi-, teatteri- ja videotaidetoiminnalle sekä uusitut esitystilat. Peruskorjauksen aikana Vernissan toimintoja siirretään väistötiloihin.

3.1.4 Kaupunkiympäristön palvelut

Tikkurilassa maankäytön ja palveluiden näkökulmasta tavoitteena on voimakkaasti kasvavan keskuksen palvelutason kehittäminen ja lisääminen tarvetta vastaavaksi sekä keskukselle tyypillinen palveluiden ja muiden keskustoimintojen sekoittunut rakenne. Tikkurila on pääosin rakennettu alue ja se tiivistyy täydennysrakentamalla. Saavutettavuus on Tikkurilan keskuksen valtti ja tukee palveluiden sijoittumista keskuksen yhteyteen, joita tarkastellaan mahdollisuuksien mukaan kävelyetäisyydelle raideliikenteen asemista ja pysäkeistä. Vantaan ratikan myötä yhä suurempi osa Tikkurilasta olisi raideliikenteen äärellä. Jo rakennetulla alueella uusia tontteja ei aina ole, siksi tulee tarkastella myös erillisistä päiväkotirakennuksista eroavia vaihtoehtoisia ratkaisuja. Keskusalueiden lisäksi palveluille etsitään tilaa lähiympäristöstä keskusalueen ulkopuolelta. Tikkurilan hallinnollisen keskuksen julkinen kaupunkitila on merkittävä palvelu, ja asemanseudun ja laajentuvien kävelypainotteisten alueiden kehittäminen on tärkeä osa alueen muutosta.

Jokiniemen kampusalueelle suunnitellaan uutta tiivistä kampusympäristöä oppimiskampukselle ja sen toimintaa tukeville toiminnoille, kuten työpaikoille, asumiselle sekä palveluille. Oppimiskampuseseen sijoittuvat kaupungin palveluista ainakin Tikkurilan lukion ja Varian uudisrakennukset sekä Kasvupalvelut. Jokiniemen kampusalueesta suunnitellaan innovatiivista ja monipuolista kantakaupunkia keskeiselle, helposti saavutettavalle ja näkyvälle paikalle pääradan varteen. Tavoitteena on joustava kaupunkirakenne, joka sallii erilaisten toimintojen sijoittumisen alueelle.

Tikkurila Oyj sekä Vantaan kaupunki kehittävät yhteistyössä Tikkurilan Värитеhtaan aluetta ja ovat järjestäneet alueelle kansainvälisen kutsukilpailun 2022. Kilpailulla haetaan vaihtoehtoisia ja toteuttamiskelpoisia ideoita sekä mitoitusta Tikkurilan nykyiseen keskustaan kiinteästi liittyvän kantakaupunginosan suunnitteluun. Kilpailun lopputuloksen perusteella alueelle valmistellaan kaavarunko tulevien asemakaavamuutosten pohjaksi. Alueen asemakaavoitus sekä alueen toteuttaminen tulevat tapahtumaan vaiheittain. Uuden kaupunginosan tulee korostaa alueen kerroksellista historiaa, alueen kulttuuriperintöä ja rakennusperintökohteita sekä vahvistaa Keravanjoen merkitystä yhteisenä kaupunkitilana ja puistona. Lisäksi haetaan ideoita siitä, millaista on uusi aktiivinen ja kestävä kaupunkilaisuus sekä kaupunkielämä muun muassa asumisen, työnteon, palveluiden, liikkumisen ja virkistystyksen suhteen. Alueella tulee tarkastella myös elinkaarikestävyyttä, energiatehokkuutta sekä hiilineutraaliutta.

Vantaan kaupunki järjesti vuoden 2021 aikana avoimen liikepaikanluovutuskilpailun Tikkurilan jokirantaan sijoittuvan liikepaikan toimijan ja rakennuttajan valitsemiseksi. Alue luovutetaan pitkäaikaisella vuokrasopimuksella liikepaikaksi sauna-ravintolan ja siihen liittyvien toimintojen sijoituspaikaksi. Rakentamatonta osaa joenvarren yleissuunnitelmasta päivitetään vuoden 2022 aikana. Työssä tutkitaan mm. saunaravintolan, esiintymislavan sekä erilaisten liikuntatoimintojen sijoittumista jokivarren alueelle.

Tikkurilan keskuksesta on erinomaiset yhteydet eri puolella Vantaata, lähiseutua sekä koko Suomeenkin. Joukkoliikenteen yhteyksiä tarjoavat Kehärata, Päärata sekä lukuisat bussilinjat. Tikkurilan aseman lisäksi suuralueella sijaitsee myös Hiekkaharjun asema.

Runkolinja 570 aloitti liikennöinnin syksyllä 2021 reitillä Mellunmäki–Hakunila – Tikkurila–Aviapolis–Lentoasema. Pääosin samalla reitille on parhaillaan suunnitteilla Vantaan ratikka, joka toteutuessaan parantaisi entisestään yhteyden laatutasoa ja toisi raideliikenteen myös Itä-Vantaan suuntaan.

Pyöräliikenteen baanoja on esitetty yleiskaavassa Päärataa mukailleen Helsingistä Korsoon Tikkurilan läpi sekä Tikkurilasta Hakunilan sekä Aviapoliksen ja sieltä Myyrmäen ja Kivistön suuntiin. Autoliikennettä erityisesti palvelevia pääteitä ovat alueella Kehä III ja Tuusulanväylä.

Tikkurilan keskuksen Tikkuraittia ja Asematietä kehitetään erityisesti kävely-ympäristöinä mikä tuo aikanaan kävelijälle sujuvan ja viihtyisän yhteyden juna-asemalta Tikkuraitin palveluihin asti. Aseman useammat liityntäpysäköintipaikat sekä autoille että pyörille mahdollistavat erilaiset matkaketjut. Tikkurilan eteläisessä alikulussa on myös 160-paikkainen kameravalvottu pyöräpysäköintihalli, jonne pääsee HSL:n matkakortilla. Lisäksi Tikkurilan alueella on käytettävissä kaupunkipyöriä.

Tikkurilan keskukseen on ratikan lisäksi suunnitteilla merkittäviä lähivuosien katu-ympäristön saneerauskohteita, kuten Tikkuraitti, Asematien länsiosa sekä Carl Albert Edelfeltin aukio. Kielotietä kehitetään kaupunkibulevardina ohjaamalla etelä-pohjoissuuntaista läpiajoa Talvikkitielle. Tikkurilan jokirantaa kehitetään edelleen virkistyskohteena.

3.1.5 Kasvupalvelut

Vantaan työllisyyspalveluiden palvelut ovat keskitetty pääasiassa Tikkurilan suuralueelle, junaradan varteen. Tikkurilassa sijaitsevaan palveluverkkoon kuuluvat työllisyyspalveluiden asiointipiste, Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelut TYP, kuntouttavan työtoiminnan yksikkö, nuorten Ohjaamo, Vantaan Osaamiskeskus, Työnantajapalvelut ja valmennustalo Luxi.

Työllisyyspalveluiden toimitiloihin Tikkurilaan on tarvittu lisätilaa sekä asiakastyöhön että hallinnollisiin tehtäviin. Toistaiseksi tämä on pystytty toteuttamaan vuokraamalla lisätilaa nykyisestä toimipisteestä. Tikkurilan lisäksi tilaa on etsitty myös muualta Vantaalta, junaradan varresta. Tämän uuden palvelupisteen tarkempi sijainti selviää kevään 2022 aikana.

TE2024 uudistus tiivistää entisestään Vantaan Työllisyyspalveluiden ja Elinkeinopalveluiden yhteistyötä ja palvelukokonaisuutta kehitetään niin uusien lakisääteisten tehtävien myötä. Tätä kokonaisuutta tukee myös kaupungin kärkihanke, Oppimiskampus, jonka on tarkoitus sijoittua jatkossa Tikkurilan Jokiniemeen. Oppimiskampus kokoaa yhteen kaupungin työllisyyspalvelut, elinkeinopalvelut ja koulutustarjontaa, tukee vantaalaisten jatkuvaa oppimista ja toimii innovaatioalustana, tarjoten toimitilaa myös yrityksille. Työnhakija- ja työnantaja-asiakkaat saavat palvelua ns. "yhden luukun" periaatteella ja osaavan työvoiman saatavuuteen pystytään vaikuttamaan entistä paremmin.

Kuntouttavan työtoiminnan järjestämisvastuu siirtyy vuoden 2023 alusta hyvinvointialueille. Sen myötä Tikkurilassa sijaitseva kuntouttavan työtoiminnan yksikkö ja valmennustalo Luxi poistuvat Työllisyyspalveluiden palveluverkosta. Tavoitteena on, että Hyvinvointialue jatkaa näiden palvelujen tarjoamista Tikkurilassa.

3.2 Myyrmäki

Myyrmeen sijainti on keskeinen luoteisella pääkaupunkiseudulla, lentokentän ja Otaniemi-Keilaniemen puolivälissä ja lyhyellä Kehärataetäisyydellä Helsingin keskustaan. Pääväylät Hämeenlinnaan ja Vihtiin sekä Porin suuntaan kulkevat Myyrmäen kummaltakin puolelta. Nämä yhteydet ja alueen näkyvyys niillä on kehityksen peruspilareita.

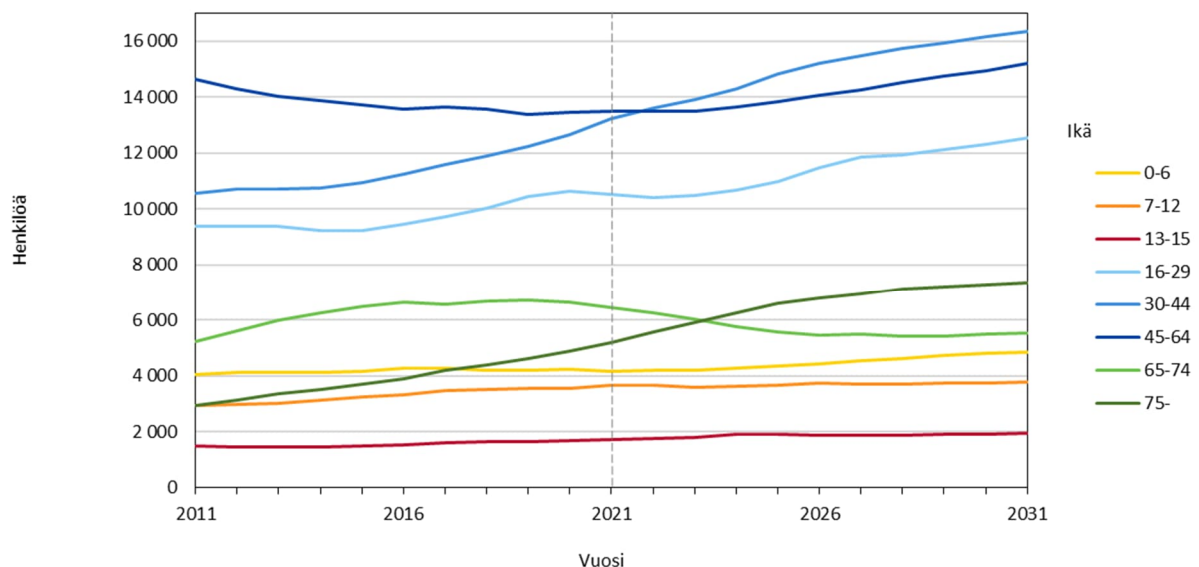
Myyrmeässä on työpaikkatarjonnan ohella laaja palvelutarjonta ja monipuolinen asuntojakauma. Myyrmäen kaupunginosassa asukkaita on noin 14 500 ja työpaikkoja melkein 5 700 eri kokoisissa yrityksissä ja julkisissa laitoksissa. Kaupunginosan liike-elämää kehitellään sekä ruohonjuuritasolla että isompien yritysten sijoitumismahdollisuuksia edistään.

Myyrmeen fyysinen rakenne on rationaaliseen 70-luvun konstruktivistiseen ruutukaavaan perustuva, mutta silti vaihteleva. Eri ilmeisiä rakennuksia löytyy joka vuosikymmeneltä 70-luvusta lähtien. Kävelykeskustaa kehitetään aseman läheisyyteen, jossa myös tiivistetään kaupunkirakennetta ja rakennetaan lisää liiketiloja aktiivisen Myyrmäen raitin ympärille. Myyr York Downtown nimellä kulkeva keskuksen uudistamisprojekti tuo Myyrmäkeen tiivistä asumista sekä liike- ja toimitiloja aivan

aseman läheisyyteen Myyrmäen liike-elämä pyritään myös aktivoimaan muun muassa niin sanotulla Myyrmäki Business Avenue (MyBA) -hankkeella, jolla poikkihallinnollisesti edistetään uutta aktiivista liiketoimintaa ja tiiviistä elävää kaupunkitilan muodostusta.

3.2.1 Väestönkehitys

Myyrmäen suuralueella asuu yli 58 000 henkilöä, joten se on väestömäärältään Vantaan suurin suuralue. Suuralueen osuus Vantaan väestöstä on noin neljäsosa. Alueen väestön määrän ennustetaan kasvavan seuraavan kymmenvuotiskauden aikana yli 9 000 asukkaalla. Kasvua on koko kymmenvuotiskauden ajan. Ikäryhmistä suhteellisesti eniten kasvaa 35–45-vuotiaiden ja 75 vuotta täyttäneiden ikäryhmät, joiden molempien ennustetaan kasvavan yli 2 000 henkilöllä vuoteen 2031 mennessä. Vastaavasti 65–74-vuotiaiden ikäryhmän koko pienenee noin 900 henkilöllä. Alle kouluikäisten, 0–6-vuotiaiden ryhmän ennustetaan kasvavan noin 700:lla ja kouluikäisten noin 150 lapsella. Työikäisten määrä lisääntyy lähes 7 000 henkilöllä (kuvio 3). Suuralueen kaupunginosista eniten kasvaa Myyrmäki, jossa kasvua on noin 4 700 henkilöä, ja Martinlaakso, jossa asukkaiden määrä lisääntyy noin 2 200 henkilöllä. Väestönkasvu jakautuu Myyrmäessä ja Martinlaaksossa tasaisesti koko ennustekaudelle 2022–2031. (Vantaan väestöennuste 2021.)

Kuvio 3. Vantaan väestöennuste 2021. Myyrmäen suuralueen väestön määrän muutos ikäryhmittäin 2011–2031.

3.2.2 Kasvatuksen ja oppimisen palvelut

Varhaiskasvatus

Myyrmäen suuralueen nykyinen toimitilaverkko ei riitä kattamaan väestöennusteen perustuvaa varhaiskasvatusikäisten lasten määrän kasvua, minkä vuoksi alueelle tarvitaan useita uusia investointeja. Haasteena tämän lisäksi on alueen kehittyminen tiivistämällä kaupunkirakennetta, jonka vuoksi uusia sijainteja optimikokoisille päiväkodeille on haasteellista löytää.

Myyrmäen päiväkotien palveluverkossa on huomattavissa määrin 1980–90-luvuilla rakennettuja tiloja. Osa palveluverkon olemassa olevista tiloista on päiväkotiverkko-selvitysten mukaisesti tarvetta korvata kokonaan uusilla tiloilla. Osassa tiloista tulee ajankohtaiseksi tehdä osa- ja peruskorjauksia tai toiminnallisia ratkaisuja muun muassa ilmanvaihdon riittävyyden vuoksi, jotta tilat vastaavat varhaiskasvatuksen toiminnan tarpeita.

Martinlaaksossa toteutetaan uudet korvaavat tilat ruotsinkieliselle varhaiskasvatukselle. Mårtensdal bildningsrum sisältää ruotsinkielisen päiväkodin ja peruskoulun.

Perusopetus

Myyrmäen alue on moni-ilmeinen ja asuinalueiden erilaisuus näkyy alueen kouluissa. Myyrmäen itäisellä alueella äidinkielenään muuta kuin suomea puhuvien oppilaiden osuus on kasvanut voimakkaasti viimeisen vuosikymmenen aikana. Monikielisen väestömäärän kasvu lisää muuntuvien pienryhmäopetustilojen tarvetta kouluissa. Alueella on tarjolla myös englanninkielistä opetusta Kaivokselan koulussa vuosiluokilla 1–6.

Myyrmäen läntisen alueen (Hämeenkylä, Askisto, Pähkinärinne, Rajatorppa) suomenkielisestä kouluverkosta tehdyn selvityksen mukaan alueen oppilaspaikkojen kapasiteetti näyttäisi riittävän seuraavan kymmenvuotiskauden ajalle. Nykyisten enustejien perusteella ei alueella ole tarvetta uudisrakentamiselle tarkasteluajanjak-solla. Alueen koulujen tonteilla on jonkin verran käyttämätöntä rakennusoikeutta, jonka avulla voidaan tarvittaessa toteuttaa pienimuotoista lisätilan rakentamista kymmenvuotiskauden loppupuolella, jos se olisi tarpeen. Tyydyttäväkuntoiset Askiston koulun päärakennus ja lisärakennus sekä Pähkinärinteen koulu sekä kirjastorakennus ovat esitetty korjattaviksi.

Myyrmäen itäisen alueen (Martinlaakso, Kivimäki, Kaivoksela, Uomarinne, Kilteri) suomenkielisestä kouluverkosta tehdyn selvityksen mukaan alueen oppilaspaikkojen kapasiteetti näyttää ylittyvän. Suurinta kasvu on yläkouluikäisten lasten määrässä.

Suurin palvelutarve kohdistuu Uomarinteen, Kaivokselan ja Kilterin kouluihin. Sanomalan aineopetustilat pystyvät vastaamaan yläkouluikäisten palvelutarpeeseen väliaikaisesti, mutta ei pysyvästi. Seuraavalle kymmenelle vuodelle syntyvää yläkouluikäisten opetustilojen vajetta ei pystytä paikkaamaan ympäröivien liikerakennusten tarjonnalla, aineopetusluokkien puutteesta johtuen. Uudisrakennuskoulun toteuttaminen Varia Ojahaan tontille on perusteltua ja taloudellisesti järkevää. Samalle tontille on suunniteltu liikuntahallia.

Sanomala toimii sekä Kilterin koulun opetuspisteenä, että Myyrmäen alueen koulujen väistötilana Ojahaan koulun valmistumiseen saakka. Välttäväkuntoiset Kaivokselan ja Kivimäen koulut ovat hyväksytyssä toimitilainvestointiohjelmassa peruskorjausten listalla.

Toinen aste

Myyrmäessä Varian Ojahaantien toimipiste tulee poistumaan, ja uusi Varian toimipiste valmistuu Vehkalaan. Vaskivuoren lukiota laajennetaan vastaamaan

paremmin lukion musiikinopetuksen tarpeisiin ja opiskelijamäärän kasvuun. Vaskivuoren lukiossa on erityistehtävä musiikin - ja tanssinopetuksessa sekä medialinja.

3.2.3 Kaupunkikulttuurin palvelut

Myyrmäen keskuksen uudisrakentamisen myötä kaupunkikulttuurin palveluille joudutaan etsimään uusia sijainteja. Tavoitteena on keskittää kaupunkikulttuurin palveluja Myyrmäen keskukseen rakennettavaan uuteen Kaupunkikulttuuritaloon. Kaupunkikulttuuritalosta on tavoitteena rakentaa alueen vetovoimaa kehittävä ja kaupunkikuvallisesti näyttävä keskus, joka tarjoaa monipuolisesti mahdollisuuksia kulttuuri- ja asukastoiminnalle.

Kirjastopalvelut

Myyrmäen väestön kasvaessa kirjasto tarvitsee isommat ja modernit tilat. Myyrmäen nykyinenkin kirjasto on kävijämäärältään Vantaan käytetyin kirjasto. Tavoitteena on toteuttaa Myyrmäen keskukseen rakennettavaan uuteen Kaupunkikulttuuritaloon kirjaston tarvitsemat tilat. Uudet tilat mahdollistavat uusien asukkaiden tarpeiden mukaisten palveluiden käyttöönoton. Kaupunkikulttuuritalon rakentamisen aikana kirjaston toiminta siirtyy väistötiloihin.

Martinlaakson kirjasto on hyvin saavutettavissa, mutta tiloissa on korjaustarpeita. Asukasmäärän kasvaessa kirjaston tilat eivät riitä toimivien ja vetovoimaisten kirjastopalvelujen järjestämiseen.

Pähkinärinteen kirjasto toimii lähikirjastona, tosin lähinnä aineiston noutopisteenä hyvässä yhteistyössä samoissa tiloissa nuorisopalveluiden kanssa.

Kuntalaispalvelut

Myyrmäen Vantaa-infon tilat sijaitsevat Myyrmäkitalossa, mutta asiointipiste siirtyy 2020-luvun lopulla valmistuvaan Kaupunkikulttuuritaloon. Vantaa-infon kävijämäärät ovat suuria tämänhetkisen tilan kokoon nähden. Asiakaspalvelun painopiste on siirtynyt kassa-asioinnista palveluneuvontaan ja digituen tarve eri väestöryhmissä kasvaa jatkuvasti. Väkimäärän kasvaessa alueella on tarvetta nykyaikaisemmille ja erilaisiin tarpeisiin hyödynnettäville palvelutiloille. Virtuaali- ja etäpalvelujen kasvava käyttö synnyttää tarvetta digitaalisten laitteiden käytönopastukselle ja neuvonnalle sekä digipalvelujen käyttämiseen soveltuvia tiloja. Käyntiasioinnin mahdollistaminen on tärkeää asiakkaille.

Asukastila Myyrinki sijaitsee Myyrmäen keskuksessa kauppakeskus Isomyyrin yhteydessä. Avoimen kohtaamispaikkatoiminnan ohella asukastilan tiloissa on järjestöjen, yhteisöjen ja asukkaiden toimintaa. Asukastila siirtyy aikanaan uuteen Kaupunkikulttuuritaloon. Ennen Kaupunkikulttuuritalon valmistumista asukastila tarvitsee väistötilat. Uusien tilojen suunnittelussa on tärkeää etsiä ratkaisuja muuttuviin tilatarpeisiin. Myyrmäen suuralueella Vantaanlaaksossa sijaitsee myös kesä kautena avoinna oleva Bulders, joka on vantaalaisten eläkeläisjärjestöjen käytössä.

Kulttuuripalvelut

Vantaan taidemuseo Artsin tiloja Myyrmäkitalossa ei ole alun perin rakennettu taide-museokäyttöön. Artsin tilojen olosuhteet eivät tue kansainvälisesti vetovoimaisten näyttelyiden toteuttamista. Olosuhteet rajaavat pois taideryhmiä, kuten

paperipohjaiset teokset ja arvokkaammat teoslainat. Myyrmäen keskuksen rakentamistoimenpiteiden johdosta taidemuseon kokoelmia on jouduttu siirtämään pois Myyrmäkitalosta ulkoiseen säilytyspalveluun. Uuden taidemuseon sijoitusvaihtoehtoista on tehty selvitystä ja paras ratkaisu on rakentaa uusi nykyaikainen taidemuseo ja taiteen säilytys- ja konservointitilat uuden Kaupunkikulttuuritalon yhteyteen. Kaupunkikulttuuritalon rakentamisen ajaksi Taidemuseon toiminnalle etsitään väistötilat.

Myyrmäen uuden Kaupunkikulttuuritalon tulevan taidemuseon museaalisten olosuhteiden hallinta saatetaan sille tasolle, että kansainvälisten näyttelyiden tuominen Artsiin on mahdollista. Kaupunkikulttuuritalon suunnittelun ja väistöjen toteuttamisen yhteydessä taidekokoelmien konservointia ja säilytystä vaativat tilat järjestetään vastaavalle tasolle.

Lastenkulttuurikeskus Toteemin tilojen toiminnallisuutta pyritään parantamaan siten, että nykyisissä tiloissa voidaan edelleen toimia tarkasteluajanjakson lopulle. Tavoitteena on toteuttaa lastenkulttuurille uudet kasvavaan kysyntään vastaavat tilat uuteen kaupunkikulttuuritaloon.

Myyrmäkitalossa sijaitseva Kino Myyri tulee jatkossa täydentämään Kulttuurin palveluverkkoa niin elokuvateatterina kuin erilaisten tapahtumien ja yhteisöllisten kohtaamisten paikkana.

Musiikkiopisto ja aikuisopisto

Vantaan musiikkiopiston Patotien opetuspisteen sekä Vantaan aikuisopiston Myyringin pisteen toiminnat tullaan sijoittamaan Myyrmäen keskusta hyvien liikenneyhteyksien päähän. Palvelujen uudelleen sijoittamisella saadaan mahdollisuuksia parantaa tilojen toiminnallisuutta ja kehittää tilojen yhteiskäyttöä muiden toimijoiden kanssa.

Liikuntapalvelut

Myyrmäen urheilupuiston monipuoliset palvelut yhdessä Kaivokselan, Vapaalan ja Martinlaakson liikuntapuistojen, Myyrmäen urheilutalon ja uimahallin, Martinlaakson uimahallin sekä Hämeenkyön liikuntahallin kanssa muodostavat tärkeän osan alueen palveluverkkoa. Suuralueen tarpeet liittyvät nykyisen palveluverkon ylläpitoon, Ojahaan yhtenäiskoulun liikuntahallin rakentamiseen sekä Myyrmäen uimahallin ja urheilutalon peruskorjaukseen. Rajatorpan kalliosuojan rauhanajan liikuntakäytön mahdollisuuksia parannetaan ja Martinlaakson uimahallin peruskorjausta jatketaan. Petikon ulkoilualueen palveluita kehitetään ja Vetokannaksen virkistysaluetta ylläpidetään. Alueen lähiliikuntapalveluita kehitetään koulujen ja päiväkotien pihojen parantamisella ja lähiliikuntapaikkoja toteuttamalla.

Nuorisopalvelut

Myyrmäen nuorisotila on Vantaan suurin monitoimitila, jossa käy nuoria ympäri pääkaupunkiseutua. Tiloja käyttävät myös monipuolisesti erilaiset asukasryhmät ja järjestöt. Myyrmäen keskuksen kehittämistoimenpiteiden seurauksena nuorisotilalle etsitään Myyrmäestä uudet tilat nuorten liikkumisen kannalta keskeiseltä paikalta. Tavoitteena on myöhemmin keskittää nuorten ja asukasryhmien toimintatiloja Myyrmäen keskukseen rakennettavaan uuteen Kaupunkikulttuuritaloon. Lähipalveluna toimii Martinlaakson ja Pähkinärinteen nuorisotilat.

3.2.4 Kaupunkiympäristön palvelut

Maankäytön ja palveluiden näkökulmasta kaikkien kehitystoimien ytimenä on luoda Myyrmäestä vielä viihtyisämpi, monipuolisempi, ekologisempi ja hauskempi toiminna, kulttuurin

ja asumisen kukoistava keskus pääkaupunkiseudun luoteisosan navassa. Koulutusta tarjotaan Myyrmäessä sekä korkeatasoisten erikoislukioiden muodossa että kuulun Metropolia-ammattikorkeakoulun toimesta. Start up -toimintaa ollaan kehittämässä tämän opinahjon ympärillä sekä myös kulttuuripuolella, jossa Myyrmäki liike on kanavoinut menestyksekkäästi kansalaisaktivismia.

Myyrmäen suuralueella sijaitsee neljä juna-asemaa (Myyrmäki, Louhela, Martinlaakso ja Vantaankoski) ja kattava bussiliikenteen verkko. Runkolinja 30 (Eira–Kamppi–Munkkivuori–Myyrmäki) ja runkolinja 560 (Rastila (M)–Vuosaari (M)–Kontula (M)–Malmi–Myyrmäki) päättyvät Myyrmäkeen palvelen Myyrmäen eteläisimpiä alueita.

Syksyllä 2022 aloittavat runkolinjat 300 (Elielinaukio–Pähkinärinne–Myyrmäki) ja 400 (Elielinaukio–Martinlaakso–Vantaankoski) tulevat palvelemaan laajempia alueita. Poikittaisliikenne Espoon suuntaan paranee syksyllä 2023 runkolinjojen 520 (Martinlaakso–Myyrmäki–Leppävaara–Matinkylä) ja 530 (Myyrmäki–Jorvi–Espoon keskus–Matinkylä) aloittaessa liikennöinnin.

Autoliikenteen saavutettavuus on hyvä Vihdintien, Hämeenlinnanväylän ja Kehä III:n ansiosta. Liityntäpysäköintipaikkoja autoille on rajoitetusti saatavissa asemilla. Pitempimatkainen liityntäpysäköinti pyritään ohjaamaan aiemmin sijaitsevilla Vehkalan ja Kivistön liityntäpysäköintialueille. Pyöräliikenteen baanoja yleiskaavassa on esitetty Kivistön ja Tikkurilan suuntiin.

Myyrmäen keskuksen merkittäviä lähivuosien kunnallistekniikan investointikohteita ovat Luhtitie ja Kelokuusenmäki, Myyrmäen asemakorttelit, Paalutori ja Paalukylänpuiston sekä Rajatorpantien kaupunkibulevardi välillä Raappavuorentie–Jönsäksentie.

3.3 Aviapolis

Aviapoliksen lentokenttäkaupungista suunnitellaan tulevaisuuden visioissa kiehtova ja kansainvälinen solmukohta. Maankäytön näkökulmasta Aviapoliksesta halutaan resurssiviisauden edelläkävijä. Tiivis kaupunkirakenne sijoittuu ratikan varrelle olemassa olevan infrarakenteen äärelle. Säilytettävät metsäalueet ja urbaani kaupunkivihreä luovat tunnelmaa tiiviin kaupunkirakentamisen vastapainona. Asuin- että työpaikkakortteleiden piha-alueet istutetaan vehreiksi keitaiksi. Autot keskitetään pysäköintilaitoksiin. Pienet taskupuistot kortteleiden lomassa kutsuvat katsomaan kukkivia puita tai ihaillemaan taidetta.

Aviapoliksen keskus rakentuu Veromiehen kaupunginosaan Kehäradan aseman ympäristöön Aviabulevardin varrelle. Alueen kaupunkirakenne muuntuu seuraavien vuosikymmenien kuluessa logistiikkapainotteisesta alueesta vehreäksi ja

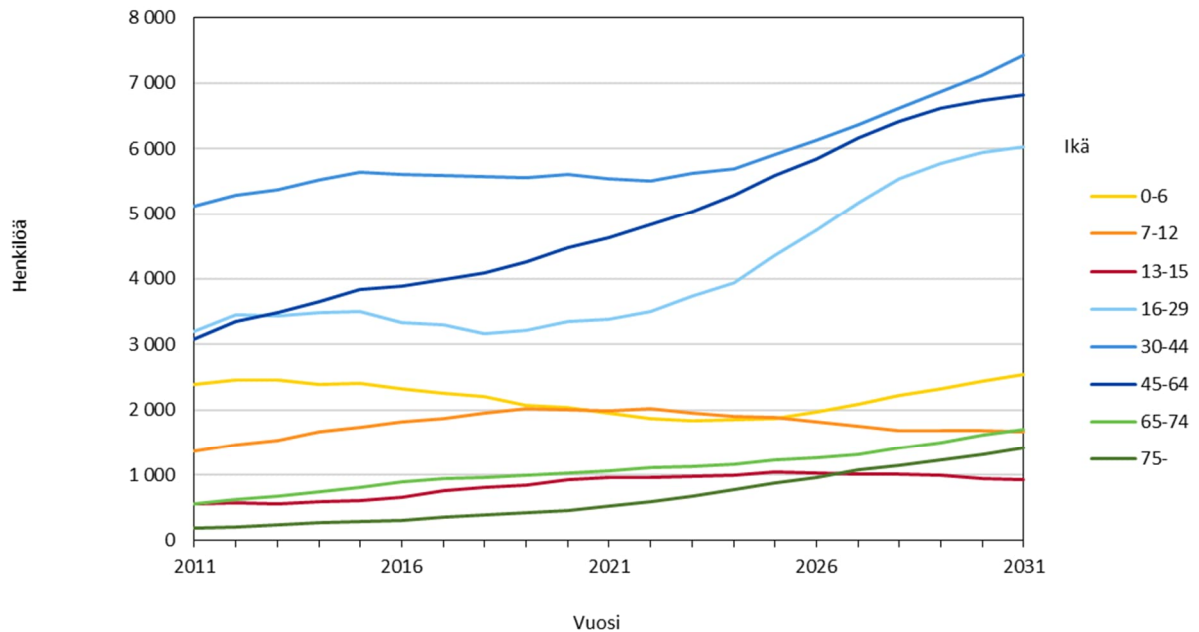
viihtyisäksi keskukseksi ja asuinalueeksi palveluineen ja työpaikkoineen. Keskuk- sessa yhdistyvät luonto, cityelämä ja lentokenttä kävely-ystävälliseksi lentokenttä- kaupungiksi. Aviabulevardi kivijalkakauppoineen tarjoaa laadukkaat puitteet cityelä- mälle. Uusi ilmailumuseo, Aviapoliksen lukio ja tapahtumatila Aviapolis X muodosta- vat vetovoimaisen kulttuurin, oppimisen ja tapahtumien kokonaisuuden Aviabulevar- din varrelle. Tapahtumatila Aviapolis X on monitoiminen kohtaamispaikka alueen yri- tyksille, työntekijöille ja kulttuurialan toimijoille sekä kaupungin toiminnoille. Samalla tila on esimerkki kestävästä rakentamisesta. Kävelyreitti ja ratikka kytkevät kaupun- kikeskuksen ja lentokentän ainutlaatuisella tavalla.

Aviapolis on näyteikkunamme maailmalle: työ, ihmiset, inspiraatio ja innovaatiot sulautuvat yhteen. Joustavilla suunnitteluratkaisuilla mahdollistetaan sujuva arki ja työnteon monimuotoisuus, kuten mahdollisuus projektiluonteiseen työhön. Kansainvälinen työn ja oppisen keskus tarjoaa hyviä verkostoitumisen mahdollisuuksia, innostaa yhteistyöhön ja ideoimaan. Sijainti houkuttelee työnhakijoita ja opiskelijoita. Aviapolis on Vantaan suurin ja Suomen kasvavin keskus työlle ja yrittämiselle. Alueella on kymmeniä tuhansia työpaikkoja ja lentokenttä. Helsinki-Vantaan lentoaseman, lentoliikennetoimialan ja Aviapolis alueen merkitys on elintärkeä Suomen kansantaloudelle.

Aviapolikseen on helppo saapua autolla, junalla ja lentäen. Aviapoliksen suuralue on jo merkittävä toimisto-, hotelli- ja seudullisen kaupan keskittymä. Potentiaalia on tunnistettu kansainvälisistä lentoyhteyksistä hyötyville liikunta-, kulttuuri- ja elämyshankkeille. Alueen toimijat ovat laajasti sitoutuneet kestäväan kasvuun. Aviapolis on muotoisuudessaan ja ympäristöystävällisyydessään kansainvälisesti johtava esimerkkikohde muille lentokenttäkaupungeille.

3.3.1 Väestönkehitys

Aviapoliksen suuralueella asui vuoden 2021 alussa noin 20 000 henkilöä, mikä vas- taa noin 8 prosentin osuutta koko Vantaan väestöstä. Aasukaiden määrän ennuste- taan kasvavan seuraavan kymmenvuotiskauden aikana noin 8 500 henkilöllä kas- vun painottuessa hieman enemmän jälkimmäiselle viisivuotisjaksolle. Alle kou- luikäisten määrän ennakoidaan alueella lisääntyvän ennustejaksolla noin 600 lap- sella ja kouluikäisten määrä puolestaan laskee noin 300 lapsella. Työikäisten määrä kasvaa 6 700 henkilöllä ja 65 vuotta täyttäneiden määrä noin 1 500 henkilöllä (kuvio 4). Aviapoliksen alueella suurin väestönkasvu kohdistuu runsaan uudisrakentami- sen myötä Veromiehen kaupunginosaan, missä väestön määrän ennustetaan kas- vavan yli 6 000 henkilöllä. Ylästössä väestön määrä lisääntyy noin 800, ja Pakka- lassa ja Tammistossa noin 500 henkilöllä. Muiden alueen kaupunginosien väkiluvun muutokset ovat pieniä. (Vantaan väestöennuste 2021.)

Kuvio 4. Vantaan väestöennuste 2021. Aviapoliksen suuralueen väestön määrän muutos ikäryhmittäin 2011–2031.

3.3.2 Kasvatuksen ja oppimisen palvelut

Varhaiskasvatus

Aviapoliksen alueen nykyinen toimitilaverkko ei riitä kattamaan väestöennusteen perustuvaa varhaiskasvatusikäisten lasten määrän kasvua, minkä vuoksi alueelle tarvitaan uusia investointeja. Etenkin uusilla rakentuvilla asuinalueilla palveluverkko tulee täydentymään uusilla päiväkodeilla. Osassa nykyisen palveluverkon tiloja tulee ajankohtaiseksi tehdä osa- ja peruskorjauksia, jotta tilat vastaavat varhaiskasvatuksen toiminnan tarpeita.

Perusopetus

Alueen koulutilojen suunnittelun haasteena on, että Aviapoliksen suuralueen Kehä III:n eteläpuolen perusopetusikäisten määrä on väestöennusteen mukaan laskeva, mutta Kehä III:n pohjoispuolelle rakentuvassa Aviapoliksen keskuksessa ja sen lähialueilla perusopetusikäisten määrä kasvaa. Aviapoliksen alueella ennustettu oppilasmäärän kääntyminen laskuun ei ole vielä toistaiseksi toteutunut.

Kehä III eteläpuolen koulut ottavat aluksi vastaan Kehä III pohjoispuolen kasvua, kunnes Atomi ja Muuran koulu valmistuvat. Veromiehen alueen rakentuminen ja oppilasmäärän kasvu edellyttää palveluverkolta riittäviä, oikea-aikaisia ratkaisuja, jotta lasten koulumatkat eivät kasva liian pitkiksi. Alueella toimii Vantaan kansainvälinen koulu, jossa perusopetus toteutetaan englanninkielisenä. Kansainväliseen kouluun tullaan myös alueen ulkopuolelta.

Kehä III pohjoispuolen koulutilojen suunnittelussa on haasteena sopivan kokoisten koulutonttien löytäminen ilman melu- ja pienhiukkashaittaa. Kartanonkosken, Vantaan kansainvälinen koulu sekä Veromäen koulu käyttävät liikunnanopetuksessa ja välituntikäytössä lähistöllä olevia liikuntakenttiä ja -puistoja. Osaa Veromäen

koulun viereisestä puistosta suunnitellaan osoitettavan koulun käyttöön välitunti- ja liikunta-alueeksi.

Vantaan kansainvälisessä koulussa toteutetaan oppilasmäärän kasvusta johtuvia toiminnallisia tilamuutoksia. Veromäen koulu on hyväksytyssä investointiohjelmassa peruskorjausten listalla.

Toinen aste

Aviapoliksen Varian toimipiste tulee poistumaan Varian keskittäessä toimintojaan Vehkalaan, Tikkurilan oppimiskampukselle ja Hiekkaharjuun. Aviapoliksen lukio valmistelee hyvien kulkuyhteyksien päähän keskeiselle paikalle Aviapoliksen keskuksen alueelle. Kyseessä on 700 opiskelijan lukio, joka yhdessä Tikkurilan oppimiskampukselle sijoittuvan 300 lisäpaikan kanssa mahdollistaa aloituspaikkojen tarjoamisen noin 60 prosentille perusopetuksen päättävästä ikäluokasta.

3.3.3 Kaupunkikulttuurin palvelut

Kirjastopalvelut

Aviapoliksen alueella kirjastopalveluita tarjotaan tällä hetkellä Pointin kirjastossa Pakkalan alueella. Pointin kirjaston palvelut palvelevat sekä lähiseutua että koulu-yhteisöä, ja se on edelleen tarpeellinen palvelu sijaitessaan Pakkalan alueella. Koko Aviapoliksen suuralueelle on ennustettu olevan noin 28 000 asukasta vuonna 2030, mikä lisää kirjastotilojen tarvetta alueella. Ennustetun väestönkasvun painotuksessa Veromiehen kaupunginosaan tarvitaan Veromieheen koko Aviapoliksen alueella palveleva kirjasto. Uuden kirjaston tarve ajoittuu tarkasteluajanjakson loppupuolelle.

Saavutettavuuden kannalta paras sijainti uudelle kirjastolle olisi hyvien liikenneyhteyksien johdosta Aviapoliksen keskusalue. Aviapolis on myös työssäkäyntialue, joten kirjaston keskeinen sijainti lähellä liikenteen solmukohtia palvelisi myös alueella työssäkäyviä. Aviapoliksen alueen kirjastoa voidaan suunnitella myös alueen vetovoimatekijäksi, mikä tarjoaa mahdollisuuden yhdessä Ilmailumuseon kanssa toisen kiinnostavan vierailukohteen avaamiseen.

Kuntalaispalvelut

Aviapoliksen alueelta puuttuu asukastila. Alueen asukasmäärän kasvaessa on syytä huolehtia myös asukkaiden yhteisöllisistä tilatarpeista. Asukastilat toteutetaan tarvittaessa yhdessä vapaa-ajan palvelujen ja kirjaston kanssa.

Kulttuuripalvelut

Vantaan Aviapoliksen suuralueelle Veromieheen laaditaan taiteen yleissuunnitelma, joka tulee määrittelemään alueen taiteen suuntalinjoja. Tavoitteena on jäsentää kehittyvää Aviapolista taiteen keinoin ja luoda kansainvälinen kaupunkikeskus, jossa taide ja kulttuuri puhuttelevat eri kulttuureista tulevia toimijoita.

Lasten- ja nuorten taide- ja kulttuuriharrastustoiminta, kulttuurikasvatussuunnitelmaan perustuva tarjonta sekä lasten ja nuorten taiteen perusopetuksen nuorimpien oppilaiden opetus toteutetaan helposti saavutettavana lähipalveluna eli yhteiskäyttötiloissa esimerkiksi päiväkodeissa, kouluissa, kirjastossa sekä mahdollisissa uusissa Kaupunkikulttuurin tiloissa.

Kulttuuri- ja taidetapahtumien järjestämisessä hyödynnetään alueella jo toimivia tai suunnitteilla olevia Vantaan kaupungin omistamia sekä yksityisiä tapahtumatiloja ja paikkoja, kuten esimerkiksi Aviapolis X, Backaksen kartanon alue ja tapahtumakeskus Puimala sekä Suomen Ilmailumuseo.

Liikuntapalvelut

Alueen väestönkasvu edellyttää Kartanonkosken liikuntapuiston ulkoliikunnan palveluiden ylläpitämisen lisäksi liikuntahallin toteuttamista yhtenäiskoulun yhteyteen, lähiliikuntapalveluiden kehittämistä asuinalueiden läheisyyteen ja koulujen ja päiväkotien pihoille alueen keski- ja pohjoisosaan sekä Aviapoliksen ja Kivistön suuralu- eiden asukkaita palvelevien uimahallin ja jäähallin toteuttamista.

Nuorisopalvelut

Lähipalveluna toimii Pakkalan nuorisotila. Normaalin nuorisotilatoiminnan lisäksi nuorisotilan pihapiirissä harrastetaan kaupunkiviljelyä nuorten kanssa. Piharaken- nuksissa on kesäkaudella myös eläinpihatoimintaa, joka on suunnattu lapsille, nuo- rille ja perheille.

Kasvavan nuorten määrän tarpeisiin on suunniteltu uutta pienimuotoista nuorisoti- laa Atomi –koulurakennushankkeen yhteyteen. Tuoreimman kaavoitustiedon va- lossa hanke on nuorisotilan osalta vanhentunut ja uusi sijoittuminen keskeisem- mälle paikalle on tarpeen. Koko suuraluetta palveleva nuorisotila rakentuu aseman seudulle joko palvelukeskuksen omaiseen tilaan, missä on muitakin julkisia palve- luita tai liiketilojen yhteyteen.

3.3.4 Kaupunkiympäristön palvelut

Aviapoliksessa maankäytön ja palveluiden näkökulmasta tavoitteena on asukas- määrän nähden palveluiden oikea-aikainen toteutuminen ja laadun paikkojen tun- nistaminen. Lentokenttäkaupungin läpi voi kulkea tulevaisuudessa ratikka sekä ja- lankulkijan ehdoilla suunniteltava Kiinnostavuuden kehä, joka yhdistää alueen pal- velut, aukiot ja raitit. Yllätyksellinen ja tunnistettava kaupunkitila tempaa kävelijän mukaansa ja tarjoaa elämyksiä, taidetta, historiaa sekä kulttuuria. Kaupallisia palve- luita keskitetään Aviapoliksen keskuksen lisäksi Muuran ja Huberilan aluekeskuk- siin.

Aviapoliksen suuralueella on kaksi juna-asemaa, lentoasema ja Aviapolis. Muuten alue on joukkoliikenteen osalta bussiliikenteen varassa. Kauppakeskus Jumbon ympäristö on keskeinen joukkoliikennekohde ja myös käytetty vaihtopaikka. Runko- linja 570 (Mellunmäki–Hakunila – Tikkurila–Aviapolis–Lentoasema) aloitti liikennöi- nin syksyllä 2021. Lisäksi suuralueella aloittaa syksyllä 2022 runkolinja 600 (Rauta- tientori–Kartanonkoski–Lentoasema). Suunnitteilla oleva Vantaan ratikka yhdistäisi raideliikenteen pariin suoraan muun muassa Jumbon ja useita asuinalueita.

Yleiskaavassa esitetyistä pyöräliikenteen baanoista alueen läpi kulkevat Lentoase- malta Helsinkiin johtava, Tikkurilan ja Kivistön välillä sekä Tikkurilan ja Myyrmäen välillä kulkevat baanat. Alueella on käytettävissä myös kaupunkipyöriä. Erityisesti autoliikenteen saavutettavuuden kannalta keskeisiä läpikulkevia pääteitä ovat Kehä III ja Tuusulanväylä. Pidemmälle Suomeen ja maailmalle alueelta pääsee lentoase- man kautta.

Merkittäviä Aviapoliksen keskuksen kunnallistekniikan investointikohteita ovat An-nefredin alueen kadut ja puistot (AUB) sekä Avia-aukio.

3.3.5 Kasvupalvelut

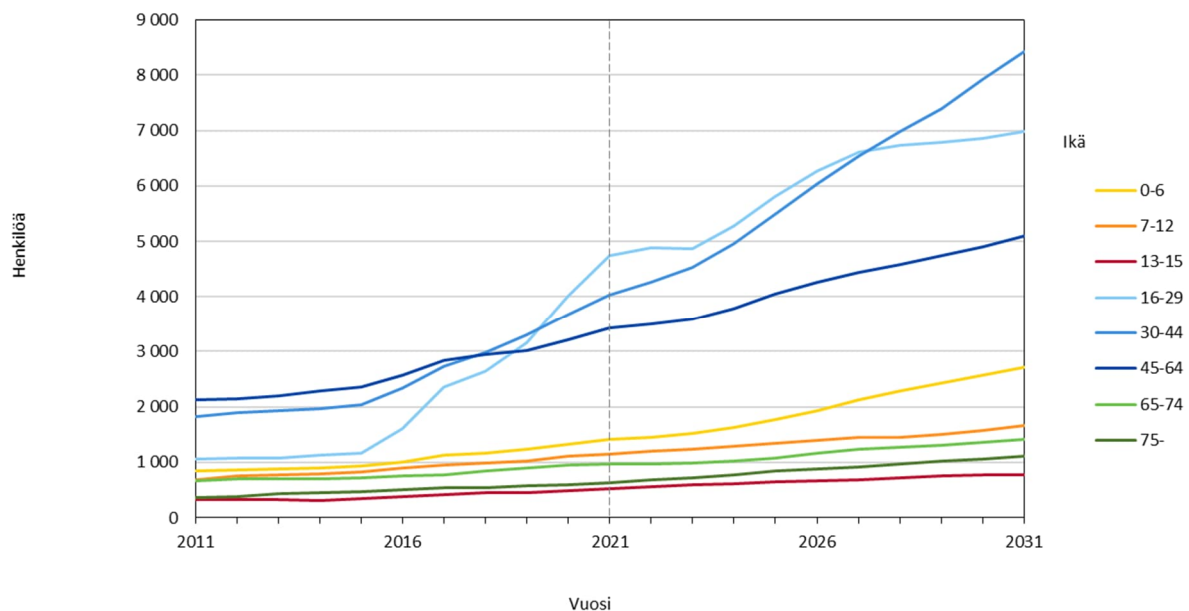
Kuntouttava työtoiminta ja sen myötä Työllisyyspalveluiden valmennustalo Koutsi, Tuupakassa siirtyy hyvinvointialueelle 1.1.2023. Valmennustalo on ollut Työllisyyspalveluiden ainoa toimipiste Aviapoliksen alueella. Työllisyyspalveluiden muut toimipisteet ovat sijoittuneet hyvien raideyhteyksien äärelle, pääosin Tikkurilaan jo nykyisellään. Jatkossa ne siirtyvät kokonaisuudessaan Oppimiskampukselle, Tikkurilan Jokiniemeen. Elinkeinopalvelut siirtyvät niin ikään Pakkalasta Tikkurilan Oppimiskampukselle.

3.4 Kivistö

Kivistön keskuksessa maankäytön suunnittelun tavoitteena on tiivis ja vihreä kahden aseman kaupunkikeskusta, joka tukeutuu tulevaisuudessa Kehäradan Kivistön ja Lapinkylän asemiin. Sekoittunut, pienimittakaavainen, inhimillisen kokoinen kaupunkirakenne tukee kävelyä ja kohtaamispaikkojen syntymistä kaupunkiympäristössä. Kivistön keskustassa suunnittelun lähtökohtana on ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen. Tärkein toimenpide ilmastonmuutoksen näkökulmasta on kaupunkielämän perustana oleva kävelykaupunki, jossa luonnon monimuotoisuus on maksimoitu. Kävelymatkan päässä Kivistön keskustasta avautuvat laajat metsäalueet sekä valtakunnallisesti arvokas Vantaanjokilaakson maisema-alue. Kivistön keskustan viherrakenteessa limittyvät nämä metsäisen Kivistön ja kulttuurimaiseman Kivistön identiteetit. Identiteettimaisemat luovat vahvaa paikan tuntua ja liittävät tiiviin keskustan viherverkoston luontevasti osaksi laajoja keskustaa ympäröiviä viheralueita. Tavoitteena on, että Kivistön keskusta on vihreä ja jokaisesta kodista pääsee yhtenäistä viherverkostoa pitkin laajoille virkistysalueille. Kivistön keskustaa asemakaavoitetaan ja rakennetaan vaihteittain tulevien vuosikymmenten aikana. Tulevaisuudessa Kivistön keskusta on lähipalveluiden kaupunki, jossa monipuoliset palvelut keskittyvät juna-asemien yhteyteen ja niiden välille kauppakatuja varsille. Kivistön keskusta tarjoaa tulevaisuudessa myös merkittävän määrän toimitilarakentamista ja työpaikkoja. Parhaillaan valmisteltavalla Kivistön tapahtuma-areenan asemakaavalla ja asemakaavamuutoksella mahdollistetaan Arena 3.3 -hanke: monitoimiareena ja hotelli sekä ravintola-, liike-, urheilu- ja toimistotilaa. Hankkeella on toteutuessaan valtakunnallista merkitystä niin kansainvälisten jalkapallo-otteluiden järjestämisessä kuin erilaisten kulttuuritilaisuuksien kuten konserttien järjestämisessä. Lisäksi Kivistön asemakortteleiden alueelle on parhaillaan suunnitteilla ja rakenteilla kaksi palvelukorttelia, joista toinen sisältää kaupallisten palvelujen lisäksi merkittävän määrän julkisia palveluja kuten kaupunkikulttuurikeskuksen, terveysaseman sekä bussiterminaalin.

3.4.1 Väestönkehitys

Kivistön suuralueella asuu kaikista suuralueista vähiten väestöä, vajaa 17 000 henkilöä. Alueen väestön määrän ennustetaan kasvavan vuosina 2021–2031 noin 11 000 henkilöllä. Alueen osuus koko kaupungin väestön määrästä kasvaa noin 10 prosenttiin nykyisestä 7 prosentista. Kasvu painottuu hieman enemmän ensimmäiselle viisivuotisjaksolle. Alueen työikäisten määrä kasvaa noin 8 300 henkilöllä. Erittymisesti kasvaa 25–44-vuotiaiden ikäryhmät. Alle kouluikäisten määrä kasvaa noin 1 300 lapsella ja kouluikäisten määrä 500 lapsella (kuvio 5). Kivistön suuralueen kasvu kohdistuu uudisrakentamisen seurauksena Kivistön ja Keimolan kaupungin-osiin. Kivistön kaupunginosaan ennakoidaan tulevan uutta väestöä noin 9 000 ja Keimolan kaupunginosaan 2 000 henkilöä. Keimolassa väestönlisäys on voimakkaampaa ensimmäisellä viisivuotiskaudella ja Kivistössä väestönkasvu jakautuu tasaisemmin koko ennustekaudelle. Muiden alueen kaupunginosien väkiluvun muutokset ovat pieniä. (Vantaan väestöennuste 2021.)

Kuvio 5. Vantaan väestöennuste 2021. Kivistön suuralueen väestön määrän muutos ikäryhmittäin 2011–2031.

3.4.2 Kasvatuksen ja oppimisen palvelut

Varhaiskasvatus

Kivistön alueen nykyinen toimitilaverkko ei riitä kattamaan väestöennusteeseen perustuvaa varhaiskasvatusikäisten lasten määrän kasvua, minkä vuoksi alueelle tarvitaan uusia investointeja. Kivistön alueen palveluverkko täydentyy lasten määrän voimakkaasta kasvusta johtuen useilla uusilla päiväkodeilla uusilla rakentuvilla alueilla. Väestöennusteen mukaan Kivistön alueelle tarvitaan 5 uutta päiväkotia seuraavalla kymmenvuotiskaudella.

Perusopetus

Kivistön alueen hyvin voimakas kasvu edellyttää palveluverkon laajentamista, jotta erityisesti yläkouluikaisille oppilaille on riittävä määrä koulupaikkoja Kivistössä. On huomioitava, että väestöennusteen mukainen oppilasmäärän kasvu on vuosittain sekä ennusteessa että toteutuneena ollut edellistä vuotta suurempi. Kivistössä Kanniston koulu laajennetaan yhtenäiskouluksi. Keimolanmäessä korvataan väliaikainen vuosiluokkien 1–6 koulu. Alueen kasvun arvioidaan jatkuvan myös nyt tarkasteltavana olevan 10–vuotiskauden jälkeen.

Toinen aste

Kivistön läheisyyteen, hyvien liikenneyhteyksien varrelle, valmistuu Varian toimipiste Vehkalantielle. Varia Vehkala on osa Varian ammatillisen koulutuksen keskittämisen strategiaa, jolla uudistetaan oppilaitosta vastaamaan nykypäivän koulutustarpeisiin ja tehostetaan oppilaitoksen tilatehokkuutta.

3.4.3 Kaupunkikulttuurin palvelut

Kivistön kaupunkikulttuurikeskus

Kivistön asemakortteleiden rakenteilla olevaan palvelukortteliin valmistuva kaupunkikulttuurin palvelukeskittymä sisältää kirjaston, nuorisotilan sekä runsaasti asukkaiden, asukasryhmien ja järjestöjen varattavissa ja käytettävissä olevia ja omatoimisesti käytettäviä tiloja. Tilat hyödynnetään tehokkaasti sekä mahdollistetaan erilaisia asukkaiden kohtaamisia ja järjestöjen tapahtumia.

Kirjastopalvelut

Kivistön alueen kirjastotilat muuttavat uusiin tiloihin kaupunkikulttuurikeskukseen. Uusien tilojen sijainti on keskeinen ja julkisilla liikennevälineillä helposti saavutettava, mikä lisää kirjastonkäyttöä samoin kuin uusien tilojen monipuoliset käyttömahdollisuudet eri-ikäisille asiakkaille ja asiakasryhmille.

Kuntalaispalvelut

Kivistössä on asukastila Rubiini, joka on palvelusopimuksella annettu Marjaverkko ry:n ylläpidettäväksi. Asukastila Rubiini suljetaan ja toiminta keskitetään Kivistön asemakortteleiden rakenteilla olevaan kaupunkikulttuurikeskukseen. Asukastilojen palveluverkkoon kuuluu myös Seutulassa sijaitseva Katrinebergin kartano.

Kulttuuripalvelut

Kulttuuritarjonta keskitetään Kivistön asemakortteleiden rakenteilla olevassa palvelukorttelissa sijaitsevaan yhteiskäyttötilaan sekä mahdollisiin muihin julkisiin tiloihin niin sisällä kuin ulkona. Musiikkiopisto ja Kuvataidekoulu toimivat Aurinkokivessä yhteiskäyttötiloissa. Lapsimäärän kasvaessa taiteen perusopetukselle tulee etsiä uusia tiloja Kivistön alueelta.

Liikuntapalvelut

Alueen väestönkasvu edellyttäisi Kivistön urheilupuiston rakentamista, liikuntahallin toteuttamista yhtenäiskoulun yhteyteen, alueen lähiliikuntapalveluiden parantamista koulujen ja päiväkotien pihojen kehittämisellä ja lähiliikuntapaikkoja toteuttamalla sekä Aviapoliksen ja Kivistön suuralueiden asukkaita palvelevien uimahallin ja jäähallin toteuttamista.

Nuorisopalvelut

Nuorisotilatoiminta keskitetään Kivistön asemakortteleihin rakenteilla olevan palvelukorttelin kaupunkikulttuurikeskukseen ja se palvelee koko suuralueen nuoria. Kantoniston nuorisotila tulee koulun käyttöön, mutta nuorisotyö hyödyntää jatkossakin tiloja. Sekä kuntosalissa että monitoimisalissa tullaan järjestämään ohjattua toimintaa alueen nuorille.

3.4.4 Kaupunkiympäristön palvelut

Maankäytön ja palveluiden näkökulmasta Kivistön keskusta on lähipalveluiden kaupunki, jossa palveluiden verkosto sekoittuneessa kaupunkirakenteessa tuotetaan asukkaiden, yritysten, kaupungin ja muiden toimijoiden yhteistyönä. Arjen lähipalvelut kuten päiväkodit ja lähikaupat löytyvät naapurustosta ja koko keskustaa palvelevat toiminnot keskittyvät Kivistön ja Lapinkylä asemakortteleihin sekä niiden välille kauppakatuja varsille.

Kivistön alueen joukkoliikenneyhteydet perustuvat erityisesti Kehäradan Vehkalan ja Kivistön asemiin sekä tulevaisuudessa suunnitelmissa olevaan Lapinkylän asemaan. Eripuolille Kivistön suuraluetta on myös bussilinjoja. Vantaan ensimmäinen baanaosuus, noin 2 kilometrin Kvartsiraitti toteutettiin Kivistöön Kehäradan toteutuksen yhteydessä. Yleiskaavassa pyöräliikenteen baanat on esitetty Kivistöstä Tikkurilaan sekä Myyrmäen kautta Helsingin suuntaan. Autoliikenteen saavutettavuuden kannalta olennainen on Hämeenlinnan väylä sekä Kehä III, joilta tulijoita pyritään ohjaamaan Kivistön ja Vehkalan suurille liityntäpysäköintialueille.

Kivistön keskustassa autojen pysäköinti keskitetään pysäköintilaitoksiin. Autoliikenteelle parhaiten soveltuvat kadut vievät hybridipalvelukortteleihin, joihin keskitetty pysäköinti vapauttaa kotikadut tarpeettomalta autoliikenteeltä ja tekee kaduista miellyttävämpiä ja turvallisempia. Maanpäällisiin keskustakortteleihin keskitetty pysäköinti mahdollistaa muuntojoustavuuden. Mikäli pysäköinnin tarve radikaalisti vähenee tulevaisuudessa, voi korttelia hyödyntää muuhun toimintaan kuin pysäköintiin. Autojen kadunvarsipysäköintiä kehitetään palvelemaan erityisesti lyhytaikaista asiointi-, palvelu- ja vieraspysäköintiä. Ruusuparkki on Kivistön ensimmäinen hybridipalvelukortteli, pohjakerroksessa on päivittäistavarakauppa ja kierrätyshuone. Tulevissa pysäköintiä palvelevissa hybridipalvelukortteleissa pyritään vielä monimuotoisempaan toteutukseen. Esimerkkinä mainittakoon Kivistön Lumikvartsin asemakaava-alueelle sijoittuva pysäköintilaitos Lumiparkki, joka on jalostettu versio Ruusuparkista. Tavoitteena Lumiparkissa on Ruusuparkkia aktiivisempi kivijalkakerros, johon voisi sijoittua enemmän liiketilaa. Lisäksi pohjakerrokseen tavoitellaan ympäröivien asuintalojen vieraspysäköintiä ja liikuntaesteispysäköintiä. Lumiparkin katolle tavoitellaan aktiivista, rakennettua kaupunkitilaa, kuten leikkipuistoa, joka voisi palvella sekä alueen asukkaita, että päiväkoteja.

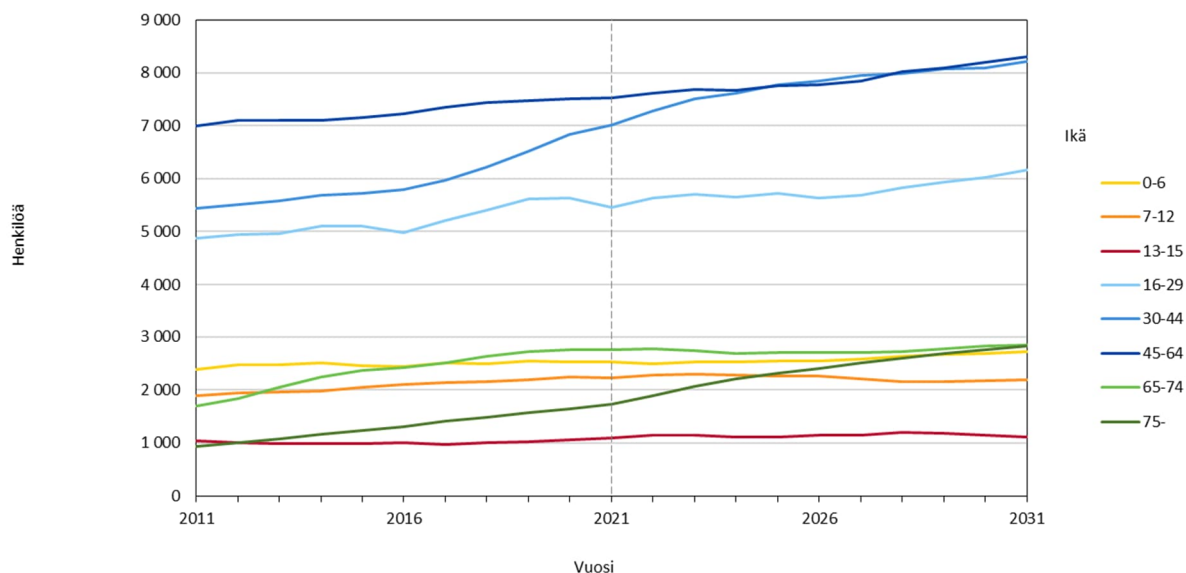
Kivistön keskustan kunnallistekniikkaan investoidaan edelleen runsaasti. Kivistön asemakortteleihin rakennetaan uusi linja-autotermiinaali ja Ruusumäenraitti jatkaa itään Kvartsiraitin pyöräilyn laatuikäntävää. Keskustarakenteeseen liittyviä kunnallistekniikan laajennuskohteita ovat muun muassa Kivistön kirkon ja Kivistön koulun ympäristön sekä Puu-Kivistön asemakaava-alueet.

3.5 Koivukylä

Koivukylän 70-luvun kompaktikaupunki on saatettava nykypäivään uuden ajan kontaktikaupunkina. Keskusten tulevaisuuden maankäytön kehittämisen potentiaali on erityisesti Koivukylän ja Havukosken kaupunginosien rajalla. Koivutorin ja nyt asukastilana toimivan Kirnun ja sen lähiympäristön täydennysrakentaminen kerrostaloasumisella ja palvelurakentamisella ryhdistäisi Koivukylän keskuksena tunnetun Havukosken länsireunaa ja yhteyksiä juna-asemalle. Havukosken kahdeksan korkean asuintornin ikonisen rivistön tulee jatkossakin hallita suurmaisemaa. Toisaalta matalammat kerrostalot ja etenkin erilliset liike- ja palvelurakennukset voisivat myös uudistua. Tavoitteena on myös parantaa esteetöntä ja sujuvaa jalan liikumista radan puolelta toiselle.

3.5.1 Väestönkehitys

Koivukylän suuralueen osuus Vantaan väestöstä on 13 prosenttia, eli 30 300 henkilöä. Alueen väestön määrän ennustetaan lisääntyvän ennustejakson 2021–2031 aikana noin 4 000 asukkaalla. Kasvun ennakoidaan ajoittuvan tasaisesti koko ennustekauden ajalle. Alle kouluikäisten määrä kasvaa noin 200 lapsella ja kouluikäisten määrä vähentyy noin 40 lapsella. Työikäisten määrä kasvaa noin 2 700 henkilöllä ja 65 vuotta täyttäneiden määrä lähes 1 200 henkilöllä (kuvio 6). Koivukylän suuralueella väestön ennustetaan lisääntyvän eniten Havukosken, Koivukylän ja Asolan kaupunginosissa, kussakin noin 1300 henkilöllä. Rekolaan väestöä ennustetaan tulevan lisää noin 200 henkilöä. Koivukylässä ja Asolassa kasvu painottuu ensimmäiselle viisivuotisjaksolle ja Havukoskella jälkimmäiselle. Päiväkummussa ja Ilolassa väestön ennakoidaan hieman vähenevän. (Vantaan väestöennuste 2021.)

Kuvio 6. Vantaan väestöennuste 2021. Koivukylän suuralueen väestön määrän muutos ikäryhmittäin 2011–2031.

3.5.2 Kasvatuksen ja oppimisen palvelut

Varhaiskasvatus

Koivukylän alueen palveluverkko täydentyy lasten määrän kasvusta johtuen kahdella uudella päiväkodilla. Koivukylän alueen päiväkotien palveluverkossa on 1980–90-luvuilla rakennettuja tiloja. Osassa tiloista tulee ajankohtaiseksi tehdä osa- ja peruskorjauksia tai toiminnallisia ratkaisuja muun muassa ilmanvaihdon riittävyyden vuoksi, jotta tilat vastaavat varhaiskasvatuksen toiminnan tarpeita.

Perusopetus

Koivukylän alueella oppilaspaikat kouluissa riittänevät seuraavan kymmenvuotiskauden ajalle.

Alueen haasteena on eriytymiskehityksestä johtuva palvelutarpeen kasvu, joka vaikuttaa koulutilojen riittävyyteen ja se tulee ottaa huomioon koulutilojen suunnittelussa. Opetussuunnitelman mukaisia opintoja (suomi toisena kielenä -opinnot, oman äidinkielen ja pienryhmäisten uskontojen opinnot) tulee pystyä järjestämään ryhmämuotoisesti opetuksen kannalta laadukkaissa tiloissa. Lisäksi monikielisten lasten ja perheiden kotouttamisen tueksi kouluilla toimii myös muita toimijoita. Myös näille toimijoille tulisi pystyä osoittamaan koululta toimintaa tukevat tilat.

Kytöpuiston koulun tilojen riittävyyttä pyritään edesauttamaan koulun peruskorjaushankkeen yhteydessä. Tilojen riittävyys on haasteena myös muissa alueen alakouluissa vuoteen 2027 saakka, kunnes Päiväkummun koulun oppilasmäärä väestöennusteen mukaan alkaa laskemaan. Vuoden 2027 jälkeen Koivukylän alueella saatetaan tehdä osassa kouluja vuosiluokkamutoksia väestöennusteen toteumasta riippuen. Englanninkielistä opetusta tarjotaan ryhmissä Rekolanmäen koulussa vuosiluokilla 1–6.

Koivukylän alueen kouluissa sijaitsevat kaikki Korso-Koivukylän valmistavan opetuksen, vaativan erityisen tuen alueelliset sekä vammaisopetuksen ryhmät. Osa erityisen tuen ja valmistavan opetuksen ryhmistä siirrettäneen lähivuosina Korson alueelle, jotta Koivukylän alueen oppilaille riittää tilaa lähikoulussa.

Alueen kouluista vain Kytöpuiston koulu on peruskorjauslistalla seuraavan kymmen vuoden aikana. Peruskorjauksen ajaksi koulun pihalle rakennetaan väistöpaviljonki. Itä-Hakkilan ja Ilolan koulut käyttävät väistöpaviljonkia peruskorjausten aikana Kytöpuiston koulun jälkeen.

Toinen aste

Varian Koivukylän toimipiste tulee poistumaan Varian keskittäessä toimintojaan kahteen toimipisteeseen.

3.5.3 Kaupunkikulttuurin palvelut

Kirjastopalvelut

Koivukylän kirjastopalveluiden sijainti liikekeskuksessa on lisännyt kirjastopalveluiden käyttöä, tiloihin muuton jälkeen lainausmäärät nousivat noin 8 %. Kuitenkin lapsille ja nuorille sopivien tilojen tarjonta on kirjastotiloissa nykyisellään puutteellinen. Mikäli käyttö entisestään lisääntyy, alueella tullaan tarvitsemaan lisätiloja kirjastolle.

Kuntalaispalvelut

Koivukylän asukastila sijaitsee keskeisellä paikalla Koivutorilla lähellä rautatieasemaa. Asukastila toimii alueen avoimena kohtaamispaikkana, ja sen tiloja käyttävät myös järjestöt, yhteisöt ja asukkaat. Alueen kehittyessä on tarpeen etsiä ratkaisuja mahdollisesti muuttuviin tilatarpeisiin.

Yhteisen pöydän hävikkiterminaali sijaitsee Koivukylässä osoitteessa Hosantie 2. Hävikkiterminaali vastaa hävikkiruoan keskitetystä jakelusta vantaalaiselle ruokavun verkostolle.

Kulttuuripalvelut

Kulttuuritarjonta Koivukylässä keskitetään yhteiskäyttötiloihin, kuten Havukosken nuorisotaloon, asukastilaan, Rekolan kulttuurikeskittymään sekä lastenkulttuurin osalta myös kouluihin ja päiväkoteihin. Lisäksi perusparannetun Koivukylän ostoskeskuksen aukiota hyödynnetään erilaisten tapahtumien järjestämisessä.

Liikuntapalvelut

Rekolan ja Havukosken liikuntapuistojen ulkoliikunnan palveluiden ylläpitämisen ohella palveluverkkoa kehitetään Elmon urheilupuiston, uimahallin ja jäähallin sekä liikuntahallin rakentamisella Koivukylän suuralueelle. Alueen lähiliikuntapalveluita kehitetään koulujen ja päiväkotien pihojen parantamisella ja lähiliikuntapaikkoja toteuttamalla. Korson uimahallista luovutaan Elmon uimahallin valmistuessa ja Korson entisen koulun yhteydessä olevista liikuntatiloista liikuntahallin valmistuessa.

Nuorisopalvelut

Alueen nuorisotyön keskuksena toimii monipuolinen Havukosken nuorisotila. Se palvelee koko alueen nuoria ja toimii myös asukkaiden ja paikallisten järjestöjen koontumis- ja harrastamistilana. Nuorisotila toimii lisäksi alueellisen erityis- ja koulu- nuorisotyön tukikohtana. Muiden alueellisten nuorisotilojen tarve tullaan täsmentämään valmisteilla olevassa nuoriso- ja asukastilojen toimitilaverkkoselvityksessä.

3.5.4 Kaupunkiympäristön palvelut

Maankäytön ja palveluiden näkökulmasta päiväkoteja on Koivukylän alueella tasaisesti. Havukosken puolella sijaitsee julkisten palveluiden luonteva kokonaisuus terveyskeskus ja vanhustenkeskus sekä kolme koulua, nuorisopalveluita ja ulkoliikunnan paikat Rautkallion-Kytöpuiston akselilla. Erityisryhmien palveluita ja asumista Paimenenkadun alueella on uudistettava. Suuralueella sijaitsee Peijaksen sairaala, jonka kehittäminen on käynnissä.

Koivukylän suuralueen joukkoliikenteen runkona ovat Pääradan Koivukylän ja Rekolan asemat sekä Kehäradan Leinelän asema, joita bussiliikenteen verkko

täydentää. Kaikilla asemilla on myös liityntäpysäköintipaikkoja autoille ja pyörille. Yleiskaavassa alueen poikki on esitetty pääradan viertä kulkeva pyöräliikenteen baana. Päätieyhteydet, Tuusulan väylä ja Lahdenväylä, kulkevat Koivukylän suuralueen reunoilla.

Elmon urheilupuisto pysäköintialueineen on merkittävä kunnallistekniikan investointikohde. Koivutorin viihtyisyyttä ja turvallisuutta parannetaan osana myönteisen erityiskohtelun hanketta.

3.5.5 Kasvupalvelut

Kuntouttava työtoiminta ja sen myötä Työllisyyspalveluiden valmennustalo Reeli, Koivukylässä siirtyy hyvinvointialueelle 1.1.2023. Työllisyyspalveluiden toimipisteet ovat keskitetty nykyisellään pääasiassa hyvien raideyhteyksien äärelle Tikkurilaan, ja kaikki toimipisteet tulevat sijaitsemaan jatkossa Tikkurilan Jokiniemessä, tulevalla Oppimiskampuksella.

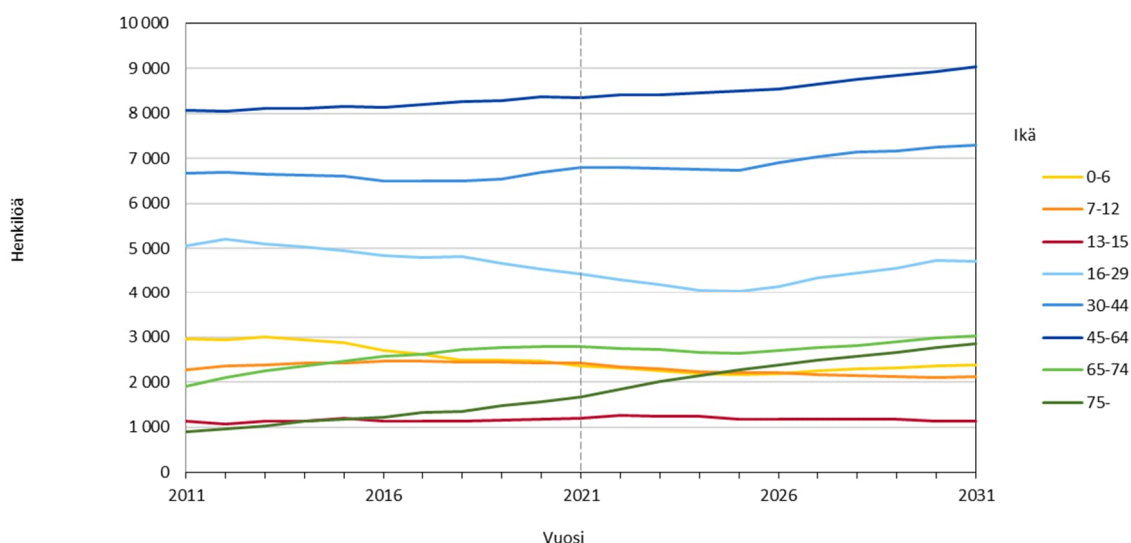
3.6 Korso

Maankäytön tavoitteena on luoda Korsolle toimiva, viihtyisä ja turvallinen keskus, joka kunnioittaa sen kyläkeskusmaista ilmettä. Naapurukset Korson vanha asema kahviloineen, monitoimitalo Lumo palveluineen ja Korson kirkko liiketiloineen muodostavat tästä erinomaisen esimerkin. Korson vahvuus on sen kerroksellisuus, jonka tulee pysyä aistittavissa. Keskuksen tontinluovutuskilpailun tuloksena vuonna 2016 kaavailtiin osaan Korsontien ja -polun kiinteistöjä kerrostaloasumista, jossa liiketiloja on kivijaloissa torin ympärillä. Suunnitelma edellytti myös uuden pysäköintilaitoksen ja bussiterminaalin rakentamista. Tämä näkemys keskuksen kehittymisestä on edelleen oikeansuuntainen. Keskusmaiselle kerrostaloasumiselle on alueella ollut kysyntää, kun suuralueen pientaloista halutaan jossain vaiheessa siirtyä hissitaloihin. Keskuksen itäpuolella lähinnä rataa olevat korttelit voivat tiivistyä tulevaisuudessa myös toimitiloja käsittävänä, vaikka keskusmainen asuminen liiketiloineen onkin alueella päätavoite. Kaupallisia palveluita on vahvistettava.

3.6.1 Väestönkehitys

Korson suuralue on väestömäärältään likimain yhtä suuri kuin Koivukylän suuralue, sillä alueella on noin 30 000 asukasta. Alueen väestön ennustetaan kasvavan ennustejakson 2021–2031 aikana noin 2 500 henkilöllä kasvun painottuessa jälkimmäiselle viisivuotisjaksolle. Koko ennustejakson aikana alle kouluikäisten lasten määrä säilyy lähes ennallaan ja kouluikäisten määrän ennakoidaan vähentyvän 300 lapsella. Työikäisten määrä lisääntyy noin 1 500 henkilöllä. Väestö kasvaa 65 vuotta täyttäneiden ikäryhmässä noin 1 400 henkilöllä (kuvio 7). Korson suuralueen kaupunginosista nopeimmin kasvaa Vallinoja, noin 1 200 asukkaalla, ja myös Nikinmäen väkiluvun ennustetaan kasvavan noin 600 henkilöllä. Leppäkorven kaupunginosaan väestöä ennakoidaan tulevan lisää noin 300, Metsolaan 200 ja Korsoon 150. Muiden alueen kaupunginosien väkiluvun kasvu on pienempää ja väestön

ennakoidaan hieman vähenevän Matarin ja Vierumäen kaupunginosissa. Väestön kasvu painottuu Nikinmäessä ennustejakson ensimmäiselle ja muissa kasvavissa kaupunginosissa jälkimmäiselle viisivuotisjaksolle. (Vantaan väestöennuste 2021.)

Kuvio 7. Vantaan väestöennuste 2021. Korson suuralueen väestön määrän muutos ikäryhmittäin 2011–2031.

3.6.2 Kasvatuksen ja oppimisen palvelut

Varhaiskasvatus

Korson alueella lasten määrän odotetaan suuraluetta tarkastellen pysyvän lähes ennallaan, mutta Vallinojan kaupunginosassa näyttäisi lapsimäärä kasvavan. Korson alueen päiväkotien palveluverkossa on 1980–90-luvuilla rakennettuja tiloja. Osassa vanhoja tiloja on tarvetta vähentää lapsi- ja henkilökuntamäärää ilmanvaihdon riittävyyden vuoksi tai korvata niitä kokonaan uusilla tiloilla. Korson alueelle tarvitaan kolme uutta päiväkotia seuraavan kymmenvuotiskauden aikana vastaamaan tähän tarpeeseen.

Perusopetus

Korson alueella oppilasmäärä laskee seuraavan kymmenvuotisjakson loppupäässä. Alueen oppilaat mahtuvat hyvin lähikouluihinsa. Leppäkorven koulun laajennuksen ja perusparannuksen valmistuminen vuonna 2022 selkeytti alueen koulujen oppilaaksiottoa. Osassa kouluja riittää tilaa vastaanottamaan myös alueellisia ja kaupunkitasoisia ryhmiä Koivukylän alueelta lähivuosina. Mikkolan koulun Lyyra-rakennukseen, Jokivarren kouluun ja Vierumäen Koulun Kulomäen opetuspisteeseen tehdään perusparannuksia.

Toinen aste

Alueella toimii Lumon lukio osana monitoimitaloa, jossa tullaan tekemään kunnossapitotöitä tarkasteluajanjaksolla.

3.6.3 Kaupunkikulttuurin palvelut

Kirjastopalvelut

Kirjastopalveluiden tarjonta Korson alueella on monitoimitalo Lumossa. Kirjaston tilat ovat helposti saavutettavissa asukkaiden kannalta, mutta tilojen esteettömyyttä tulee parantaa.

Kuntalaispalvelut

Vantaa-infolla on asiointipiste Korsossa. Toimipiste sijaitsee kirjaston yhteydessä. Korson asukastila sijaitsee Korson keskusalueella. Avoimen kohtaamispaikkatoiminnan ohella asukastilassa on järjestöjen, yhteisöjen ja asukkaiden toimintaa.

Kulttuuripalvelut

Kulttuuritarjonnan keskeisin paikka Korsossa on Lumossa sijaitseva Lumosali. Lumosalissa on hyvät puitteet teatteri- ja musiikkiesityksiin, tapahtumiin sekä koulutus- ja kokouskäyttöön. Salissa on 275 paikkainen nouseva katsomo ja mahdollisuus lisätä 50 paikkaa kahdella irtotuolirivillä. Lisäksi Ankkapuistoa hyödynnetään erilaisissa ulkotapahtumissa.

Liikuntapalvelut

Elmon urheilupuisto, uimahalli ja jäähalli toteutetaan palvelemaan Koivukylän ja Korson suuralueita. Korson liikuntapuiston ulkoliikuntapalveluita ja Lumon liikuntatiloja ylläpidetään. Suuralueelle toteutetaan liikuntahalli. Lähiliikuntapalveluita kehitetään koulujen ja päiväkotien pihojen parantamisella ja lähiliikuntapaikkoja toteuttamalla.

Nuorisopalvelut

Alueen nuorisotyön lähipalveluina toimivat Korson ja Mikkolan nuorisotilat. Korson nuorisotila sijaitsee Lumon lukion yhteydessä ja antaa näin mahdollisuuden oppilaitoksen kanssa tehtävän yhteistyön tiivistämiselle. Mikkolan nuorisotila sijaitsee yläasteen yhteydessä ja mahdollistaa tulevaisuudessa entistä systemaattisemman yhteistyön koulun ja alueen nuorten hyväksi. Muiden alueellisten nuorisotilojen tarve tullaan täsmentämään valmisteilla olevassa nuorisojen ja asukastilojen toimitilaverkkoselvityksessä.

3.6.4 Kaupunkiympäristön palvelut

Maankäytön ja palveluiden näkökulmasta julkisten palveluiden on hyvä sijaita Korson ja Metsolan alueella keskeisesti niin, että ne ovat hyvin saavutettavissa julkisella liikenteellä, kävellen ja pyöräillen. Laaksossa sijaitsevaan Korson erinomaiseen keskuspuistoon johtavia yhteyksiä myös radan itäpuolelta on vahvistettava ja esteettömyyteen tulee kiinnittää huomiota.

Korson suuralueen keskeisin joukkoliikenteen solmupiste on Korson asema, jonne tuovat myös bussiliikenteen yhteydet eri puolilta suuraluetta. Yleiskaavassa esitetty Pääradan baana kulkee Korson suuralueen läpi nimensä mukaisesti pääradan viertä kulkien. Pääteistä alueen halki kulkee Lahdenväylä.

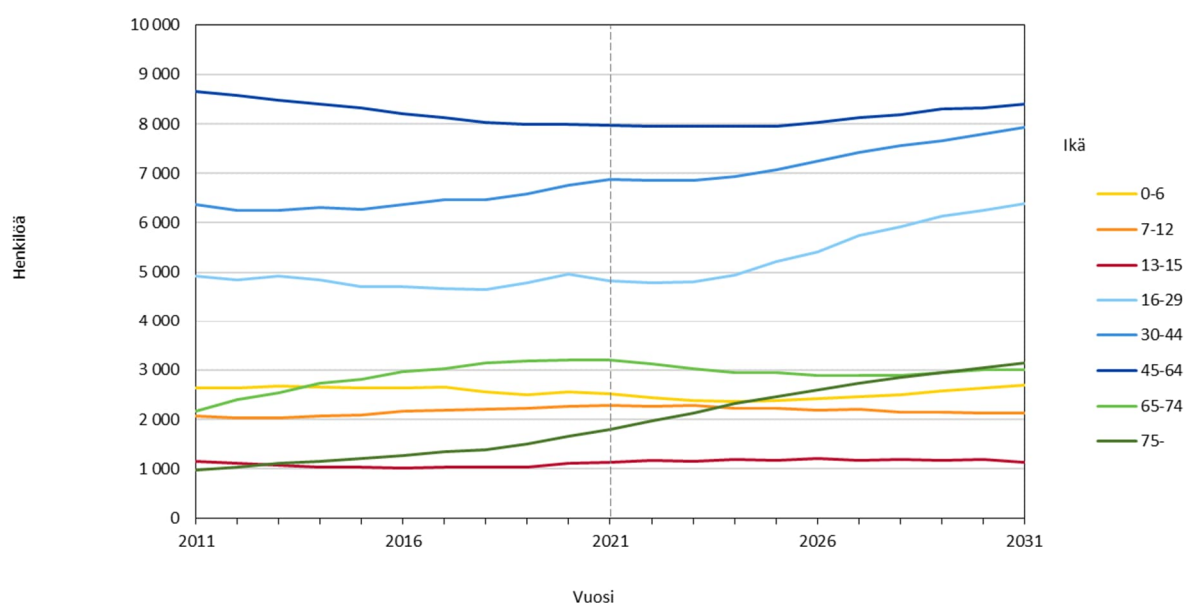
Merkittävin Korson alueen kunnallistekniikan investointikohde on Lehmustontien kaava-alue.

3.7 Hakunila

Maankäytön näkökulmasta laajaa itä-Vantaan aluetta palveleva Hakunilan keskus on idän monikulttuurinen helmi. Hakunilan keskus palveluineen kehitetään kukoistavaksi ja ihmisen mittaiseksi, ratikkaan mahdollisesti tukeutuvaksi palvelukeskittymäksi kaiken ikäisiä asukkaita ajatellen. Hakunilan keskuksen on suunniteltu laajenevan kohti länttä, kun käytöstä poistuneen bussivarikon alue ympäristöineen muuttuu asumis- ja virkistyskäyttöön. Alueelle suunnitellaan kaupallista liiketilaa, sekä esimerkiksi uusia päiväkoteja. Hakunilantien varren täydennysrakentaminen on jo käynnistynyt ja tiivistymisen odotetaan jatkuvan suunnitellun ratikan myötä.

3.7.1 Väestönkehitys

Hakunilan suuralueen osuus Vantaan väestöstä on 13 prosenttia, eli 30 600 henkilöä. Hakunilan suuralueen väestön määrän ennustetaan kasvavan ennustejakson 2021–2031 aikana noin 4 200 henkilöllä. Kasvu painottuu jakson jälkipuoliskolle. Alle kouluikäisten määrän ennakoidaan lisääntyvän noin 200 ja kouluikäisten vähentyvän noin 150 lapsella. Työikäisten määrä kasvaa 3 000 henkilöllä ja 75 vuotta täyttäneiden 1 400 henkilöllä, mutta 65–74-vuotiaiden määrä laskee noin 200 henkilöllä (kuvio 8). Hakunilan suuralueen väestönkasvu keskittyy Hakunilan kaupunginosaan, jonka väkiluvun ennustetaan kasvavan lähes 2 400 asukkaalla. Länsimäessä väestön määrä lisääntyy 1 100:lla ja Vaaralassa noin 700 henkilöllä. Hakunilassa väestönkasvu ajoittuu tasaisesti koko ennustekauden ajalle. Länsimäen ja Vaaralan väestönkasvu puolestaan painottuu ennustekauden jälkimmäiselle viisivuotisjaksolle. Kuninkaanmäen asukasmäärän ennakoidaan kasvavan hieman yli 150 henkilöllä. Muiden alueen kaupunginosien kasvu on pienempää ja asukasmäärän ennustetaan hieman vähenevän Rajakylässä ja Itä-Hakkilassa. (Vantaan väestöennuste 2021.)

Kuvio 8. Vantaan väestöennuste 2021. Hakunilan suuralueen väestön määrän muutos ikäryhmittäin 2011–2031.

3.7.2 Kasvatuksen ja oppimisen palvelut

Varhaiskasvatus

Hakunilan alueen nykyinen palveluverkko ei riitä kattamaan väestöennusteeseen perustuvaa varhaiskasvatusikäisten lasten määrän kasvua, minkä vuoksi alueelle tarvitaan uusia investointeja. Haasteena etenkin Hakunilan kaupunginosassa on alueen kehittyminen tiivistämällä kaupunkirakennetta, jonka vuoksi uusia sijainteja optimikokoisille päiväkodeille on haasteellista löytää.

Hakunilan alueen päiväkotien palveluverkossa on huomattavissa määrin 1980–90-luvuilla rakennettuja tiloja. Osa palveluverkon olemassa olevista tiloista on päiväkotiverkkoselvitysten mukaisesti tarvetta korvata kokonaan uusilla tiloilla. Osassa tiloista tulee ajankohtaiseksi tehdä osa- ja peruskorjauksia tai toiminnallisia ratkaisuja muun muassa ilmanvaihdon riittävyyden vuoksi, jotta tilat vastaavat varhaiskasvatuksen toiminnan tarpeita. Olemassa olevan palveluverkon osalta vuokra- ja paviljonkitiloista siirtyminen pysyvämpiin tilaratkaisuihin tulee lisäksi haastamaan palveluverkon kehittämistä tulevana vuosina.

Hakunilan alueella tai vaihtoehtoisesti laajemmin Itä-Vantaalla toteutetaan uudet korvaavat tilat ruotsinkieliselle varhaiskasvatukselle ja tavoitteena on yhteishanke suomenkielisen varhaiskasvatuksen kanssa.

Perusopetus

Hakunilan ja Länsimäen alueiden palveluverkkoa tulisi tarkastella toimialojen yhteistyönä päällekkäisyyksiä karsien. Molemmat alueet ovat syrjässä Tikkurilan keskuksen palveluista, joten alueiden palvelurakenteita tulisi tarkastella kokonaisvaltaisesti. Tästä toimivana esimerkkinä on Hakunilan yhteistyötalo, jonka toimintaa voisi kehittää ja laajentaa toimialojen yhteistyönä.

Hakunilan alueen kouluverkosta on tehty selvitys, josta erityisesti tulee kiinnittää huomiota Hakunilan alueen koulujen kuntoon. Eriytymiskehityksen ehkäisemiseksi koulujen tulisi olla alueen veto- ja pitovoimatekijöiden näkökulmasta erityisen houkuttelevia ja laadukkaasti rakennettuja alueen kuntalaisia palvelevia monitoimijataloja. Hakunilan alueen kouluista vain Itä-Hakkilan koulu on tällä hetkellä peruskorjausohjelmassa.

Länsimäen alueella Rajakylän koulu (1–4 lk) ja Länsimäen koulu (5–9 lk) muodostavat yhtenäisen koulupolun Vaaralan, Rajakylän ja Länsimäen alueen lapsille. Koulujen tilakapasiteetti on maksimaalisessa käytössä. Rajakylän koulun tontilla oleva asuntola muunnetaan koulun oppilashuollon käyttöön. Asuntolan käyttöä koulun tarpeisiin tulee tarkastella tarvittaessa laajemminkin, koska oppilasmäärä on alueella kasvava.

Vantaan monikielisen väestön määrän kasvaessa koulujen tilojen tulee pystyä paremmin vastaamaan palvelutarpeeseen. Perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisia opintoja (suomi toisena kielenä -opinnot, oman äidinkielen ja pienryhmäisten uskontojen opinnot) tulee pystyä järjestämään ryhmämuotoisesti opetuksen kanalta laadukkaissa tiloissa. Lisäksi monikielisten lasten ja perheiden kotouttamisen tueksi kouluilla toimii myös muita toimijoita. Myös näille toimijoille tulisi pystyä osoittamaan koululta toimintaa tukevat tilat.

Vantaan asuntorakentamisen ja väestökasvun keskittyessä suunnitellun ratikan varrelle tulee myös palveluverkkoa tarkastella tästä näkökulmasta. Vaaralan alueen ennustetun kasvun myötä tulee tarkastella Hakunilan alueen kouluverkon riittävyyttä ja ryhtyä toimiin riittävän ajoissa. Valmistelun pohjana toimii jo tehty Hakunilan alueen kouluverkkotarkastelu ja peruskoulujen kapasiteettitarkastelu.

Toinen aste

Sotungin lukion ja Sotungin peruskoulun käytössä olevan kiinteistön tilojen riittävyyttä tulee seurata. Vaikka lukiokoulutus ei ole paikallista vaan palvelee laajempaa aluetta, tarvitaan Sotungin tai Hakunilan alueelle lukiokoulutusta alueellisen kattavuuden näkökulmasta myös jatkossa. Sotungin lukion urheilupainotuksen näkökulmasta nykyinen sijainti on lukiolle erinomainen alueen kattavien urheilumaastojen ja liikuntatilojen ansiosta. Lähivuosina Sotungissa voi kuitenkin olla tarvetta esimerkiksi nykyisen kiinteistön laajentamiselle tai erillisen rakennuksen rakentamiselle lukiokoulutuksen käyttöön. Alueella on myös mahdollisesti tulevaisuudessa perusopetuksella laajennustarpeita, mikä tulee huomioida kaavoituksessa.

3.7.3 Kaupunkikulttuurin palvelut

Kirjastopalvelut

Hakunilan alueen kirjastopalveluita tarjotaan pienehköissä tiloissa suuralueen asukasmäärään nähden. Alueen väestömäärän ennustetaan kasvavan, joten kirjasto tulee tarvitsemaan lisätiloja. Mahdollinen raitiovaunuyhteyden rakentaminen lisää alueen vetovoimaa, joka vaikuttaa kirjaston palvelujen kehittämiseen alueella.

Länsimäen asukasmäärän kasvaessa nykyiset pienehköt kirjastotilat eivät täysin vastaa tarpeita. Tilojen toiminnallisuuden parantamista monipuolisemman palvelutarjonnan ja omatoimikäytön mahdollistamiseksi tullaan selvittämään.

Kuntalaispalvelut

Hakunilan suuralueen asukastilat sijaitsevat Hakunilan keskusalueella ja Länsimäessä. Hakunilan keskuksessa olevassa asukastilassa, Skomarsin torpassa, on avointa asukastilatoimintaa, minkä lisäksi järjestökäyttäjät voivat varata tiloja arki-iltoina vakituiseen toimintaansa. Järjestöt voivat varata Länsimäen asukastilaa vakituiseen toimintaansa. Muiden suuralueiden tavoin myös Hakunilan alueen asukastilaverkkoa kehitetään muuttuvien tilatarpeiden mukaisesti.

Kulttuuripalvelut

Sotungin alueen maalaismiljööön lisäksi Sotunki ja sen lähialueet pitävät sisällään useita kulttuurikohteita, joiden palveluita on mahdollista koota selkeämmiksi kokonaisuuksiksi. Suunnittelukaudella on valmistumassa esimerkiksi kulttuurireitti Håkansbölen kartanolta Laila Pullisen veistospuistoon ja kotimuseoon.

Håkansbölen kartantanoalue kunnostetaan kaupunkilaisia, kulttuurimatkailijoita ja koululaisia palvelevaksi kartanokohteeksi, jossa historia ja kartanomaisema ovat koettavissa niin ulkoillessa, kahvilakäynnillä, tapahtumissa kuin opaskierroksilla. Lastenkulttuurikeskus Pyykkityö toimii alueen lastenkulttuurin tukikohtana ja keskuksena. Sieltä käsin tuotetaan Itä-Vantaan lastenkulttuuripalveluita. Tapahtumissa hyödynnetään niin edellä mainittuja tiloja kuin Kuusijärven ulkoilualueita sekä Hakunilan urheilupuistoa.

Liikuntapalvelut

Hakunilan uimahallin, Rajakylän tenniskeskuksen, Rajakylän liikuntapuiston ja Hakunilan urheilupuiston palvelut muodostavat tärkeän osan alueen palveluverkkoa. Hakunilan urheilupuiston ulkoliikuntapalveluita kehitetään muun muassa toteuttamalla iso tekojää ja kaukalo sekä parantamalla lumetusjärjestelmää. Alueen väestömäärä edellyttää liikuntahallin toteuttamista. Alueen lähiliikuntapalveluita kehitetään koulujen ja päiväkotien pihojen parantamisella ja lähiliikuntapaikkoja toteuttamalla.

Nuorisopalvelut

Hakunilan keskuksen nuorisotila palvelee koko alueen nuorisoa ja tulee toimimaan osaltaan myös alueen asukkaiden ja järjestöjen tilana. Länsimäen nuorisotila toimii alueen lähipalveluna ja erityis- ja koulunuorisotyön tukikohtana. Tilaa käyttävät myös alueen asukkaat ja järjestöt. Muiden alueellisten nuorisotilojen tarve tullaan täsmentämään valmisteilla olevassa nuoriso- ja asukastilojen toimitilaverkkoselvityksessä.

Kuusijärvi

Kuusijärven ulkoilualueen kehittäminen on aloitettu edellisen palveluverkkosuunnitelman toimenpiteiden suuntaan. Sudentassun sillan valmistumisen myötä virkistysmahdollisuudet laajenivat Sipoonkorven kansallispuistoon. Palveluja kehitetään ulkoilualueen yleissuunnitelman ja palvelujen kehittämisen konseptikuvauksen mukaisesti.

Kuusijärven palvelutarjontaa lavennetaan ruuhkaiselta kesäkaudelta muihin vuodenaikoihin. Palveluilla tuetaan hyvinvointia luonnossa liikkumisen, saunomisen, uimisen sekä ruoka- ja kulttuurikokemusten kautta. Palveluihin ohjataan Kuusijärven verkkosivustolta ja kestäviä kulkuyhteyksiä kohteeseen parannetaan. Tapahtumallisuutta ja elämyksellisyyttä kehitetään alueen luonnon ehdoilla. Harrastamisen mahdollisuuksia parannetaan välinevuokraus- ja luontopalveluilla. Liikkumisen ohjaukseksi alueelle lisätään opasteita. Ulkoilualueen kävijämääräseurantaan luodaan tiedonkeruu- ja raportointimalli.

Tarkasteluajanjaksolla valmistuu pysäköintialueen laajennus ja alueen reitistöä, valaistusta ja opastusta parannetaan. Lisäksi rakennetaan uusi esteetön tulipaikka, uudet savusaunat ja grillikodot sekä uudet tukitilat luontopainotteisille yrittäjille. Tavoitteena on myös rakentaa uusi saunakylä sekä kahvila-ravintola- ja kokoustilarakennus.

3.7.4 Kaupunkiympäristön palvelut

Maankäytön ja palveluiden näkökulmasta erityinen Hakunilan vahvuus on keskuksen kainalosta avautuva ”vihreä olohuone”, urheilupuisto ja Håkansbölen kartanonpuisto, josta on yhteydet Sipoonkorven kansallispuistoon. Alueella on syytä varata tontti yhtenäiskoulua varten, jos perusopetusikäisten määrä kääntyy kasvuun. Mahdollisen yhtenäiskoulun sijainti urheilukentän vieressä olisi optimaalinen, ja urheilukenttä osaltaan vahvistaa alueen ulkoilupalveluita. Hakunilan mahdollisuudet toimia pääkaupunkiseudun merkittävänä ulkoilualueen porttina vahvistuvat myös keskuksen kehittymisen ja suunnitellun ratikan myötä paranevien joukkoliikenneyhteyksien myötä. Hakunilalaiset luonnehtivat Hakunilaa yhteisölliseksi, luonnonläheiseksi, monikulttuuriseksi ja mainettaan paremmaksi alueeksi – potentiaalia on!

Hakunilan joukkoliikenne on bussiliikenteen varassa. Suunnitteilla oleva Vantaan ratikka toisi raideliikenteen myös Hakunilaan, joka on tällä hetkellä ainoa Vantaan pääkeskuksista, joka ei ole raideliikenteellä saavutettavissa. Käytännössä raideliikenne tarjoaa bussiliikennettä korkeatasoisempaa ja esteettömämpää joukkoliikennettä. Runkolinja 570 aloitti liikennöinnin syksyllä 2021 reitillä Mellunmäki–Hakunila – Tikkurila–Aviapolis–Lentoasema. Yleiskaavassa baana on esitetty Tikkurilasta Lahdentielle ja sen vartta Helsingin suuntaan. Alueen autoliikenteen seudullista saavutettavuutta parantavat erityisesti Kehä III, Lahdenväylä ja Porvoonväylä.

Hakunilan keskusalueen suurimmat kunnallistekniikkainvestoinnit kohdistuvat Hakunilan entisen bussivarikon alueeseen ja muun muassa Vanhan Lahdentien siirtoon.

Hakunilan suuralueen eteläosassa Helsingin rajalla sijaitseva Länsimäki kehittyy ratikkaan tukeutuen. Länsimäen kaavarunkotyön mukaan tulevaisuuden Länsimäki tarjoaa vuonna 2045 raitiolinjaan tukeutuvaa laadukasta kaupunkirakennetta. Tällä hetkellä Länsimäkeä palvelee varsin lyhyellä etäisyydellä Helsingin puolella sijaitseva Mellunmäen metroasema. Länsimäentien kummatkin puolet kehitetään kytkeytymään entistä paremmin toisiinsa sekä kaupunkikuvallisesti että toiminnallisesti. Tähän kaupunkimaiseen ympäristöön on hyvä keskittää palveluita ja sitoa alueet yhteen käveltäviä, turvallisia ja viihtyisiä jalankulkuraitteja hyödyntäen.

4. Kaupungin yhteiset palveluverkkoasiat

VantaaInfo

Vantaa-info antaa yleisneuvontaa kaupungin sekä yhteistyökumppaneiden palveluista ja tukee asukkaita palveluihin hakeutumisessa. Vantaa-infossa annetaan myös digitukea eli neuvotaan kaupungin ja yhteistyökumppaneiden sähköisten palvelujen käytössä. Vantaa-infon ulkoisia yhteistyökumppaneita ovat esimerkiksi HSL, Kela, TE-palvelut, Poliisin lupapalvelut sekä Digi- ja väestötietovirasto.

Vantaa-infon asiakkaita palvelee monikanavaisesti puhelimitse, sähköpostitse, chatin välityksellä sekä asiointipisteissä. Asiointipisteet sijaitsevat Tikkurilassa, Myyrmäessä ja Korsossa. Yleisneuvonnan ohella palvelupisteissä annetaan muun muassa monikielistä palveluneuvontaa sekä järjestetään infotapahtumia erilaisista aiheista. Tikkurilan ja Myyrmäen Vantaa-infoissa on asiakastietokoneet sekä tulos- ja skannausmahdollisuus. Infojen henkilökunta tukee asiakaskoneiden peruskäytössä ja ohjaa turvallisen asioinnin perusteissa. Neuvonnan ja digituen ohella asiointipisteet tarjoavat monia muitakin palveluja. Niissä voi esimerkiksi hoitaa HSL:n matkakortteihin liittyviä asioita, toimittaa kaupungille ja yhteistyökumppaneille menevää postia ja ostaa vapaa-ajan tuotteita kuten kalastuslupia. Tikkurilan ja Myyrmäen Vantaa-infossa on myös näyttelytilaa vaihtuville näyttelyille.

Vantaa-info vastaa keskitetysti useisiin kaupungin eri asiakaspalvelunumeroihin, kuten varhaiskasvatuksen, kaupunkiympäristön ja pysäköinninvalvonnan linjoihin. Neuvontaa sähköisten palvelujen käytössä annetaan myös puhelimitse, sähköpostitse ja chatin välityksellä.

Lisäksi selvitetään mahdollisuutta yhteisen palvelutorin toteuttamiseen kaupungin kasvupalveluiden, Vantaa-Kerava Hyvinvointialueen ja Kelan kanssa.

Ateriapalvelut

Kaupungin ateriapalvelut tuotetaan pääosin Vantti Oy:n toimesta (86 %). Muita palveluntuottajia ovat Compass Group Finland Oy, Palmia Oy ja Attendo Oy (yhteensä 14 %). Valmistuskeittiöitä on yhteensä 44 ja palvelukeittiöitä yhteensä 140. Päivittäin valmistetaan noin 45 000 ateriala (30 300 koululounasta, 11 600 päiväkotilounasta ja 3100 hoiva- ja kotipalveluannosta (lounaat ja päivälliset). Lisäksi valmistetaan aamu-, väli- ja iltapaloja.

Vantaan kaupungin keittiöiden tämänhetkinen tuotantokapasiteetti on riittämätön kaupungin tarvitsemaan palveluun nähden. Keittiöt on suurimmaksi osaksi suunniteltu ko. kohteen omia ateriatarpeita ja pienempiä tuotantomääriä varten. Tuotantokapasiteettia ei voida nostaa ilman keittiöiden mittavia peruskorjaustoimenpiteitä, laajennuksia ja laitehankintoja.

Tarpeen mukaisen tuotantokapasiteetin saavuttamiseksi syksyllä 2021 tehtiin selvitys joidenkin Vantaan tuotantokeittiöiden laajentamisesta aluekeittiöiksi. Aluetuotantokeittiömallilla turvattaisiin samalla kaupungin ateriapalvelut häiriö- ja poikkeustilanteissa palveluntuottajista riippumatta. Osa aluekeittiöistä olisi varustukseltaan myös valmiustilakeittiöitä.

Selvityksen tuloksena saatiin arvio vuosille 2022–2030 suunniteltujen uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeiden lisätila- ja kustannustarpeista. Lisäksi vastaanottavat palvelukeittiöt tulee muutettavaksi cook & chill tuotantomalliin sopivaksi. Tämä edellyttää muun muassa riittäviä kylmä- ja varastotiloja sekä riittävää kapasiteettia ruokien kuumentamiseen ja kypsennykseen.

Aluetuotantokeittiöitä on tarkoituksenmukaista sijoittaa kaupungin eri suuralueille rakenteille tuleviin tai olemassa oleviin kohteisiin peruskorjausten yhteydessä. Yhden aluetuotantokeittiön tuotantokapasiteetti olisi noin 3 000 annosta päivässä. Keittiöiden tuotantokapasiteetti tarkentuu hankkeiden tarveselvitysvaiheessa ja niiden rakentamiseen varaudutaan investointiohjelmassa. Hankejohtoryhmän linjauksen mukaisesti vuonna 2022 suunnitteluvaiheessa olevan Varia Vehkalaan keittiö toteutetaan ensimmäisenä aluetuotantokeittiömallin mukaisena hankkeena. Muiden aluetuotantokeittiöiden toteuttaminen hyväksytään tapauskohtaisesti tarveselvitysten päätöskäsittelyn ja investointiohjelman hyväksymisen yhteydessä.

Muiden hankkeiden keittiöt suunnitellaan palvelemaan ainoastaan ko. kohteen omia ateriapalvelutarpeita toimimaan ensisijaisesti cook & chill tuotantomallilla vastaanottavina keittiöinä. Olemassa olevien kohteiden keittiötiloja kunnostetaan ja varustetaan palvelu/kuumennuskeittiöiksi samalla periaatteella.

Kielotie 13 –toimitalohanke

Vantaan kaupungin uudet toimitilat rakennetaan osoitteeseen Kielotie 13. Rakennus on hybridirakennus ja siihen sijoittuu kaupungin uusien toimitilojen lisäksi liike- ja palvelutilaa sekä asumista. Rakennuksen toteuttaa VTK Kiinteistöt ja kaupungin toimijat asettuvat siihen vuokralle. Työtiloja rakennuksessa on noin 900 kaupungin työntekijälle. Hybridirakennuksen kerrosala on 21 000 k-m², josta toimistotilaa on 11 000 k-m².

Kielotie 13 -toimitalorakennukseen keskitetään kaupungin eri toimialojen toimintoja, jotka tällä hetkellä sijaitsevat hajautetusti Tikkurilassa pääosin vuokratiloissa

Asematiellä, Kielotiellä ja Silkkitehtaantiellä. Vuokratiloista luovutaan ja osakeomisteisia tiloja kehitetään kaavallisesti. Kaupungintalo säilyy demokratiatalona kiinteästi uuteen toimitaloon integroituna.

Uuteen toimitaloon sijoittuvat tietohallinto ja tietohallinnon konsultit, Pilvitoimisto ja CGI lähituki, kasvatuksen ja oppimisen toimiala, kaupunkikulttuurin toimiala, kaupunkiympäristön toimiala pois lukien eläinlääkäripalvelut ja tukikohtien henkilöstö sekä pysäköinninvalvonnan tarkastajat. Uusiin tiloihin sijoittuu myös kaupunkistrategian ja johdon toimiala pois lukien kasvupalvelut. Rakennukseen ei ole tulossa asukas- tai asiakaspalvelupistettä.

5. Sähköisten palvelujen kehittäminen

Digitaaliset palvelut mahdollistavat ajasta ja paikasta riippumattoman asioinnin. Vantaalla digitaalisia palveluita kehitetään ja olemassa olevien käyttöä kasvatetaan Digitaalinen siirtymä -nimisen kehittämiskokonaisuuden kautta. Digitaalisen siirtymän toteututtua asukkailla on parempia mahdollisuuksia asioida sujuvasti myös digitaalisesti ja työntekijöillä tehokkaammat tavat saada sisäistä palvelua. Digitaalisessa siirtymässä tavoittelemme kaupungin palvelujen parempaa saavutettavuutta, laatua, nopeutta ja tehokkuutta. Palveluja kehitettäessä arvioidaan, milloin sähköisen asioinnin rinnalla tarvitaan edelleen kaupungin työntekijän avustamaa asiakaspalvelua. Lisäksi huolehditaan kuntalaisten digitaitojen kehittymisestä ja ehkäistään digisyrjäytymistä. Vantaa kuuluu ikäystävällisten kaupunkien verkostoon ja toteuttaa siinä hyväksi havaittuja toimintatapoja.

Vapaa-ajan käytön palveluverkon saavutettavuutta ja resurssien käytön tehokkuutta tehostetaan automatisoimalla pääsynhallintaa ja kulunvalvontaa. Tilojen käytöstä kerätään tietoa tilankäytön tehostamiseksi ja palveluverkon kehittämistä varten. Asukasryhmille ja järjestöille mahdollistetaan helppo tilojen varaaminen, tilojen omatoimikäyttö ja käytön raportointi helposti palvelun käytön yhteydessä.

Palveluiden käyttöönottoa ja käyttöä tuetaan kehittämällä digitaalisia ratkaisuja tilojen ja varusteiden opastukseen ja palautteiden keräämiseen. Ulkoilu- ja taidereittien saavutettavuuden parantamiseksi kehitetään reittisovellusta. Kaupunkikulttuurin lipujen, palveluiden ja tuotteiden hankkiminen mahdollistetaan verkkokaupasta.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetetaan tavoitteita lasten ja nuorten digitaalisen osaamisen kehittämiseksi. Varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa hyödynnetään digitaalisia välineitä ja sisältöjä lasten ja nuorten ikäkauteen soveltuvasti. Toisella asteella digitaalisten välineiden käyttö osana opiskelua on arkipäivää ja myös etäopiskelu on mahdollista osana opintoja. Kasvatuksen ja oppimisen toimialalla varsinaista sähköistä asiointia käytetään yhteydenpidon kanavana ja hakeutumistilanteissa eri palveluihin sillä varsinaisessa toiminnassa – erityisesti varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa – digitaalisuus ei korvaa fyysistä palveluverkkoa.

Vantaa on käynnistänyt DigiOne-hankkeen, jossa on mukana, Espoon, Jyväskylän, Lahden, Oulun, Tampereen ja Turun kaupungit sekä Kuntien Tiera. Hankkeen tavoitteena on luoda oppimisen ja koulutuksen järjestelmiä yhteen kokoava valtakunnallinen digitaalinen palvelualusta, jonka avulla parannetaan oppimista ja hyvinvointia sekä tuotetaan tehokkaasti laadukkaita koulutuksen palveluita. Digitaaliselle

palvelualustalle kootaan kaikki opettajan, oppijan, rehtorin, huoltajien ja hallinnon käyttämät tiedot, järjestelmät ja palvelut käyttäjäystävälliseksi kokonaisuudeksi. Hankeaikana tuotetaan palvelut perusopetukseen ja lukioon mutta palvelualustan suunnittelussa huomioidaan myös varhaiskasvatus ja ammatillinen koulutus, jotta niihin liittyvät palvelut voidaan liittää alustaan myöhemmin.

Kaupunkiympäristön toimialalla sähköisten palveluiden kehittäminen liittyy pitkälti toimialan suunnittelu-, rakennuttamis-, lupa- ja valvontaprosessien sujuvoittamiseen ja modernisoimiseen. Keskeistä työssä on toimialalla laajalti käytössä olevan MATTI-järjestelmän kehittäminen ja täysipainoinen hyödyntäminen. Sähköisten viranomaispalveluiden kehittämisessä on pitkään ollut trendinä viranomaisrajapintojen kehittäminen sen sijaan, että asiakas joutuu asioimaan usean eri viranomaisen kanssa. Tämä kehitystyö jatkuu myös tulevaisuudessa.

Tulevien vuosien aikana merkittävä osa sähköisten palveluiden kehittämisestä kaupunkiympäristön toimialalla kohdistuu lakisääteisten prosessien kehittämiseen. Parhaillaan on käynnissä maankäyttö- ja rakennuslain uudistustyö, joka toisi merkittäviä muutoksia etenkin rakentamisen lupaprosessien sähköisiin palveluihin. Toinen vireillä oleva keskeinen lainsäädäntöhanke on rakennetun ympäristön tietojärjestelmän (RYTJ) kehittäminen, jonka tavoitteena on koota kaavoitus- ja rakennuslupaprosesseissa syntyvä tieto teknisten rajapintojen kautta kaikkien saataville yhtenäisessä muodossa. Samalla kehitetään tietomallien käyttöä osana rakentamisen lupaprosesseja. Lisäksi muun muassa asemakaavoituksen ja ympäristönsuojelun sähköisen asiointin palveluita kehitetään edelleen toimialalla jo käytössä olevan Lupapiste-järjestelmän yhteyteen.

Maankäytön suunnitteluprosessien siirtyminen yhä vahvemmin paikkatietopohjaiseksi avaa uusia mahdollisia karttapohjaisten palveluiden kehittämiseen. Jatkossa siis esimerkiksi asukasvuorovaikutuksessa on yhä useammin mahdollista käydä vuoropuhelua kaupungin kanssa paikkatiedon avulla, mikä tehostaa muun muassa saadun kuntalaispalautteen käsittelyä. Suunnitteluun liittyvässä vuorovaikutuksessa taas karttapohjainen vuorovaikutuskanava antaisi asukkaille uuden, havainnollisen työkalun kertoa kaupungille tärkeistä säilytettävistä kohteista tai muutosta vaativista kohteista.

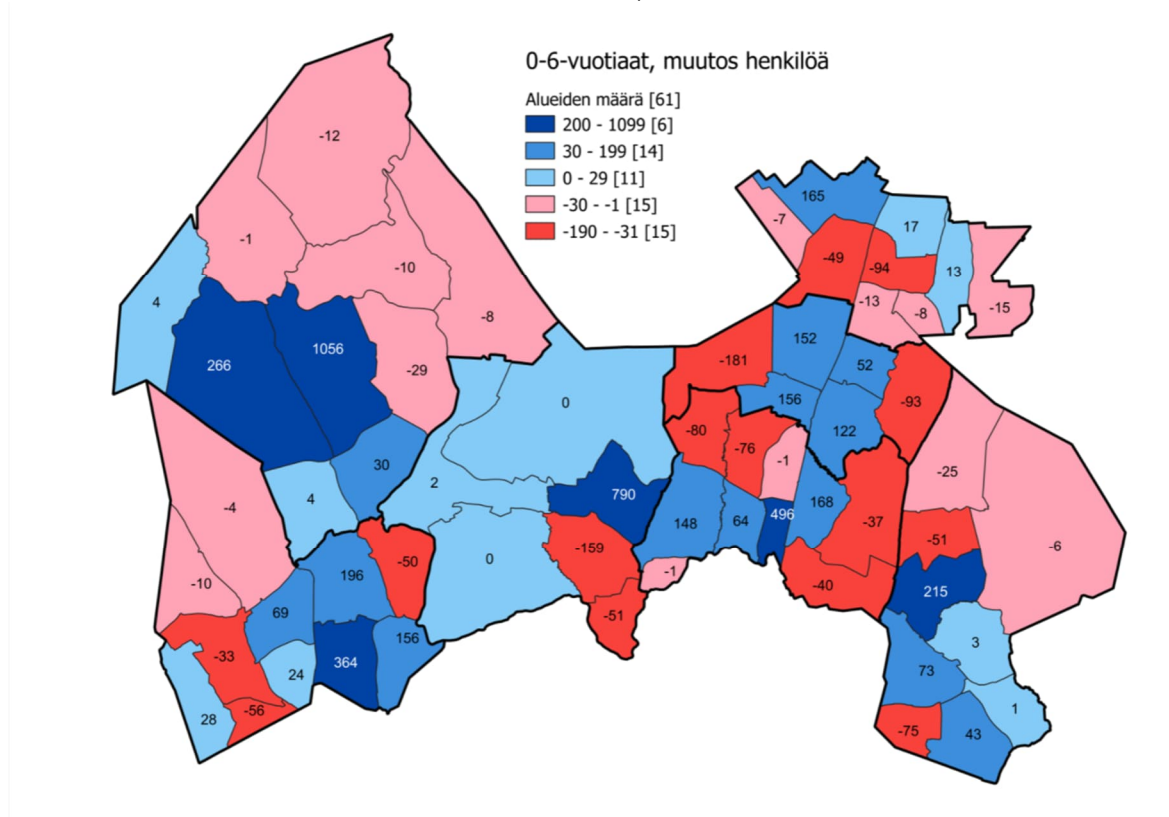
Vantaan kaupungin tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Yhtenä osana tavoitteeseen pääsemistä kaupunkiympäristön toimiala kehittää päätöksentekoa ekologisesta näkökulmasta katsottuna entistä vaikuttavammaksi ja läpinäkyvämmäksi kehittämällä ilmastoasioiden seurannan sekä viestinnän sähköisiä työkaluja.

6. Työryhmä

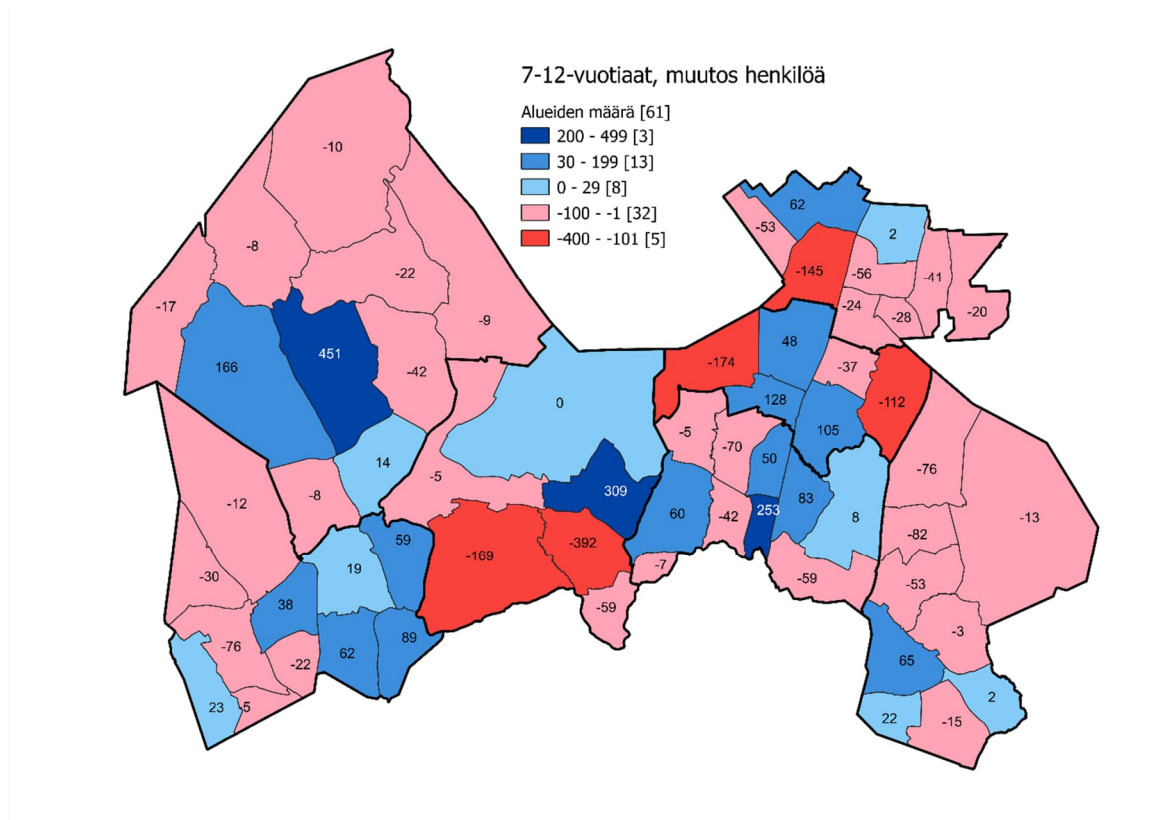
Palveluverkkosuunnitelmatyöryhmän jäseninä ovat olleet kasvatuksen ja opetuksen toimialalta talous- ja hallintopäällikkö Raakel Tiihonen, palveluverkkoasiantuntijat Hannu Haarala ja Janne Myllylä (2.11.2021 asti) sekä Satu Turunen. Kaupunkiympäristön toimialan edustajina työryhmässä ovat olleet talous- ja hallintojohtaja Jonna Hohti, kadut ja puistot palvelualueelta kehittämispäällikkö Tuula Markkanen, rakennuspäällikkö Jaakko Koivunurmi ja puistosuunnittelupäällikkö Heidi Burjam, kiinteistöt ja tilat toimitilajohtamisen tiimistä tilakeskusjohtaja Pekka Wallenius, hankepäällikkö Eija Kivineva sekä hankekehitysarkkitehdit Laura Malinen ja Merja Ryytty, kiinteistön hallinta ja asumisen tiimistä kiinteistökehityspäällikkö Tomi Henriksson, yleiskaavoituksesta johtava maisema-arkkitehti Laura Muukka ja yleiskaavasuunnittelija Jonna Kurittu, ympäristökeskuksesta ympäristösuunnittelija Tina Kristiansson sekä asemakaavoituksesta asemakaavapäällikkö Ilkka Iainne ja asemakaava-arkkitehti Terhi Kuusisto. Kaupunkikulttuurin toimialalta työryhmässä ovat olleet yhteisten palvelujen päällikkö Leena Rusanen ja koordinaattori Harri Raita. Sosiaali- ja terveydenhuollosta työryhmässä ovat olleet talous- ja hallintojohtaja Teemu Paavola (syksy 2022) ja erityisasiantuntija Eija Pyyhtiä. Kaupunkistrategian ja johdon toimialalta työryhmän puheenjohtajana on toiminut talous- ja strategiajohtaja Matti Ruusula, sihteerinä erityisasiantuntija Kirsi Vatén sekä työryhmän jäseninä talousarviopäällikkö Päivi Kandolin, tutkija Minna Mänty ja Kasvupalveluiden palvelualueen asiantuntija Suvi Lindholm. Työryhmän jäsenet ovat koordinoineet palveluverkkosuunnitelman tietojen kokoamisen omalta palvelualueeltaan sekä osallistuneet suunnitelman laatimiseen.

Liite 1. Väestöennuste, teemakartat

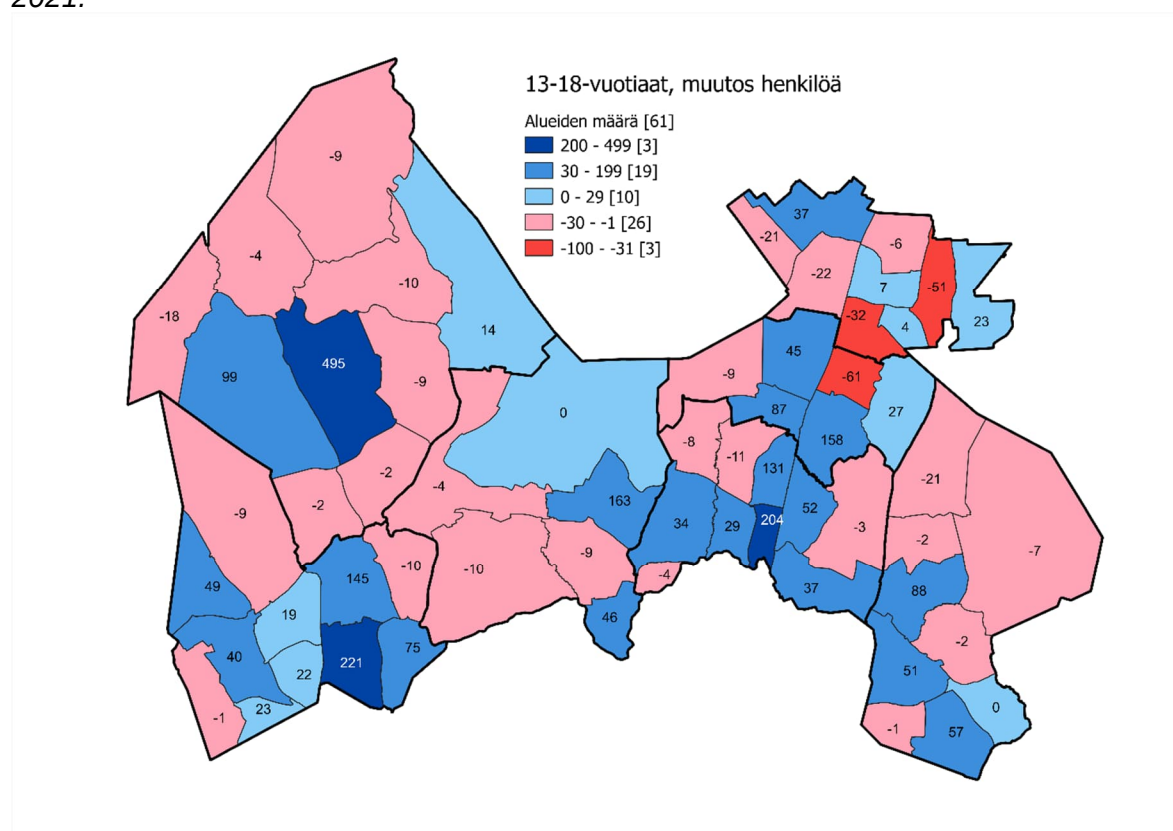
Kartta 11. Osa-alueittainen ennuste 2022–2031, 0–6-vuotiaat. Lähde: Väestöennuste 2021.

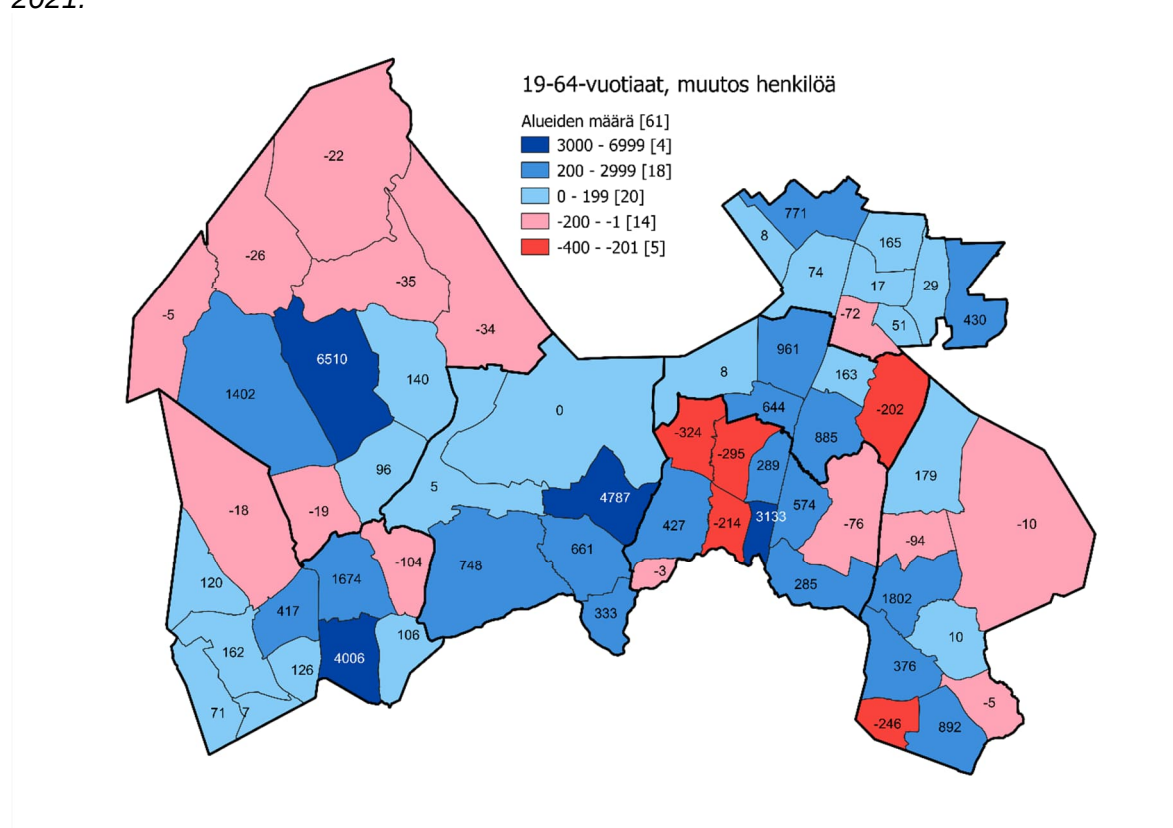
Kartta 12. Osa-alueittainen ennuste 2022–2031, 7–12-vuotiaat. Lähde: Väestöennuste 2021.

Kartta 13. Osa-alueittainen ennuste 2022–2031, 13–18-vuotiaat. Lähde: Väestöennuste 2021.

Kartta 14. Osa-alueittainen ennuste 2022–2031, 19–64-vuotiaat. Lähde: Väestöennuste 2021.

65-74-vuotiaat, muutos henkilöä

Alueiden määrä [61]

- 100 - 399 [4]
- 50 - 99 [14]
- 0 - 49 [21]
- 100 - -1 [17]
- 500 - -101 [5]

75+-vuotiaat, muutos henkilöä

Alueiden määrä [61]

- 300 - 599 [7]
- 200 - 299 [8]
- 0- 199 [44]
- 10 - -1 [2]

Liite 2. Edunvalvonta (sote- ja valtion palvelut Vantaalla)

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala vastaa sosiaali- ja terveystalouden toimialaan sekä suun terveydenhuollon liikelaitoksen tehtäväalueeseen kuuluvien asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialaan kuuluvat talous- ja hallintopalvelujen, perhe- ja sosiaalipalvelujen, vanhus- ja vammaispalvelujen ja terveystalouden palvelualueet sekä suun terveydenhuollon liikelaitos. Toimiala järjestää palvelut omana tuotantona sekä kumppanuuksia hyödyntäen yhteistyössä kuntien, kuntayhtymien, yritysten ja järjestöjen kanssa. Toimiala vastaa erikoissairaanhoidon järjestämisestä ja kustannuksista sekä yhteistyöstä erikoissairaanhoidon kanssa. Erikoissairaanhoidon tuottaa pääosin HUS-kuntayhtymä.

Sosiaali- ja terveystalouden palvelujen ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta lähtien. Uudistuksen myötä sosiaali- ja terveydenhuollon käytössä olevat toimitilat siirtyvät hyvinvointialueen hallintaan 1.1.2023.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan palveluverkko koostuu noin 230 toimipisteestä, jotka sijaitsevat noin 130 eri osoitteessa eri puolilla kaupunkia. Määrällisesti toimipisteitä on eniten Tikkurilan, Myyrmäen ja Koivukylän ja Korson suuralueilla. Toimialan johdon ja hallinnon toimipaikat sijaitsevat Tikkurilan ja Aviapoliksen suuralueilla.

Vantaalla on nykyisellään seitsemän terveysasemaa. Kahdeksas, Kivistön palvelukeskittymään avautuva terveysasema aloittaa toimintansa vuoden 2023 syksyllä. Terveysasemien palveluvalikoima vaihtelee asemittain; useimmille terveysasemille on keskitetty monipuolisesti sekä sosiaali- että terveystalouden palveluja.

Vantaan voimakas väestönkasvu ja väestön ikääntyminen vaikuttavat merkittävästi sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristöön. Väestönkasvu painottuu eri tavoin kaupungin eri osiin ja aiheuttaa siten paineita myös toimitiloille ja niiden riittävyydelle ja ikääntyneiden asumispalvelujen lisäämiselle. Palveluverkon pitkän aikavälin suunnitteluun vaikuttaa väestökehityksen ohella palvelutarpeen muutokset, tilojen kunto ja toimivuus sekä uusien palvelumuotojen kehittyminen, kuten digitaaliset, liikkuvat ja kotiin viettävät palvelut.

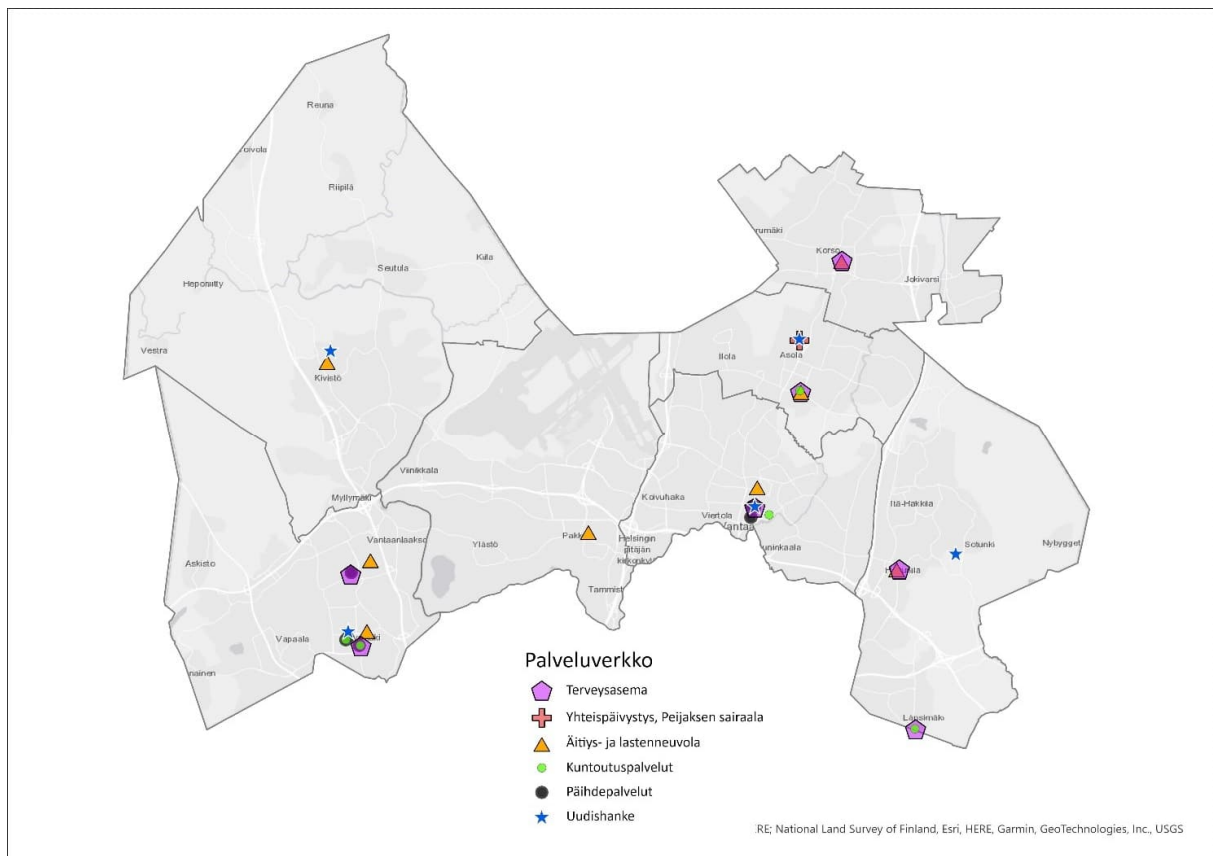
Tikkurilan terveys- ja hyvinvointikeskuksen ja Peijas kampuksen rakentuminen tulevat vaikuttamaan merkittävästi sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkkoon vuosikymmenen loppupuolella. Esimerkiksi valtaosa Tikkurilan alueen sosiaali- ja terveystalouden palveluista on määrä siirtyä terveys- ja hyvinvointikeskukseen ja sen yhteyteen tulevaan perhekeskukseen rakennuksen valmistuttua. Väestön ikääntyminen luo tarpeita vanhusten asumispalvelujen kehittämiseksi ja lisäämiseksi. Vantaalle on määrä valmistua kolme noin 200-paikkaista vanhustenkeskusta vuosikymmenen loppuun mennessä Tikkurilan, Hakunilan ja Kivistön suuralueilla.

Terveystalouden palvelut

Terveystalouden palvelujen tehtävänä on edistää kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia sekä ehkäistä ja hoitaa sairauksia. Terveystalouden palvelualue järjestää ja tuottaa väestön tarpeen mukaiset, terveydenhuoltolain edellyttämät terveystalouden palvelut, neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut, lääkinnällisen kuntoutuksen palvelut, perustason mielenterveyshuollon palvelut sekä perus- ja erityistason päihdehuollon palvelut.

Terveysasemia on Vantaalla seitsemän ja niihin on keskittynyt laajasti erilaisia terveyspalveluja, kuten lääkärin, sairaanhoitajan ja terveydenhoitajan vastaanotot. Useimmilla terveysasemilla on myös kuntoutuspalveluja ja psykiatrisen sairaanhoitajan vastaanotto. Apuvälinepalvelut on keskitetty Myyrmäen ja Koivukylän terveysasemille. Neuvoloita on kahdeksan ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollon toiminnot järjestetään noin 80 oppilaitoksessa. Päihde- ja mielenterveyspalveluja tarjotaan terveysasemien lisäksi päihdepoliklinikoilla, terveysneuvontapisteissä ja päihdevieroitusyksikössä.

Terveyspalvelujen palveluverkkoon vaikuttavia uudishankkeita ovat muun muassa Lännen perhekeskus Myyrmäen suuralueella, Kivistön terveysasema, Tikkurilan terveys- ja hyvinvointikeskus, Hakunilan perhekeskus ja Peijas kampus.

Kartta 17. Sosiaali- ja terveydenhuollon terveyspalvelujen palveluverkko. Uudishankkeiden sijainti ei ole tarkka, vaan ne näkyvät kartalla kaupunginosan tai suuralueen keskipisteessä. Uudishankkeet ovat Vantaan kaupungin talousarvion 2022 toimitilainvestointiohjelman mukaisia hankkeita vuosille 2022–2031. Talousarvio on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 13.12.2021.

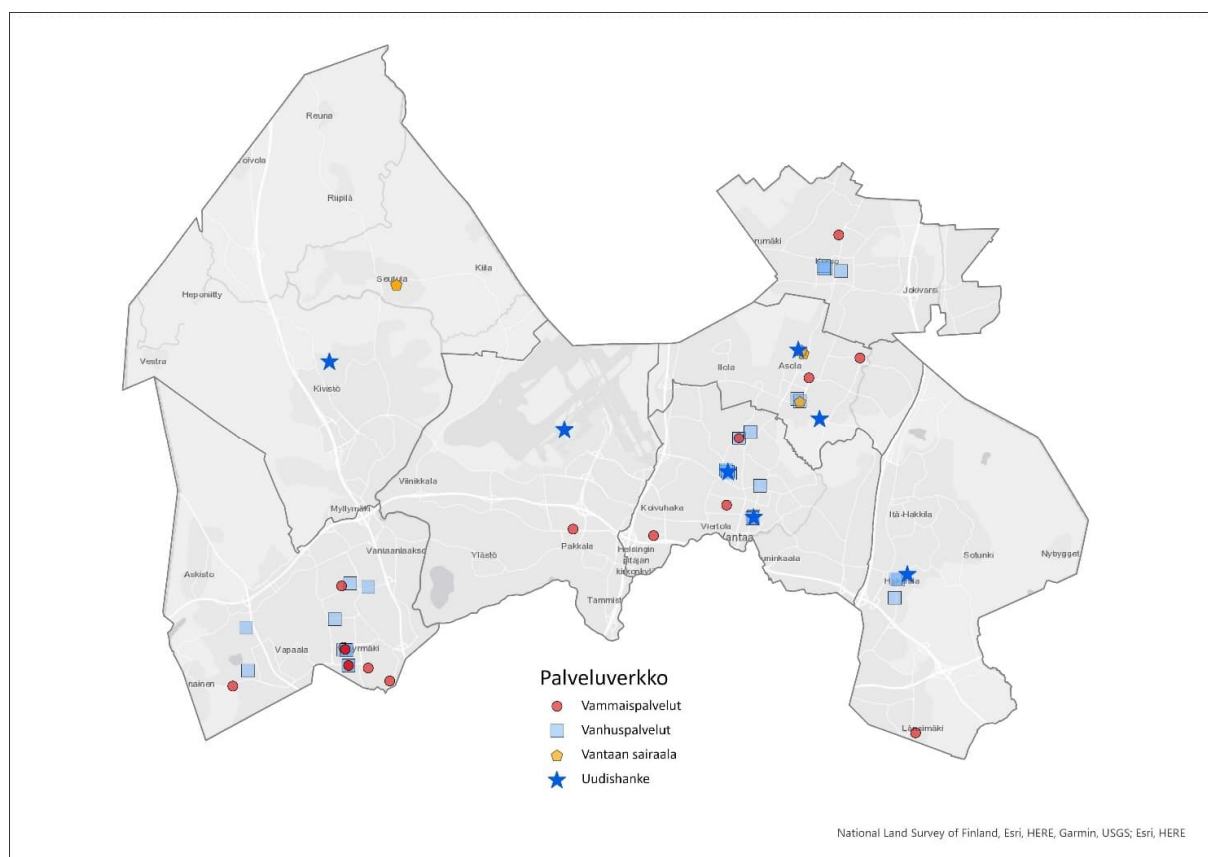
Vanhus- ja vammaispalvelut

Vanhus- ja vammaispalvelujen tavoitteena on osaltaan tukea ja mahdollistaa kunta-laisten mahdollisimman itsenäinen ja toimintakykyinen kotona asuminen. Palvelut järjestetään kaupungin omana toimintana, ostopalveluina, palvelusetelillä ja henkilökohtaisen budjetin avulla.

Vanhus- ja vammaispalvelujen palvelualueen toiminta on organisoitu erityisasumisen, kotona asumisen tuen, ostopalvelujen ja Vantaan sairaalan palveluyksiköihin.

Kotona asumisen tuen palveluyksikön vastuulle kuuluvat asiakasohjaus, kotihoito, vammaisten työ- ja päivätoiminta sekä vanhusten päivätoiminta. Erityisasumisen palveluyksiköissä tuotetaan erilaisia lakisääteisiä asumispalveluja ikääntyneille ja vammaisille. Vantaan sairaalan palveluyksikkö vastaa Vantaan perusterveydenhuollon sairaalatoiminnasta. Palveluyksikköön kuuluu toimipisteitä Katriinan sairaalassa ja Peijaksen sairaalassa.

Vanhus- ja vammaispalvelujen palveluverkkoon vaikuttavia uudishankkeita ovat muun muassa Peijas kampus, Tikkurilan terveys- ja hyvinvointikeskus, uudet vanhustenkeskukset Tikkurilaan, Hakunilaan ja Kivistöön sekä kehitysvammaisten toimintakeskus Itä-Vantaalle. Katriinan sairaalan toiminnot siirtyvät Peijas kampukselle vuosikymmenen loppupuolella uuden vuodeosastorakennuksen valmistuttua.

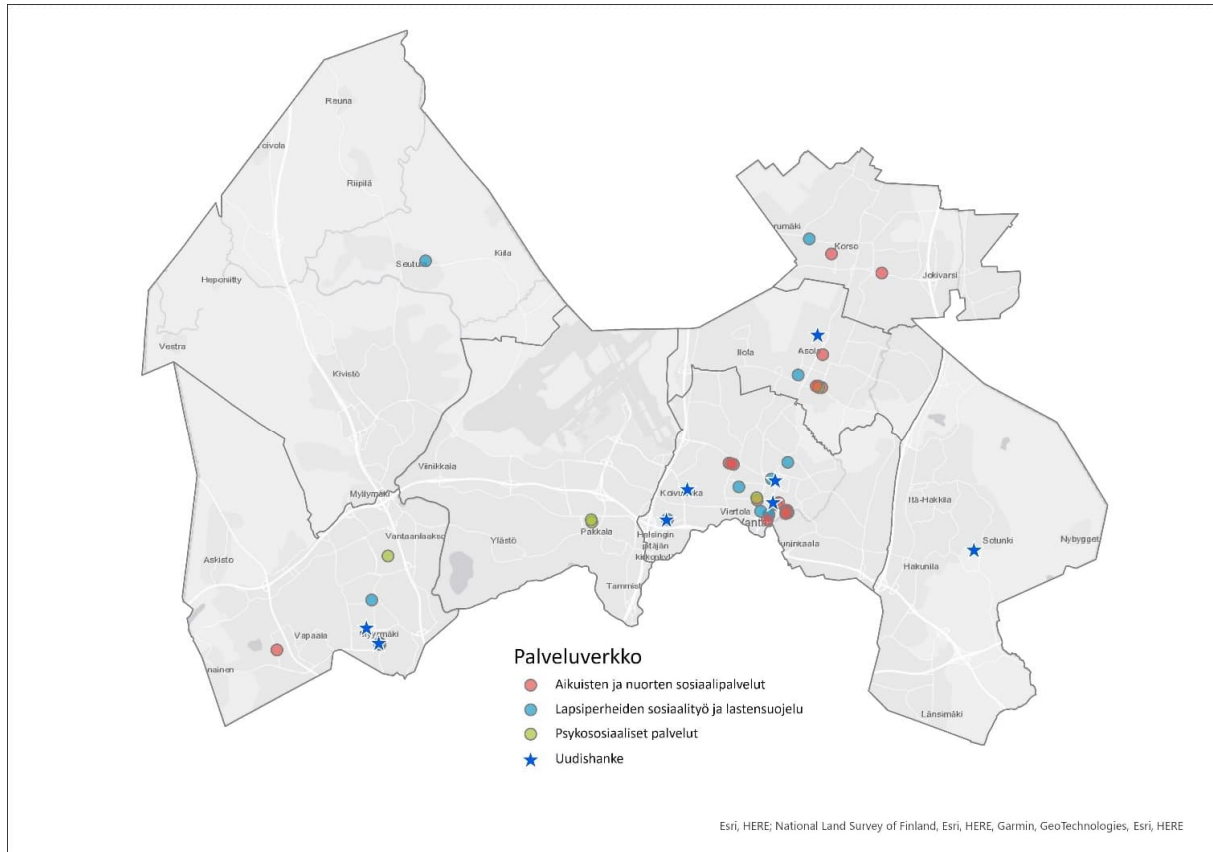

Kartta 18. Sosiaali- ja terveydenhuollon vanhus- ja vammaispalvelujen palveluverkko. Uudishankkeiden sijainti ei ole tarkka, vaan ne näkyvät kartalla kaupunginosan tai suuralueen keskipisteessä. Uudishankkeet ovat Vantaan kaupungin talousarvion 2022 toimitilainvestointiohjelman mukaisia hankkeita vuosille 2022–2031. Talousarvio on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 13.12.2021.

Perhe- ja sosiaalipalvelut

Perhe- ja sosiaalipalvelujen palvelualueen tehtävänä on edistää asukkaiden hyvinvointia järjestämällä lakisääteisiä ennaltaehkäiseviä, tukea antavia ja viimesijaisia sosiaali- ja terveystalveluja. Palvelualueeseen kuuluu lapsiperheiden sosiaalityön ja lastensuojelun, aikuisten ja nuorten sosiaalipalvelujen sekä psykososiaalisten palvelujen palveluyksiköt sekä keskitetty laatu-, osto- ja valvontayksikkö. Perhekeskushankkeet tulevat vaikuttamaan vuosikymmenen kuluessa perhe- ja sosiaalipalvelujen palveluverkkoon. Investointisuunnitelmassa 2022–2031 on hankkeena Lännen perhekeskus Myyrmäen alueelle ja Hakunilan perhekeskus. Myös

Tikkurilan terveys- ja hyvinvointikeskuksen yhteyteen on määrä rakentua perhekeskus, jolloin lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia ja terveyttä edistäviä ja varhaisen tuen, hoidon ja kuntoutuksen palveluja voidaan tarjota samassa toimipaikassa usean erillisen toimipisteen sijaan. Koivukylässä sijaitsevaa lapsiperheiden palvelujen ja avoimen kohtaamispaikan keskittymää kehitetään perhekeskuksen toimipisteeksi toiminnallisesti ja uusin tilaratkaisuin. Hoivatila Vuorikummun laajennus ja Koisonittyhanke ovat niin ikään osa perhe- ja sosiaalipalvelujen palveluverkkoa.

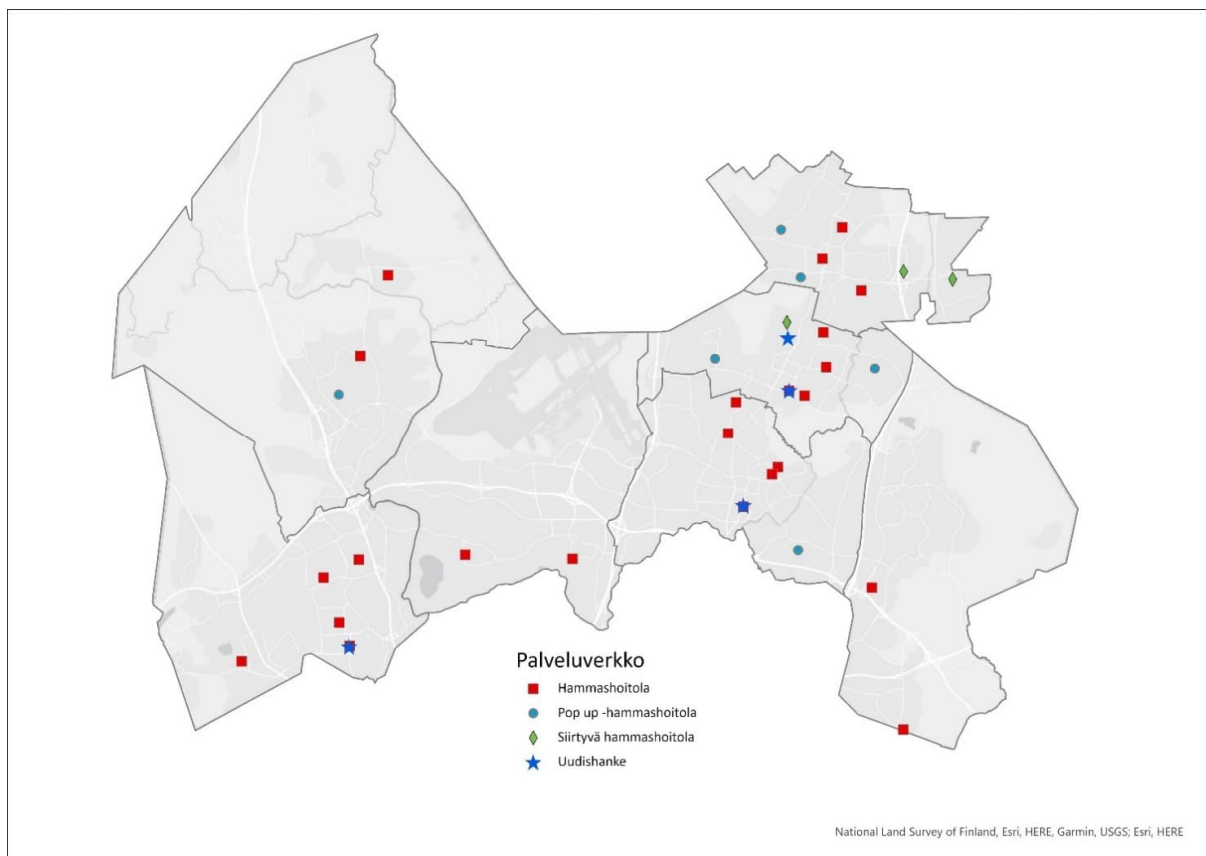

Kartta 19. Sosiaali- ja terveydenhuollon perhe- ja sosiaalipalvelujen palveluverkko. Uudishankkeiden sijainti ei ole tarkka, vaan ne näkyvät kartalla kaupunginosan tai suuralueen keskipisteessä. Uudishankkeet ovat Vantaan kaupungin talousarvion 2022 toimitilainvestointiohjelman mukaisia hankkeita vuosille 2022–2031. Talousarvio on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 13.12.2021.

Suun terveydenhuolto

Suun terveydenhuollon palvelujen tehtävänä on edistää kuntalaisten suun terveyttä ja hyvinvointia ennalta ehkäisemällä ja sairauksia hoitamalla sekä toimintakykyä parantavilla kuntoutustoimenpiteillä. Suun terveydenhuollon organisaatio muodostuu viidestä palveluyksiköstä; erikoishoito, Länsi-Vantaa, Itä-Vantaa, hoitotyö ja palveluohjaus.

Suun terveydenhuollon palveluverkko muodostuu 23 hammashoitolasta, kahdesta kiertävästä pop up –hoitolasta ja yhdestä siirtyvästä, eli niin sanotusta autohoitolasta. Suun terveydenhuollon palveluverkkoon vaikuttavia hankkeita ovat muun muassa Tikkurilan terveys- ja hyvinvointikeskus ja Peijas kampus. Lisäksi investointisuunnitelmaan 2022–2031 sisältyy hankkeena muun muassa Lehtikuusen hammashoitolan peruskorjaus, ja Koivukylän sekä Myyrmäen hammashoitoloiden laajennus- ja tilamuutostyöt.

Kartta 20. Sosiaali- ja terveydenhuollon suun terveyden huollon palveluverkko. Uudishankkeiden sijainti ei ole tarkka, vaan ne näkyvät kartalla kaupunginosan tai suuralueen keskipisteessä. Uudishankkeet ovat Vantaan kaupungin talousarvion 2022 toimitilainvestointiohjelman mukaisia hankkeita vuosille 2022–2031. Talousarvio on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 13.12.2021.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos

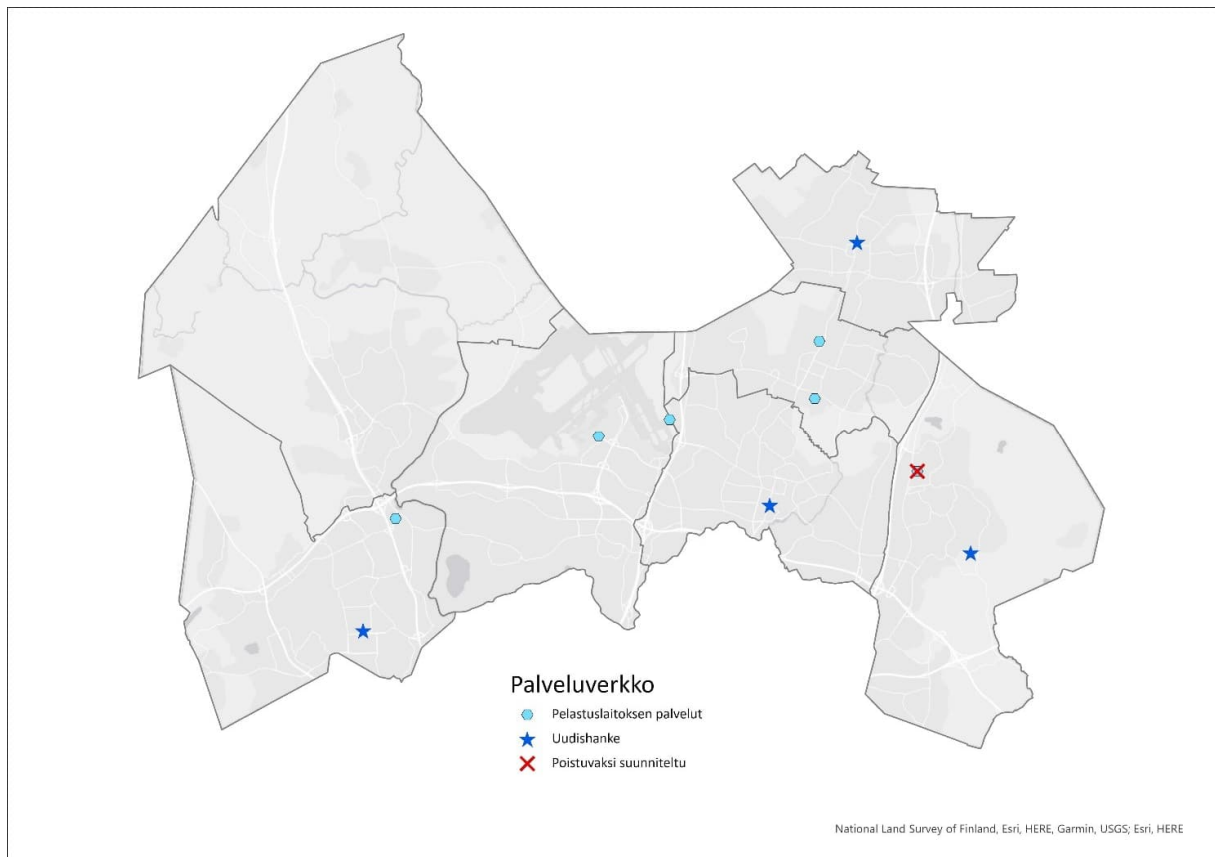
Pelastustoiminnan resurssien eli paloasemaverkoston sijoittamistarpeet määritellään riskianalyysissä. Pelastustoimen alue on jaettu neliökilometrin kokoisiin ruutuihin, jotka luokitellaan riskiluokkiin 1–4. Riskiluokka määräytyy ruudun asukasmäärän, kerrosalan, tapahtuneiden onnettomuuksien ja niiden seurauksien sekä mahdolliset erityisten riskikohteiden perusteella. Riskiluokan 1 ruudut, jotka ovat siis tyypillisesti asukastihentymiä, tulee tavoittaa 6 minuutissa hälytyksestä. Myös ensihoidossa Hus tekee osittain samoihin perusteisiin pohjautuvan tarkastelun, jota käytetään ensihoitoyksiköiden sijoittamiseen.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen alue (Vantaa, Kerava, Nurmijärvi, Tuusula, Järvenpää, Pornainen, Hyvinkää ja Mäntsälä) on asukasluvultaan Suomen nopeimmin kasvavaa aluetta, minkä seurauksena riskiluokan 1 alueiden määrä kasvaa jatkuvasti. Kun myös liikennemäärät ovat lisääntyneet merkittävästi, tavoittaa pelastuslaitos onnettomuuskohteet yhä harvemmin 6 minuutin tavoiteajassa. Suurimmat puutteet ovat Vantaalla.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto, jäljempänä AVI, lähetti 14.10.2020 selvityspyynnön, jossa se pyysi alueen pelastustoimelta omaa selvitystä ja näkemystä pelastustoiminnan palvelutason riittävydestä, liittyen ensimmäisen yksikön kiireellisten tehtävien ruutukohtaisiin toimintavalmiusaikojen toteutumiseen sekä selvitystä pelastustoiminnan palvelutasossa esiintyvän huomattavan epäkohdan korjaamiseksi.

Pelastuslaitos valmisteli selvityksen puutteista ja suunnitelman niiden korjaamiseksi. Suunnitelman mukaan Vantaalle rakennetaan vuoden 2026 loppuun mennessä neljä uutta pientä paloasemaa eli valmiusasemaa, joista yksi korvaa nykyiset Itä-Hakkilan toimitilat. Uusilla valmiusasemilla yhdistetään pelastustoiminnan ja ensihoidon tarpeet sekä varmistetaan paikallisen sopimuspalkokunnan (VPK) toiminta-edellytykset asianmukaisissa tiloissa.

AVI antoi asiasta päätöksensä 21.4.2021, jossa se edellytti korjaamaan pelastustoimen palvelutason pelastuslain edellyttämälle tasolle pelastuslaitoksen tekemän suunnitelman mukaisesti. Pelastuslaitos ja Vantaan kaupunki ovat tämän jälkeen valmistelleet uusien valmiusasemien rakentamista. Koska pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy 1.1.2023 kunnilta hyvinvointialueille, lopullisen päätöksen rakentamisesta sekä sopimuksen rakennuttajan kanssa tekee Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen aluevaltuusto kesällä 2022.

Kartta 21. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen palveluverkko. Uudishankkeiden sijainti ei ole tarkka, vaan ne näkyvät kartalla kaupunginosan tai suuralueen keskipisteessä. Uudishankkeet ovat Vantaan kaupungin talousarvion 2022 toimitilainvestointiohjelman mukaisia hankkeita vuosille 2022–2031. Talousarvio on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 13.12.2021.

Kasvupalvelut

Kuntouttava työtoiminta ja sen myötä valmennustalot Luxi, Reeli ja Koutsi tulevat siirtymään hyvinvointialueelle 1.1.2023.

Liite 3. Vaikuttamistoimielimien kannanotot

Svenska kommitté 11.4.2022

Svenska kommittén beslöt att välja följande fyra gemensamma prioriteringar i planen för servicenätet på stadsnivå 2022–2031

1. Svenskspråkig service ska tas med i planeringsskedet i alla serviceområden.
2. Det ska finnas mera tjänster på svenska inom kultur- och idrottsservicen, dessa tjänster är bristfälliga idag.
3. I Håkansböle storområde ska ett större daghem för svenskspråkiga planeras och en tomt för detta ändamål ska anvisas. (Det finns pengar för det i investeringsbudgeten.)
4. Det ska ordnas tillräckligt många och mångsidiga hobbymöjligheter på svenska främst för barn och unga. Dessutom önskade påverkansorganet tillägga att svenska kommittén riktar följande fråga till stadsplaneringen: vad kan man göra för att få in svenskspråkig service i planeringsskedet, i synnerhet inom markanvändningen?

Nuorisovaltuusto 25.4.2022, kannanotto

Vantaan nuorisovaltuusto haluaa, että kaupunkitasoisessa palveluverkkosuunnitelmassa 2022–2031 taataan vantaalaisille nuorille oleellisten palveluiden laatu.

Nuorisovaltuusto pitää tärkeänä, että kaikki palvelut ovat saavutettavissa julkisen liikenteen välineillä. Tarkoitetaan, että palvelut eivät vain sijaitse julkisen liikenteen reitin varrella vaan matkat ovat kohtuullisen pituisia. Julkisen liikenteen välineiden vaihtoa kesken matkan tulisi myös pystyä minimoimaan. Nimenomaan suorat ja yksinkertaiset julkisen liikenteen yhteydet houkuttelevat käyttämään palveluita. Aidosti toimivat julkiset kulkuyhteydet tarjottuihin palveluihin edistävät myös päästövähennystavoitteita.

Nuorisopalveluiden osalta nuorisovaltuusto toivoo kehitystä. Nuorisotiloja kaivataan paikkoihin, joissa nuoret ovat tottuneet viettämään vapaa-aikaansa kuten ostoskeskusten yhteyteen. Tällöin nuorisotilat olisi helpompi saavuttaa ja nuorisovaltuusto kokee, että tällaiset nuorisotilat tavoittaisivat suuremman kävijämäärän ja tarjoaisivat paremman vapaa-ajanviettopaikan kuin ostoskeskusten liepeillä oleileminen.

Nuorisovaltuusto kaipaa myös ratkaisuja koulujen tilanpuutteeseen. Jotta opiskeluympäristöt ovat oppimista tukevia, täytyy tarjotut tilat olla nykypäiväiseen opiskeluun soveltuvia sekä riittävän tilavia. Etenkin vanhempien koulurakennusten tilatarpeet tulee olla tiedossa, ja niiden pohjalta tulee selvittää, onko tiloissa tarvetta kehitykselle. Myös henkilökunnan ja oppilaiden kokemukset tilojen riittävyydestä tulee huomioida. Toiveena on myös, että asuntojen kasvavaan kysyntään vastataan alueellisesti. Palveluverkon suunnittelussa tulee myös ottaa huomioon kestävät toimenpiteet, ja palveluiden toteutuksessa ympäristöystävälliset sekä kestävät toimintatavat.

Vammaisneuvosto 13.4.2022, lausunto

Palveluverkkosuunnitelman valmistelusta on kerrottu vaikuttamistoimielimille huhti-toukokuun aikana ja tarkoituksena on, että kukin vaikuttamistoimielin muodostaisi suunnitelmasta oman yhteisen kannanottonsa. Nämä kannanotot sisällytetään suunnitelman liitemateriaaliksi. Suunnitelma menee lausunnolle lautakuntiin elokuussa, kaupunginhallituksen ja -valtuuston käsittelyyn syys-lokakuussa.

Tällä lausunnolla on tarkoitus tuoda palveluverkkosuunnitelmaan 2022–2031 vammaisneuvosto näkökulmat sekä huomiot tulevaa palveluverkkoa rakentaessa. Lausuntopyyntö on tullut Kaupunginjohtajan ja strategian toimialalta ja vammaisneuvosto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto tähän teemaan.

Koska jatkossa koko väestön kannalta olennaisen keskeisiä palveluverkkoja suunnitellaan kahdella eri tasolla, on niiden synkronointi erityisen tärkeää. Taloudellisten ja toiminnallisten synergiaetujen saavuttamiseksi kaupungin ja hyvinvointialueen kiinteä yhteistyö ja vuoropuhelu suunnitelmien valmistelussa on erityisen toivottavaa. Tästä syystä pitäisi myös pyrkiä siihen, että suunnitelmia laadittaisiin myös ajallisesti samanaikaisesti.

Huomioita palveluverkkosuunnitelmasta vuosille 2022–2031

Palveluverkkoa kehittäessä tulee huomioida vammaisten korkea syrjäytymisriski yhteiskunnasta. Vammaisten henkilöiden asema on Suomalaisessa yhteiskunnassa haastava ja rakenteellisen syrjinnän ilmiöitä nousee edelleen kaupungin eri toiminoissa. Rakenteellisen syrjäytymisen myötä riski yksilön syrjäytymiseen yhteiskunnasta nousee korkeaksi. Palveluverkkosuunnitelma 2022–2031 sen nykyisessä muodossaan on jättänyt huomiotta vammaiset henkilöt ja vammaisia henkilöitä ei mainita.

Vantaan vammaisneuvosto pitää tärkeänä, että palveluverkkosuunnitelmaan vuosille 2022–2031 jalkautetaan YK:n vammaisten henkilöiden sopimuksen sisältö artikloineen. Palveluverkkosuunnitelman kehittämisen tueksi osaksi valmistelua tulee ottaa sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 2021 julkaisema kansallinen toimenpideohjelma, jossa on listattuna konkreettisella tasolla eri hallinnon aloille suunnatut tavoitteet ja toimenpiteet, jotka sisältyvät YK:n vammaisten henkilöiden sopimuksen artikloihin.

Koska sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuu on siirtymässä 1.1.2023 alkaen uusille hyvinvointialueille, tarkastelee ymmärrettävästä syystä Vantaan kaupungin palveluverkkosuunnitelma 2022–2031 kaupungin muiden toimialojen toimintaa. Palveluverkkoa koskevat toimenpiteet kansallisesta toimenpideohjelmasta:

1. Vammaisten henkilöiden osallisuus (Vammaisyleissopimus 4.3 artikla)
2. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo (Vammaisyleissopimus 5, 6, 7, 12 ja 13 artiklat)
3. Esteettömyys ja saavutettavuus (Vammaisyleissopimus 9 ja 21 artiklat)
4. Turvallisuus ja vaaratilanteet (Vammaisyleissopimus 11 artikla)
5. Liikkuminen (Vammaisyleissopimus 9, 18 ja 20 artiklat)
6. Kulttuuri-, virkistys – ja vapaa-ajan toiminta sekä liikunta (Vammaisyleissopimus 30 artikla)
7. Tietoisuuden ja tietopohjan lisääminen (Vammaisyleissopimus 8 ja 31 artiklat)

Vanhusneuvosto 20.4.2022, lausunto

Palveluverkkosuunnitelman valmistelusta on kerrottu vaikuttamistoimielimille huhti-toukokuun aikana ja tarkoituksena on, että kukin vaikuttamistoimielin muodostaisi suunnitelmasta oman yhteisen kannanottonsa. Nämä kannanotot sisällytetään suunnitelman liitemateriaaliksi. Suunnitelma menee lausunnolle lautakuntiin elokuussa, kaupunginhallituksen ja -valtuuston käsittelyyn syys-lokakuussa.

Tällä lausunnolla on tarkoitus tuoda palveluverkkosuunnitelmaan 2022–2031 vanhusneuvoston näkökulmat sekä huomiot tulevaa palveluverkkoa rakentaessa. Lausuntopyyntö on tullut Kaupunginjohtajan ja strategian toimialalta ja vanhusneuvosto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto tähän teemaan. Vanhusneuvoston lausuntoa on ollut valmistelemassa vanhusneuvoston jäsenet Marja-Liisa Saares, Risto Pyhälä ja Varpu Peltonen. Vanhusneuvoston työryhmän työskentelyyn osallistunut myös Vanhusneuvoston koordinaattori Kalle-Pekka Hietala.

Koska jatkossa koko väestön kannalta olennaisen keskeisiä palveluverkkoja suunnitellaan kahdella eri tasolla, on niiden synkronointi erityisen tärkeää. Taloudellisten ja toiminnallisten synergiaetujen saavuttamiseksi kaupungin ja hyvinvointialueen kiinteä yhteistyö ja vuoropuhelu suunnitelmien valmistelussa on erityisen toivottavaa. Tästä syystä pitäisi myös pyrkiä siihen, että suunnitelmia laadittaisiin myös ajallisesti samanaikaisesti.

Huomioita palveluverkkosuunnitelmasta vuosille 2022–2031

Vanhusneuvosto nostaa esille huolena, että ikääntyneiden ihmisten näkökulma ja huomiointi nousee esille ainoastaan kirjastopalvelujen osalta. Suunnitelma jättää merkittävästi ikääntyneen väestön huomiotta esimerkiksi kaavoitukseen ja rakentamiseen liittyvissä kysymyksissä. Palveluverkkosuunnitelma jättää myös huomiotta hyvinvointialueen vastuulle olevien tehtävien huomioon ja kuinka hyvinvointialueen sekä kaupungin palveluverkon rakenteet vastaavat yhteisesti erilaisiin ikääntyneitä väestöä koskeviin tulevaisuuden haasteisiin.

Palveluverkkosuunnitelmassa pitää vanhusneuvoston mielestä huomioida enemmän ikääntyneen väestön merkittävä kasvu Vantaan kaupungin alueella. Ikääntynyt väestön lukumäärän ennustetaan kasvavan vuoteen 2025 mennessä noin 20 000 henkeen nykyisestä 16 000. Ennustekauden loppuun 2045 mennessä 75 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä kasvaa 6,4 prosentista 8,9 prosenttiin. Ikääntyvän väestön määrän kasvaessa myös dementiaa sairastavien määrä kasvaa, mikä merkitsee myös palvelutarpeen määrän kasvua. Vanhusneuvosto pitää tärkeänä, että osana palveluverkkosuunnitelman toimeenpanoa huomioidaan Ympäristöministeriön suositusten mukaisesti muistiystävällisen asuinalueen rakentaminen (Vantaan kaupungin tulee palveluverkkosuunnittelussaan panostaa vahvemmin hyvinvointityön edistämiseen ja pyrkiä ennaltaehkäisemään yhteistyössä tulevan hyvinvointialueen kanssa. Ennaltaehkäisevällä toiminnalla tulee pyrkiä edistämään toimintakyvyn ja terveyden ylläpitämistä, jotta vanhusväestö pystyy mahdollisimman itsenäisesti elämään.

Kaupungin palveluverkkoa suunnitellessa on tärkeää, että toiminnoissa pyrkimys on ikäystävällisyyden edistäminen ja yksinäisyyden ennaltaehkäiseminen ja torjuminen. Koska sosiaali- ja terveystieteiden toteuttamisen vastuu siirtyy hyvinvointialueille, Kaupungin vastuu tulee korostumaan entistä merkittävämmiin kaupungin muilla toimialoilla. Vanhusneuvosto pitää tärkeänä, että

palveluverkkosuunnitelmassa edistetään myös yhteisöllisyyttä huomioilla kaavoituksessa ja rakennushankkeissa tilaratkaisut kansalaisyhteiskunnan toiminnan edistämiseksi. Ikääntyneen väestön kannalta esimerkiksi eläkeläisjärjestöjen toiminnan tukeminen on merkittävä yksinäisyyttä ennaltaehkäisevä toiminta.

Viimeisenä huomiona vanhusneuvosto nostaa esille palvelujen saatavuuden määrittämisen. Vanhusneuvosto pitää tärkeänä, että palveluverkon suunnittelutyössä määritetään palveluiden läheisyys kodista katsottuna. Palvelujen saavutettavuus nousee ikääntyneen väestön kannalta merkityksellisen, sillä vanhuuden myötä fyysinen toimintakyky alenee ja tämän myötä kynnys nousee korkeammaksi lähteä kauemmaksi palveluiden piiriin.

Keskeisimmät painopisteet palveluverkkojen kehittämisessä ikääntyneiden näkökulmasta

- Palvelujen läheisyys

Ikäihmisille tärkeimpien lähipalveluiden (esim. kauppa, apteekki) tulisi sijaita mahdollisimman lähellä kotia, mieluiten kävelymatkan päässä, koska myöhemmällä iällä oman auton käyttö ja jopa julkisen liikenteen käyttö ei ole enää mahdollista. Jo pelkkä päivittäinen kauppamatka on tärkeää terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä, se tarjoaa sekä hyötyliikuntaa että vähentää yksinäisyyttä.

- Kulkuväylien esteettömyys ja turvallisuus.

Jalankulkuväylien pitää olla aurattu ja hiekoitettu talvisin, ja niillä pitää voida kulkea rollaattorilla. Väylien varrella pitää olla riittävästi ja lyhyiden välimatkojen päässä kiinteitä levähdyspaikkoja, joihin voi istahtaa vetämään henkeä – myös talvisin.

- Ikäihmisten liikuntapaikat.

Isojen urheilupuistojen lisäksi erilaisten sosiaali- ja terveydenhuollon toimipisteiden yhteyteen olisi hyvä saada yli 70-vuotiaille tarkoitettuja pieniä kuntosaleja, joissa ikäihmiset voisivat käydä kuntoilemassa ilman terveydenhuollon lähetettä. Ne voisivat olla kumppanuushankkeita esimerkiksi yksityisten toimijoiden kanssa. Tärkeää on, että tällaiset pienet toimipisteet ovat helposti saavutettavissa ja lähellä.

- Vanhustenkeskukset palvelemaan myös kotona asuvia ikäihmisiä.

Hallinnolliset raja-aidat eivät saa muodostua esteeksi toimitilojen järkevälle ja monimuotoiselle käytölle. Tulevien vanhustenkeskusten suunnittelu on yhteistyöhaaste kaupungille, kaavoittajalle sekä hyvinvointialueelle, jotta sote-uudistuksen keskeiset tavoitteet, palvelujen integrointi voisi toteutua. Tulevat vanhustenkeskukset tulee suunnitella niin, että ne palvelevat niissä hoidettavien vanhusten lisäksi kaikkia alueella asuvia ikäihmisiä. Kotona asuvilla ikäihmisillä pitää olla mahdollisuus käydä ruokailemassa vanhustenkeskuksessa, osallistua erilaisiin kerhoihin ja harrastuksiin, kuntosali- ja muihin liikuntaryhmiin jne. Tiloissa olisi hyvä olla kokoontumistiloja järjestöille ja vapaaehtoistyölle.

- Järjestö- ja asukastilat

Tällä hetkellä järjestöjen toiminnan kehittämistyön suurin haaste on se, että kokoontumistiloja ei ole riittävästi.

Lopuksi

Vanhusneuvosto pitää tärkeänä, että tulevaisuuden palveluverkkoa vantaalla tehdään yhdessä ja näin ollen ikääntyntä väestöä tulee osallistaa palveluverkon kehittämiseen tulevaisuudessa eri keinoin, joita ovat esimerkiksi työryhmäjäsenyydet, lautapöytätyöt, kansalaisraadit sekä kuulemistilaisuudet.

Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta 4.5.2022

Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta käsitteli kokouksessaan 4.5.2022 kaupunkitasoista palveluverkkosuunnitelmaa. Laajempina teemoina esille se nosti esille erityisesti vieraskielisten osallisuuden, kohtaamisen paikat eri ryhmille, oppimisympäristöt, sähköisten palveluiden saavutettavuuden sekä nuorten tarpeet. Neuvottelukunta toi huomioinaan esille seuraavaa: Yleisenä kommenttina palveluverkkosuunnitelmassa tulee huomioida sosiaalinen eriarvoisuus ja segregaaation ehkäisy. Vieraskielisyys olisi hyvä huomioida suunnitelman pohjana olevissa väestöennusteissa.

Sähköisten palveluiden suunnittelussa huomioitavaa: digipalvelut lisääntyvät sitä mukaa kun läsnäpalvelut vetäytyvät alueilta ja niitä keskitetään ja se koskee niin kunnallisia kuin valtion palveluita. Sähköiset palvelut eivät avaudu vasta maahan tulleille. On tärkeää huomioida saavutettavuus – toisin sanoen selkokieliyys, erilaiset kieliversiot ja yksinkertainen kirjautuminen. Kaikki eivät kuitenkaan pysty käyttämään edes hyvin toteutettuja digipalveluita, vaan tarvitaan myös läsnäpalveluita.

Koulujen tilasuunnittelussa huomioitavaa: päiväkodeilla ja erityisesti kouluilla on iso merkitys asuinalueilla. Opettamisen ja harrastustilojen tarjoamisen lisäksi niissä tehdään paljon neuvontaa ja ohjataan lähialueen palveluihin. Tilojen täytyy sopia monenlaisiin tarpeisiin. Koulujen nykytrendi on avoimet oppimisympäristöt ja kahden opettajan tilat. Olisi hyvä selvittää enemmän tilojen käyttäjien eli opettajien ja oppilaiden tarpeita ja ottaa heidät huomioon tilojen suunnittelussa. On hyvin tiedossa, että oppilailla on keskittymisvaikeuksia avotiloissa eivätkä ne sovi kaikille, joten tarvitaan enemmän pienopetustiloja, muun muassa S2-opetukseen. On hyvä, että sellaisia on tulossa lisää. Työperäisen maahanmuuton kasvaessa englanninkielisen opetuksen riittävyys tulisi huomioida. Päiväkotien ja koulujen pihoja pitäisi kehittää virikkeellisemmiksi, niin ne toimisivat myös vapaa-ajalla.

Tarvitaan kohtaamisen paikkoja eri tarpeisiin ja ryhmille. On myös vetovoimakysymys, että arkea tukevat palvelut ja harrastukset löytyvät läheltä. Esimerkiksi nuoret eivät halua tai pysty menemään kauas kotoa, joten nuorisotiloja tarvitaan siellä missä nuoret asuvat. Tarvitaan myös paikkoja, missä esimerkiksi kotiäidit voivat kokoontua ja saada tukea kotoutumiseen. Myös ikäihmiset käyttävät muitakin kuin sosiaali- ja terveystilapalveluita. Heidän tarpeitaan tulee huomioida monipuolisesti – tarvitaan esim. kerhotiloja ja muita kohtaamisen paikkoja.

Väestöennusteen perusteella nuorten (13–18-vuotiaat) määrä kasvaa. Tällöin voi olettaa, että myös **nuorten palvelutarve kasvaa**. Onko se huomioitu palveluverkkosuunnitelmassa - tuleeko lisää palveluita ja resurssia jo olemassa oleville nuorisopalveluille? Tällä hetkellä nuortenkeskus Nupin palveluihin on pitkä jono, vaikka kaupunki on resursoinut jalkautuvaan nuorisotyöhön ja koulu- ja oppilaitosnuorisotyöhön.

Vaikuttamisesta on tehtävä helpompaa ja kuntalaiset on osallistettava palveluiden suunnitteluun nykyistä laajemmin. Osallistuva Vantaa -kanavat pitää saada paremmin näkyviin, sillä nyt ne ovat huonosti tunnettuja. Palveluverkkosuunnitelmaan liittyvä kysely pitäisi toteuttaa siten, että siihen saataisiin vastauksia laajemmin ja edustavammin eri väestöryhmiltä mukaan lukien eri-ikäiset ja eri sosioekonomisia taustoja edustavat vieraskieliset. Siinä voitaisiin hyödyntää esim. järjestöjen apua ja verkostoja. Ylipäänsä järjestöjen ääni pitää saada paremmin kuuluviin. Lapsia voitaisiin kuulla kouluissa ja maahanmuuttajataustaisia heidän omissa yhteisöissään.

Lähteitä

Asuntorakentamisennuste 2021. Kaupunkiympäristön toimiala, kiinteistöt ja asuminen yksikkö. MATTI-järjestelmän tiedot, Vantaan kaupunki 2021.

Innovaatioiden Vantaa, Vantaan kaupunkistrategia 2022–2025. Kv 31.1.2022 § 5.

[Kuntalaispalveluiden asukastilaohjelma 2015, Yleisjaosto 13.4.2015 § 39](https://paatokset.vantaa.fi/ktwebscr/files/show?doctype=3&docid=614564&version=1)
<https://paatokset.vantaa.fi/ktwebscr/files/show?doctype=3&docid=614564&version=1>

Resurssiviisauden tiekartta. Kaupunginvaltuusto 28.2.2022 § 8.

[Seudullinen palvelukartta, toimipisterekisteri \(tilanne 31.12.2021, poikkileikkausaineisto\)](https://www.hel.fi/palvelukarttaws/restpages/) <https://www.hel.fi/palvelukarttaws/restpages/>

Tikkurilan urheilupuiston kehittämisen yleissuunnitelma, kaupunkisuunnittelulautakunta 25.5.2021 § 7, tekninen lautakunta 5.5.2021 § 8, vapaa-ajan lautakunta 20.4.2021 § 17

Toisen asteen koulutuksen palveluverkkoselvitys 2021 (9.3.2021). Kaupunginhallitus 25.4.2021 § 34.

[Ulkoilureittien tavoitesuunnitelma. Petra Tammisto. Kadut ja puistot, Kaupunkiympäristön toimiala, Vantaan kaupunki 03/2021.](http://paatokset.vantaa.fi/ktwebscr/files/show?doctype=3&docid=2318408&version=1) <http://paatokset.vantaa.fi/ktwebscr/files/show?doctype=3&docid=2318408&version=1>

Vantaan kaupunginmuseon kokoelmapoliittinen ohjelma Kaupunkikulttuurilautakunta 25.1.2022 § 10

[Vantaan kaupunkitilaohje](https://vantaankaupunkitilaohje.fi/) <https://vantaankaupunkitilaohje.fi/>

Vantaan kirjastopoliittiset linjaukset vuoteen 2030, Vapaa-ajan lautakunta 16.2.2021 § 21

[Vantaan kulttuurilinjaukset 2021–2030, Vapaa-ajan lautakunta 16.3.2021 § 8,](https://paatokset.vantaa.fi/ktwebscr/files/show?doctype=3&docid=2157465&version=1)
<https://paatokset.vantaa.fi/ktwebscr/files/show?doctype=3&docid=2157465&version=1>

Vantaan kulttuurilinjaukset 2021–2030, Vapaa-ajan lautakunta 16.3.2021 § 8.

Vantaan liikuntahalliselvitys 2020. Liikuntapalvelut. Vantaan kaupunki.

Vantaan liikuntapaikkasuunnitelma 2018–2022, Vapaa-ajan lautakunta 16.1.2018 § 16 / Vantaan liikuntapaikkasuunnitelma 2009–2025, kaupunginhallitus 16.3.2009 § 18

Vantaan liikuntapoliittiset linjaukset 2030, Vapaa-ajan lautakunta 19.1.2021 § 21.

Vantaan päiväkotikonsepti. Vantaan kaupunki, Sivistysvirasto-varhaiskasvatus / Tilakeskus. 18.4.2019.

Vantaan taidemuseo ARTSIn kokoelmapoliittinen ohjelma Kaupunkikulttuurilautakunta 25.1.2022 § 10

Vantaan tuotantokeittiöiden laajentaminen aluekeittiöiksi. Konsulttiselvitys 18.10.2021 Vantaan kaupungin hankintakeskukselle. Ammattikeittiöiden suunnittelutoimisto Design Lime Oy. Merja Salminen, Lea Timonen Design Lime Oy.

Vantaan vesiliikunnan olosuhdeselvitys 2017. Liikuntapalvelut. Vantaan kaupunki.

Vantaan väestöennuste 2021. Koko kaupungin ennuste 2022–2045, osa-alueittainen ennuste 2022–2031. Vantaan kaupunki, Strategia ja tutkimus. Minna Mänty ja Juhani Riihelä. Tietopalvelu A1: 2021.

Vastuullinen Vantaa kuuluu kaikille. YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen Vantaalla 2021.

Vantaan yleiskaava 2020, kaupunginvaltuusto 25.1.2021 § 14

[Yleisten kirjastojen laatusuositus; Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2010:20.
http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-485-956-1](http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-485-956-1)

